

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RYMANÓW NA LATA 2012-2020

SPIS TREŚCI

Spis Treści	3
WSTĘP	5
1. PREZENTACJA GMINY RYMANÓW	7
1.1 Historia Rymanowa	7
1.2 Położenie Rymanowa	10
1.3 Gmina Rymanów w liczbach	11
1.4 Miejscowości Gminy Rymanów	12
1.4.1 Bałucianka	12
1.4.2 Bzianka	12
1.4.3 Głębokie	13
1.4.4 Klimkówka	13
1.4.5 Królik Polski	14
1.4.6 Królik Wołoski	14
1.4.7 Ladzin	15
1.4.8 Łazy	15
1.4.9 Milcza	15
1.4.10 Posada Górna	16
1.4.11 Puławy	16
1.4.12 Rudawka Rymanowska	16
1.4.13 Rymanów	17
1.4.14 Rymanów Zdrój	18
1.4.14.1 Deszno	19
1.4.14.2 Wołtuszcowa	19
1.4.15 Sieniawa	19
1.4.16 Tarnawka	20
1.4.17 Wiśloczek	20
1.4.18 Wólka	21
1.4.19 Wróblík Królewski	21
1.4.20 Wróblík Szlachecki	22
1.4.21 Zawoje	22
1.4.22 Zmysłówka	23
1.5 Sąsiednie Gminy	23
2. DIAGNOZA SYTUACJI STRATEGICZNEJ GMINY RYMANÓW	24
2.1 Położenie i ogólna charakterystyka Gminy Rymanów	24

2.1.1 Podział administracyjny	24
2.1.2 Powierzchnia.....	25
2.3 Zagospodarowanie przestrzenne	42
2.4 Stan i ochrona środowiska.....	45
2.5 Podmioty gospodarcze	47
2.6 Turystyka.....	55
2.7 Budownictwo mieszkaniowe.....	58
2.8 Rynek pracy.....	67
2.9 Szkolnictwo.....	71
2.10 Ochrona zdrowia i opieka społeczna	75
3. WIZERUNEK GMINY RYMANÓW	77
4. WYZWANIA ROZWOJOWE.....	78
5. ANALIZA SWOT GMINY RYMANÓW.....	79
6. WIZJA ROZWOJU GMINY DO ROKU 2020.....	81
7. POŻĄDANE TENDENCJE ROZWOJOWE GMINY	82
8. PRZYSZŁY KSZTAŁT POWIĄZAŃ GMINY Z OTOCZENIEM	85
9. PRZYSZŁY WIZERUNEK GMINY.....	86
10. PRIORYTETY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY RYMANÓW	87
1. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Lecznictwo uzdrowiskowe	87
2. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Przedsiębiorczość	88
3. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Rolnictwo	89
4. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Infrastruktura drogowa.....	90
5. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Gospodarka komunalna	91
6. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Edukacja i Kultura	92
7. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Opieka zdrowotna i socjalna	93
8. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Sport i rekreacja	94
9. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Turystyka.....	95
11. PRIORYTETOWE PROJEKTY WDRAŻAJĄCE STRATEGIĘ ROZWOJU.....	96
Spis Tabel	126
Spis rysunków	127
Spis fotografii.....	127
Spis wykresów	127

WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Rymanów jest strategią średniookresową i obejmuje lata 2012-2020. Strategia Rozwoju Gminy Rymanów zawiera cztery podstawowe elementy składowe:

- Diagnozę sytuacji gminy w 2011 roku,
- Wizję rozwoju gminy do 2020 roku,
- Priorytety, cele i kierunki działań w gminie w latach 2012-2020,
- Podstawowe projekty wdrażające strategię rozwojową Gminy Rymanów.

Strategia Rozwoju Gminy Rymanów powstała wspólnym wysiłkiem wszystkich ważnych środowisk lokalnych przy zastosowaniu zintegrowanego podejścia do rozwoju oraz przestrzegania zasady partnerstwa.

Prace nad Strategią prowadził Zespół ekspertów Instytutu Gospodarki WSiZ w składzie: szef zespołu, analiza danych jakościowych, moderacja – dr Tomasz Soliński, analiza danych jakościowych, moderacja i projekcja- dr Robert Góra, analiza danych ilościowych – dr Robert Pater.

Programowanie rozwoju gminy było realizowane metodą partnersko – ekspercką przy wykorzystaniu techniki moderacji wizualnej. Władze Gminy Rymanów uznały bowiem, że proces planowania długofalowego rozwoju gminy powinien być wspierany zarówno przez konsultantów zewnętrznych, jak również przez lokalne grupy społeczne i gospodarcze. Wspólne było zatem przekonanie, iż do prac nad aktualizacją Strategii należy zaangażować także liderów lokalnych. Grupę tę (Konwent Strategiczny) zaprosił do współpracy Wojciech Farbaniec – Burmistrz Gminy Rymanów. W skład Konwentu Strategicznego, z uwagi na pełnioną rolę (organ decyzyjny i kreujący, którego członkowie biorą udział w warsztatach strategicznych oraz stają się faktycznymi współautorami dokumentu strategii rozwoju) weszli przedstawiciele władz samorządowych gminy, radni i urzędnicy, reprezentanci sfery biznesu oraz lokalnych organizacji pozarządowych.

Przyjęta metodyka procesu przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Rymanów w pełni oddaje oczekiwania krajowych oraz unijnych instytucji wspomagających rozwój samorządów w Polsce. Zastosowano formę warsztatu strategicznego dzięki której w kolejnych krokach następowało formułowanie i uzgadnianie poszczególnych elementów strategii. Kierunki rozwoju gminy zostały powiązane z celami Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 oraz dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym uwzględniającymi nowe wyzwania polityki regionalnej.

Wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Rymanów opierać się będzie na wieloletnim programie inwestycyjnym. Zakłada się również monitoring i ocenę realizowanych działań. Pod wpływem zasadniczej zmiany sytuacji i warunków zewnętrznych może ona ulegać modyfikacjom a także rozwijaniu i wzbogacaniu zwłaszcza o nowe cele i kierunki działań oraz o nowe konkretne projekty i przedsięwzięcia. W tym miejscu Zespół przygotowujący Strategię, pragnie serdecznie podziękować Członkom Konwentu Strategicznego i wszystkim, którzy aktywnie włączyli się w prace nad tym dokumentem, zarówno podczas warsztatów moderowanych jak i konsultacji społecznych.

Lista osób wchodzących w skład Konwentu Strategicznego zaproszonych do prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Rymanów na lata 2012-2020

Tabela 1 Skład Konwentu Strategicznego.

LP.	Imię i Nazwisko	Funkcja
1	Wojciech Farbaniec	Burmistrz Gminy Rymanów
2	Jan Materniak	Zastępca Burmistrza Gminy Rymanów
3	Henryk Smolik	Przewodniczący Rady Miejskiej w Rymanowie
4	Mieczysław Tomków	Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej w Rymanowie
5	Stanisław Adam	Radny Rady Miejskiej w Rymanowie
6	Bronisław Bruk	Radny Rady Miejskiej w Rymanowie
7	Michał Chentosz	Radny Rady Miejskiej w Rymanowie
8	Kazimierz Kielar	Radny Rady Miejskiej w Rymanowie
9	Andrzej Pitrus	Radny Rady Miejskiej w Rymanowie
10	Andrzej Wiernusz	Radny Rady Miejskiej w Rymanowie
11	Jan Rajchel	Dyrektor SPG ZOZ w Rymanowie
12	Damian Rygiel	Dyrektor ZGK w Rymanowie
13	Danuta Litarowicz	Dyrektor GOK w Rymanowie
14	Paweł Szczygieł	Prezes Zarządu Uzdrawiska Rymanów S.A. w Rymanowie Zdroju
15	Ewa Lipka	Biuro Informacji Turystycznej w Rymanowie Zdroju
16	Maria Szkutnik	Zastępca Nadleśniczego w Nadleśnictwie Rymanów
17	Anna Bolanowska	Sołtys wsi Sieniawa
18	Wiesław Poznar	Sołtys wsi Królik Polski
19	Grażyna Skolarczyk	Stowarzyszenie "Nasz Rymanów"
20	Czesław Szajna	Stowarzyszenie "Nasz Rymanów"
21	Małgorzata Żarnowska	Kierownik Referatu ORG w UG Rymanów
22	Zuzanna Wojtoń	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie
23	Danuta Bętkowska	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rymanowie

1. PREZENTACJA GMINY RYMANÓW

1.1 Historia Rymanowa

Mimo, iż ziemie okolic Rymanowa były zamieszkane już w młodszej epoce kamienia, na co wskazują liczne znaleziska archeologiczne, intensywny rozwój osadnictwa na tych terenach nastąpił dopiero po przyłączeniu ich do Polski, czego dokonał Kazimierz Wielki.

15 marca 1376r. książę Władysław Opolczyk wydał w Sanoku dokument, oparty na prawie magdeburskim, na mocy którego na gruntach wsi Cisna i Ladzin powstało nowe miasto o nazwie „Ladisslavia”. Nazwa Rymanów pojawiła się w dokumentach dopiero w 1415r., a jej pochodzenie tłumaczy częściowo akt lokacyjny miasta, w którym wymieniony został zasadzca miasta Mikołaj, syn Reymanna, co może wskazywać, że podstawą formy „Rymanów” jest niemieckie imię ojca zasadzcy – Reymann.

Po lokacji miasta rozpoczęto budowę zamku a w I poł. XV wieku z inicjatywy Dobiesława z Oleśnicy i Sienna, uczestnika bitwy pod Grunwaldem i dowódcy oblężenia Malborka powstaje nowy zamek. Dobiesław został właścicielem okolicy dzięki małżeństwu z Katarzyną Gorajską. (1413 r. - ślub Katarzyny i Dobiesława). Z późniejszego okresu zachowane są informacje o bardzo częstym pobycie Katarzyny w Rymanowie wraz ze swoimi 11 dziećmi.

W 1409 r. król Władysław Jagiełło odbył przez Rymanów podróż z Koszyc, przez Preszów, Stropkov, Beskid, Jaśliśka do Sanoka. Wtedy Rymanów otrzymał przywilej organizowania dwóch jarmarków. Posiadał wówczas oprócz zamku dwa przedmieścia (Posada Dolna i Posada Górna), bramy wjazdowe np. krakowską, węgierską, lwowską, oraz rozwinięte rzemiosło.

W roku 1440 również biskup krakowski Zbigniew Oleśnicki bratanek Dobiesława Oleśnickiego, odbył tędy podróż z Budapesztu, przez Stropkov, Kiewesz, Beskid, Jaśliśka, Rymanów do Sanoka. Od XVI wieku, prowadził tędy szlak handlowy do Bardejowa i historycznego regionu Zemplín. W 1441 r. - po śmierci Dobiesława, właścicielką zamku została jego żona, Katarzyna Gorajska Oleśnicka, która pisała się już "z Rymanowa", a następnie syn Andrzej Sienieński i wnuk Wiktoryn.

W 1537 r. - kolejnym właścicielem został Zbigniew Sienieński, kasztelan sanocki. W 1567 r. - jego córka wyszła za Andrzeja Stadnickiego, który stał się kolejnym panem tych ziem.

Do połowy XVI wieku, Rymanów był własnością rodziny Sienieńskich z Sienna - Zbigniewa oraz jego ojca, krzewicieli kalwinizmu. Kalwinizm przetrwał w Rymanowie do końca trzeciej wojny północnej.

W roku 1547 bp Jan Dzieduski obłożył klątwą biskupią właściciela Rymanowa kasztelana sanockiego Zbigniewa Sienieńskiego za zabór kościoła katolickiego w Króliku Polskim i zamienienie świątyni na zbór kalwiński. W 1595 r. - Marcin Stadnicki, brat Andrzeja kupił od Zbigniewa Sienieńskiego Rymanów. Wiadomo, że gruntownie wyremontował on kościół. Można przypuszczać, że rozbudował także fortalicjum. Po jego śmierci, żona na swą siedzibę wybrała Rymanów. Jej córka Helena wyszła za Michała Zebrzydowskiego.

W czerwcu 1624 r. przez okoliczne miejscowości przeszedł oddział Tatarów paląc i niszcząc osady oraz mordując ludność. Potem w Rymanowie stacjonowali (1655r.) protestanci - Szwedzi doprowadzając miasto do ruiny. Dwa lata później Jerzy II Rakoczy

wspierając Szwedów (marzec 1657r.) rozprawił się z ludnością tego grodu, pałac zabudowania i mordując mieszkańców.

W 1672 w czasie wojny z Turcją, gdy oblegano Lwów, Nuraddyn Sołtan napadał na grody nad Wisłokiem m.in. po Biecz, niszcząc miasta i biorąc ludność w jasyr lub mordując. Hetman Jan Sobieski w trakcie wyprawy na czambuły, dysponując zaledwie 3000 jazdy, pobił kilkudziesięciotysięczne wojska tatarskie, uwalniając 44000 niewolników.

W 1674r. - Jan Opaliński, który przejął dobra rymanowskie po Zebrzydowskich, wystawił dokument (dotyczący popostwa w Wołtuszewej) podpisany "dano na zamku moim rymanowskim". Po śmierci Opalińskiego zamek przeszedł na krótko na własność Jana Samuela Czartoryskiego, który wydał rozporządzenie o odwoływaniu się od wyroków sądu miejskiego do zamku rymanowskiego. Rymanów wielokrotnie padał ofiarą napadów, nie tylko wojsk szwedzkich, czy rosyjskich ale nawet band zbójnickich. Jeden z nich miał miejsce w 1677 r.

W XVII i XVIII w. zamek i dobra rymanowskie i powróciły do Franciszka Stadnickiego do rodziny Stadnickich. W 1702 i w 1704 r. znowu dochodzi do walk ze Szwedami, a potem miasto wyludnia się w wyniku panującej zarazy. Najbardziej niszczą gród wojska rosyjskie. W 1731 r. Teresa Stadnicka poprzez małżeństwo z Józefem Kantym Ossolińskim wniosła Rymanów w posagu do rodziny Ossolińskich. "Teresa z hrabiów na Żmigrodzie Stadnickich, herbu Śreniawa, Ossolińska, Wojewodzina, Wołyńska w Rymanowie, zmarła dn. 6 maja 1776r. w Zagórze u OO. Karmelitów pochowana." (wg tablicy w kościele w Lesku). W 1794r. ich córka Anna Teresa z Ossolińskich Potocka odsprzedała Rymanów rodzinie Potockich, w której posiadaniu był do XXw. Staraniem Józefa Kantego Ossolińskiego wzniesiono w Rymanowie kościół parafialny, ukończony przez jego córkę Annę Teresę z Ossolińskich Potocką. Mieszczanie, wspierają konfederację z Józefem Kantym Ossolińskim tocząc walki pod Leskiem 16 czerwca 1764r. i Brzozowem przeciw Rosjanom 18 czerwca 1764r..

W latach 1768-1772 wzmacniają Konfederatów barskich biorąc udział w zjeździe pod Sieniawą koło Rymanowa, gdzie się zebrało aż 6 tys. ochotników. Do 1772 miasteczko należało administracyjnie do ziemi sanockiej województwa ruskiego, w czasach zaboru austriackiego - do cyrkułu leskiego, a następnie sanockiego. Józef mimo posiadania zamków w Dukli i Lesku mieszkał w Rymanowie. W 1786r. - Rymanów po raz kolejny stał się posagiem i po ślubie Teresy Ossolińskiej z Józefem Potockim przeszedł w ręce Potockich. Małżeństwo mieszkało na stałe w Wiedniu a zamek w tym czasie mocno już podupadł. Teresa Ossolińska była ostatnią przedstawicielką rodu Stadnickich, zmarła 6 maja 1776r. i została pochowana w Klasztorze w Karmelu koło Zagórze.

W 1798r. - miasto kupił Franciszek Skórski. Postanowił jednak nie inwestować w zamek, który wymagał ogromnych nakładów finansowych. Po reformie administracyjnej w 1864 Rymanów został siedzibą powiatu sądowego i urzędu gminy Rymanów starostwa sanockiego w austriackim kraju koronnym Galicja.

W 1839r. w wyniku ogromnego pożaru wywołanego przez Żydów, którzy podpaliли gospodarcze zabudowanie należące do proboszcza, zniszczeniu uległ kościół (odbudowany został w 1841 r.), niemal całe miasto oraz kilka sąsiednich wsi

W roku 1898 miasteczko liczyło 3704 osób, w tym 1889 wyznania rzymskokatolickiego i 1751 mojżeszowego oraz 328 domów. Działały poczta i telegraf w Rymanowie oraz gimnazjum żeńskie.

W 1907 roku zostało założone Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół" z inicjatywy doktora Ignacego Bieleckiego, który przez cały okres istnienia tej organizacji był jej prezesem. W latach 1934-1938 Rymanów był siedzibą apostolskiego administratora Łemkowszczyzny.

W dniu 8 września 1939 wkroczyły do Rymanowa Zdroju wojska słowackie. Następnego dnia, czyli 9 września 1939r., doszło pod Rymanowem do bitwy ze zmotoryzowanym niemieckim oddziałem z I Dywizji Górskiej gen. Kublera Grupy Geiger dowodzonej przez Pickera. Opór stawiały oddziały 3 Brygady Górskiej płk. Jana Kotwicza oraz 2 pułk Korpusu Ochrony Pogranicza Karpaty pod dow. Jana Zachodnego z Batalionu KOP Dukła i Komańcza. Poległo kilkunastu żołnierzy. Miasto ostrzeliwane przez ciężką artylerię wroga, zostało znacznie zniszczone i zajęte przez Niemców. W jesieni 1939r. w Rymanowie został utworzony kurierski korytarz przerzutowy Jaga do 1942r., a potem u Potockich Kora, kierowany przez por. Józefa Raka. W maju 1940r. podjął przeprawę przez zieloną granicę do Węgier, uzbrojony i umundurowany oddział WP, pod dow. Karola Andersa i został rozбитý przez ukraińskich nacjonalistów. Ujęto 9 żołnierzy, których rozstrzelano. Ruchowi oporu w jesieni 1939r. przewodniczył Henryk Stankiewicz z Posady Jaćmierskiej potem po spotkaniach por. Stanisława Pieńkowskiego poznaniaka, (który został inspektorem Inspektoratu ZWZ Krosno) z Michałem Rajchlem, powołano Placówkę ZWZ (AK) Róża (z kom. ppor. Mieczysławem Białasem), wchodzącego w skład I Batalionu Obwodu ZWZ AK Krosno OP-15. Akcje ZWZ AK na terenie Placówki w Rymanowie Róża;

- 15 sierpnia 1943r. dokonano pod dow. Antoniego Penara (Grzywacz) z iwoniczkiej placówki, ataku na garbarnię rymanowską w której zginął Józef Kazura z Iwonicza,
- 28 lutego 1944r. - został wysadzony zbiornik z 270 t. ropy na stacji PKP Rymanów-Wróblik Szlachecki.
- 7 czerwca 1944r. - wysadzono pociąg.
- 2 sierpnia 1944r. - oddział Franciszka Kochana stoczył walkę z kolumną SS Galizien w okolicy Rymanowa, w której zginęło 3 SS-manów.
- 21 sierpnia 1944r. - patrol plutonu mjr. Adama Winogrodzkiego dowodzony przez kaprała Polano zaskoczył Niemców, w szkole w Puławach, zdobywając; broń, 5 koni, i 2 wozy z żywnością, z obuwiem i sprzętem wojskowym.

W marcu 1940 roku Niemcy rozpoczęli na terenie przy garbarni budowę 30 baraków stuosobowych. Początkowo przybywali w nich żołnierze niemieccy. Po niemieckim ataku na ZSRR, w Rymanowie, w jesieni 1941r., gdy przybył pierwszy transport około 3 tysięcy jeńców, został zorganizowany obóz jeniecki Stalag 327 dla sowieckich żołnierzy, istniejący do 1943r., w którym przetrzymywano około 7000 jeńców. Komendantem obozu był; kpt. Schubert z Wehrmachtu, a zastępcą; leutnant Metlinka. Krwawo skończyła się próba ucieczki 150 jeńców, jak i też akcja partyzancka GL z Gorlic zorganizowana pod dow. G. Wodzika i A. Zawiejskiego wiosną 1943 r.

W jesieni 1941 roku wybuchła w obozie epidemia tyfusu plamistego. Dziennie umierało nawet po 100 osób, których ciała grzebano na powstającym cmentarzu. W wyniku epidemii do lutego 1942 roku zmarło ok. 8 000 jeńców oraz kilkudziesięciu mieszkańców Rymanowa i okolicznych wsi. W wyniku nieludzkiego traktowania i tyfusu zmarło ponad 10 000 ludzi, a niektórzy podają nawet kilkanaście tysięcy jeńców.

Likwidacja obozu odbyła się wiosną 1943 roku, gdy Niemcy rozstrzelali niezdolnych fizycznie do transportu jeńców a około 2500 wywieziono do Obozu w Szebniach i Olchowcach k. Sanoka, a z tego część skierowano do Rzeszy.

1.2 Położenie Rymanowa

Rymanów miasto i uzdrowisko znajdują się w powiecie krośnieńskim województwa podkarpackiego. Położone są w dolinie rzeki Tabor, dopływie Wisłoka, lokalnie w górnym biegu zwanej Tabą, a w dolnej Morwawą. Miasto Rymanów, a także Rymanów Zdrój leżą w północnej, zewnętrznej, brzeżnej strefie Beskidu Niskiego, stokami spływającego w rozległą Kotlinę Dołów Jasielsko – Sanockich. Właśnie na południowym skraju tych dołów, na cyplu grzbietu schodzącego na północ od wzgórza Mogiła (602m), po lewej orograficznie stronie Taboru, powstał gród rymanowski. Dziś zajmujący tereny po obu stronach rzeki. Rymanów Zdrój położony jest 4km na południe od miasta w dolinie Taboru, już wśród gór zwanych Rymanowskimi Wzgórzami, które od wschodu osiągają wysokość do 669m, a od zachodu do 640m. Starówka miasta Rymanów znajduje się na wysokości 352m n.p.m., a sanatoryjne obiekty uzdrowiska, wzniesione w obszernej dolinie rzeki i na okolicznych stokach 354 do 430m n.p.m.

Na północ od Rymanowa ciągną się Doły Jasielsko - Sanockie, w tej części określane jako Kotlina Krośnieńska. W jej środku położone jest miasto Krosno, odległe od Rymanowa o 14km. W kotlinie leży północna część Iwonicza oraz wsie Miejsce Piastowe, Łęczany, Targowiska, Wróblak Królewski i Szlachecki, Milcza i Besko. Nieco dalej Krościenko, Iskrzynia, Haczów, Bzianka, Trześniów i Wzdów. Horyzont na północy zamyka pasmo Pogórza Strzyżowskiego z wzniesieniami Królewskiej (541m) i Suchej Góry (541m), wzgórz Kretówek i Różanki (428m). Od strony zachodniej od miasta, poprzez wzgórze Kalwaria ciągnie się łagodny dział, oddzielający Tabor od klimkowskiego Potoku. Na południu już nad Królikiem, Góry Dukielskie z widoczną od zachodu Kamionką (639m), a na wschód od doliny Taby Jawornikiem (761m). Od zachodu Dolinę Taby nad uzdrowiskiem zamykają: Dział (664m), a dalej w kierunku północnym Kopiec (631m) i Zameczyska (570m) schodzące łagodnym grzbietem pod dzielnicę miasta Bartoszków.

Stoki gór otaczających uzdrowisko w większości porośnięte są wysokopiennym lasem. Z śródleśnych polan, szczytów i otwartych zboczy rozciągają się ciekawe widoki na pasma Beskidu Niskiego, Doły Jasielsko – Sanockie, Pogórze Strzyżowsko – Dynowskie i Pogórze Bukowskie. Z Przymiarek, których kulminacja nie jest zalesiona, oglądać można ponadto rozległą panoramę Karpat od Bieszczadów na wschodzie, po Beskid Sądecki na zachodzie. Przy bardzo dobrej widoczności na południe od szczytu Cergowej (718m) widoczne są zarysy Tatr Słowackich.

Foto 1 Panorama Rymanowa.

Źródło: Urząd Gminy Rymanów

Lasy porastające wzgórza otaczające dolinę Taboru są pozostałością dawnej puszczy karpackiej. Spotyka się w nich ponad wiekowe drzewa, zaciszne uroczyska i piękne młodniki. W lasach przeważa drzewostan jodłowo-bukowy, z domieszką świerków, sosen, modrzewi, grabów, jaworów i dębów. W okresie letnim wśród gęstego poszycia występuje mnóstwo jagód i grzybów. W dolinie Czarnego Potoku „Krokusową” zwaną, jesienią kwitnie znajdujący się pod ochroną gatunkową ziemowit, a wiosną w lasach śnieżycy karpacka, śnieżyczki i wilcze łyko, pod ścisłą ochroną. Na stokach Przymiarek spotyka się widłaki i wrzosy.

W okolicach Rymanowa znajdują się takie rezerваты przyrody jak na Pogórze „Cisy w Malinówce” i „Kretówki”. Nad Wisłokiem rezerwat krajobrazowy „Jary pod Beskiem” a w przełomie Jasiołki „Stasiane”. W Beskidzie Niskim rezerwat „Modrzyna” koło Barwinka. Pamiętać też należy o nowo utworzonym na zachód od Przełęczy Dukielskiej „Magurskim Parku Narodowym” i na wschód od Jaślick, na stokach głównego wododziału „Jaślickim Parku Krajobrazowym”.

1.3 Gmina Rymanów w liczbach

Powierzchnia [ha]	16 660,83
Ludność [osób]	15 957
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Gmina Rymanów to gmina miejsko-wiejska w województwie podkarpackim, w powiecie krośnieńskim. W latach 1975-1998 Gmina położona była w województwie krośnieńskim.

Siedzibą gminy jest miasto Rymanów.

Według danych z 31 grudnia 2010 roku gminę zamieszkiwało 15 959 osób.

Według danych z roku 2002 Gmina Rymanów ma obszar 165,79km², w tym:

- użytki rolne: 54%
- użytki leśne: 34%

Gmina stanowi 17,95% powierzchni powiatu krośnieńskiego.

1.4 Miejscowości Gminy Rymanów

1.4.1 Bałucianka

Powierzchnia [ha]	307,94
Ludność [osób]	136
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś położona 4 km na południowy zachód od Rymanowa Zdroju, lokowana na prawie wołoskim w 1470 r. Miejscowość kiedyś zamieszkiwali Łemkowie i Polacy. Przed wojną wielu mieszkańców Bałucianki trudniło się snycerstwem i rzeźbą w drewnie, do czego zachęcała ich pod koniec XIX w. właścicielka dóbr rymanowskich Anna z Działyńskich Potocka. Rzeźby i pamiątki sprzedawane były w pobliskich kurortach w Iwoniczu Zdroju i Rymanowie Zdroju. Po drugiej wojnie światowej - w 1945 r. - miejscowych Łemków przymusowo wywieziono na tereny obecnej Ukrainy. Tradycje rzeźbiarskie przetrwały we wsi do dziś. Kultuwują je również potomkowie mieszkańców przesiedlonych głównie w okolice Truskawca i Drohobycza.

W centrum wsi znajduje się drewniana cerkiew pw. Zaśnięcia Matki Bożej. Wzniesiona w XVII wieku, typu łemkowskiego, lecz z odmiennościami: wieża bez izbicy, brak barokowych hełmów. Wewnątrz ikonostas zestawiony z ikon z XVII i XVIII wieku, na południowej ścianie kopia cudownego obrazu Chrystusa z Kobylanki koło Gorlic. Świątynia do 2003 r. użytkowana była przez mieszkańców jako kościół rzymskokatolicki. Obok cerkwi ruina murowanej dzwonnicy z 1820 r. Całość otoczona jest murem z dzikiego kamienia.

W połowie lipca 2009 r. rozpoczął się długo oczekiwany remont, który ma na celu gruntowną renowację cerkwi. W pobliżu łemkowski cmentarz, na którym zachowało się 10 starych nagrobków z kamiennymi i żeliwnymi krzyżami. Najstarszy z 1889 r. We wsi znajduje się nowy kościół pw. Miłosierdzia Bożego i zabytkowa, dwukondygnacyjna figura przydrożna z 1841 r. Niedaleko cerkwi odnaleźć można starą studnię z 1925 r., w polach od strony Lubatowej kamienny krzyż upamiętniający walki I wojny światowej. Atrakcją jest również wyciąg narciarski.

1.4.2 Bzianka

Powierzchnia [ha]	626,18
Ludność [osób]	583
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1419 r. Wówczas to król Władysław Jagiełło nadał ją Mikołajowi z Pielni. Na przestrzeni wieków miejscowość należała do Muszyńskich, Pieniążków, Tarnowskich, Ligęzów i Grodzickich. We wsi uwagę zwraca murowany dwór z 1913 r. wzniesiony przez ostatnich właścicieli miejscowości, w którym obecnie mieści się Szkoła Podstawowa. Dwór otacza park, który założono na początku XVIII wieku. Przez Bziankę przepływa Wisłok, w którym można łowić ryby.

1.4.3 Głębokie

Powierzchnia [ha]	814,14
Ludność [osób]	728
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś na wschód od Rymanowa. Lokowana na prawie magdeburskim w 1437 r. jako Pawłowa Wola. Zamieszkiwała ją ludność polska. W połowie XVI w. wieś objęła reformacja i miejscowy kościół na kilkadziesiąt lat przekształcono w zbór ewangelicki. Początkiem następnego wieku świątynia powróciła do kościoła rzymskokatolickiego. Na terenie Głębokiego od wieków wydobywano olej skalny czyli ropę naftową. Do dziś na terenie wsi zachowały się resztki kopalnianych studzienek z przełomu XIX i XX w. oraz parku dworskiego z pomnikowymi dębami i aleją kasztanowców. W miejscowości uwagę zwraca nowy, murowany kościół pw. Marii Magdaleny z 1973 r. oraz kilka zabytkowych kamiennych kapliczek. Wędkarzy przyciąga uroczne miejsce do wędkowania.

1.4.4 Klimkówka

Powierzchnia [ha]	1 236,55
Ludność [osób]	1899
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Duża wieś pomiędzy Rymanowem a Iwoniczem. Założona w XIV wieku na prawie magdeburskim. Pierwszymi osadnikami była ludność pochodzenia niemieckiego. Pod koniec XIX w. na gruntach Klimkówki odkryto ropę naftową. W 1888 r. było tu już dwanaście szybów wydobywczych. Oprócz kopalni na terenie wsi działały: cegielnia, tartak, młyn wodny, fabryka nawozów fosforowych, fabryka doświadczalna węgla aktywnego, gorzelnia, gospodarstwo rybne, hodowla bydła zarodowego i hodowla koni pełnej krwi arabskiej. Wieś była także ośrodkiem ludowego kamieniarstwa, o czym świadczą licznie zachowane kapliczki przydrożne. Na północnym krańcu wsi park podworski z XVIII/XIX w. z kilkoma pomnikami przyrody. Po drugiej stronie szosy polder przeciwpowodziowy z tamą długości 628 m. W centrum wsi znajduje się drewniany kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła z 1854 r. Jego projektantem, budowniczym i współfundatorem był cieśla Florian Wais, mieszkaniec Klimkówki. W kościele najcenniejszym zabytkiem jest obraz Matki Boskiej Apokaliptycznej z Dzieciątkiem datowany na 1529 r. W dolinie Potoku Świętokrzyskiego odnajdujemy prastare miejsce kultu z kościółkiem pw. Znalezienia Krzyża Świętego z 1868 r. i studzienką, której woda ma opinię uzdrawiającej. Według podania kościółek wybudowany został na miejscu, w którym w XIV wieku miejscowy wieśniak wyorał z ziemi cudowną figurę Chrystusa. Już w XVII w. było to znane miejsce odpustowe. Co roku w dniu 3 maja odbywa się tu uroczysty odpust. W 2009 r. mieszkańcy ufundowali drogę krzyżową, której stacje rozmieszczone są na trasie wiodącej od kościoła parafialnego do kościółka.

1.4.5 Królik Polski

Powierzchnia [ha]	1 050,18
Ludność [osób]	791
Stan na 31 grudnia 2011 r.	

Wieś przy szosie z Rymanowa do Jaślik, założona w 1389 r. przez Zyndrama z Maszkowic, początkowo jako Johanne. Od 1434 r. własność biskupów przemyskich. Miejscowość zamieszkiwała ludność pochodzenia polskiego. W 1533 r. z jej gruntów wydzielono Królik Wołoski. Podczas działań wojennych I i II wojny światowej miejscowość uległa częściowemu zniszczeniu. Ucierpiał również zabytkowy drewniany kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny wzniesiony w 1754 r. z fundacji biskupa Wacława Sierakowskiego. Do dziś zachowały się resztki wału ziemnego i niewielki fragment dawnej fosy. Wewnątrz świątyni zachował się barokowy ołtarz z 1771 r. oraz obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1636 r. Obok nowy murowany kościół oddany do użytku w 2005 r. Poniżej kościoła stoi pomnik ku czci zamordowanych przez Niemców mieszkańców wsi.

1.4.6 Królik Wołoski

Powierzchnia [ha]	754,29
Ludność [osób]	0
Stan na 31 grudnia 2011 r.	

Niezamieszkała wieś łemkowska na południe od Królika Polskiego. Powstała na prawie wołoskim w XVI wieku, na części gruntów istniejącego już Królika Polskiego. Zamieszkiwana była przez ludność ruską obrządku wschodniego. W XIX wieku w miejscowości funkcjonował ośrodek kamieniarski. Walki toczony na tym terenie podczas I i II wojny światowej przyniosły wiele zniszczeń w zabudowie wsi. Do tragicznego końca miejscowości przyczyniły się wydarzenia mające miejsce po II wojnie. W latach 1945 -1946 część mieszkańców wysiedlono na tereny Ukrainy w okolicy Złoczowa. Pozostali wyjechali z Królika Wołoskiego w czasie Akcji „Wisła”, osiedlając się na Ziemiach Odzyskanych. Opuszczone tereny wsi zostały przyłączone do sąsiedniego Królika Polskiego. Dziś po wsi pozostała jedynie murowana cerkiew greckokatolicka pw. Przeniesienia Relikwii św. Mikołaja z 1843 r. - obecnie w ruinie, a obok parawanowa dzwonnica i cmentarz oraz resztki muru z dzikiego kamienia. Na terenie cmentarza znajduje się 35 starych nagrobków, z których najstarsze pochodzą z lat osiemdziesiątych XIX w. Przy bocznej drodze, 200 m na południe od cerkwi stoi najstarsza w okolicy kapliczka przydrożna z 1794 r. 600 m dalej, po przeciwnej stronie szosy tzw. Necowa Kaplica z 1898 r.

1.4.7 Ladzin

Powierzchnia [ha]	411,10
Ludność [osób]	468
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś wspomniana po raz pierwszy w 1376 r. przy okazji lokacji Rymanowa, który utworzony został częściowo na jej gruntach. Wieś wchodziła w skład dóbr rymanowskich. W XV wieku z północnej części miejscowości wyodrębniła się Posada Dolna, będąca przedmieściem Rymanowa. We wschodniej części wsi znajduje się dwór Laskowskich z drugiej połowy XVIII wieku. Dworek zawsze znajdował się w rękach prywatnych i wraz z otaczającym go parkiem zachował się w dobrym stanie. Obecnie zamieszkiwany przez rodzinę Bojanowskich. Na terenie wsi zachowała się czworoboczna kapliczka dwukondygnacyjna z rzeźbą św. Jana Nepomucena z 1884 r. i figura przydrożna św. Nepomucena z 1898 r.

1.4.8 Łazy

Powierzchnia [ha]	226,67
Ludność [osób]	109
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Przysiółek Rymanowa w północno-wschodniej części miasta, przy granicy z Gminą Besko. Jako nazwa terenowa, oznaczająca pole w lesie, pierwotnie obszar wykarczowany, pojawia się w 1518r. Osada ukształtowała się dopiero w pierwszej połowie XIX wieku w trzech odrębnych częściach: Łazy Pierwsze, Drugie i Trzecie.

Miejsce niezwykle, idealne do samotnej wędrówki i zadumy nad przemijaniem. Mieszkańcy bardzo serdeczni i chętni do rozmowy.

1.4.9 Milcza

Powierzchnia [ha]	540,95
Ludność [osób]	1064
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś na północ od Rymanowa, przy linii kolejowej z Jasła do Zagórza. Powstała na pierwotnym obszarze Beska w drugiej połowie XVI w. Dział graniczny z 1518r. wymienia potok Milczę, a dokumenty z 1552r. mówią nowo kształtującej się osadzie. Przez wieki mieszkańcy wsi należeli do parafii rzymskokatolickiej w Besku. 20 maja 1972r., pomimo sprzeciwu ówczesnych władz, przystąpiono do budowy kościoła, który powstał w ciągu jednej doby. Już następnego dnia o godz. 22 odprawiono Mszę Świętą.

Kościół pw. Niepokalanego serca NMP oraz św. Maksymiliana Kolbego w Milczy, był pierwszym z 300 wybudowanych w ten sposób za zgodą i poparciem bp. Przemyskiego I. Tokarczuka

1.4.10 Posada Górna

Powierzchnia [ha]	625,21
Ludność [osób]	1673
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Duża wieś położona nad Taborem. Pierwsza wzmianka o niej pochodzi z 1508 r., jednakże miejscowość istniała prawdopodobnie dużo wcześniej. Od początku stanowiła przedmieście Rymanowa, nazywana wówczas Przedmieściem Górnym. Z zapisu z 1536 r. wiadomo, że granica pomiędzy Rymanowem i Desznem przebiegała w miejscu zwanym „słona woda”, co sugeruje że już wówczas znano miejsce wypływów wód mineralnych. Pod koniec XIX wieku na części gruntów miejscowości powstało uzdrowisko Rymanów Zdrój. Na terenie Posady zachowały się liczne kamienne kapliczki. Najwięcej przy tzw. „Wisłockiej Drodze”. Traktem tym chodzili na targ do Rymanowa mieszkańcy Wisłoczka, Puław, Zawojów i Tarnawki.

1.4.11 Puławy

Powierzchnia [ha]	1694,19
Ludność [osób]	147
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś w dolinie potoku Bridok, prawego dopływu Wisłoka. Lokowana na prawie wołoskim w 1572 r. Zamieszkiwana w większości przez Łemków, którzy zajmowali się głównie hodowlą bydła i owiec. Do miejscowości należały dwa przysiółki: Wernejówka i Hamry. W obu przypadkach zamieszkiwane przez grekokatolików. Przed wojną miejscowość liczyła 109 zagrod, w tym tylko dwie polskie (leśniczówka i folwark). Po przejściu frontu w 1945 r. mieszkańcy Puław dobrowolnie całą wioską zgłosili się do wyjazdu na Ukrainę, chcąc nadal mieszkać razem. Wbrew oczekiwaniom zostali rozproszeni po wielu miejscowościach w okolicy Zbaraża. Opustoszała wieś została całkowicie spalona. Pozostał jedynie stary łemkowski cmentarz otoczony murem z polnego kamienia. Niszczącą drewnianą cerkiew pw. Ducha Świętego z 1831 r. rozebrano w 1950 r. Pod koniec lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku osiedlili się tu Polacy, repatrianci z Zaolzia, z Ewangelicznej Wspólnoty Zielonoświątkowej. Nowi mieszkańcy są bardzo gospodarni i gościnni. Z ich inicjatywy wybudowano Dom Modlitwy oraz pierwszy w Beskidzie Niskim wyciąg krzesełkowy.

1.4.12 Rudawka Rymanowska

Powierzchnia [ha]	327,55
Ludność [osób]	37
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Mała wieś w dolinie Wisłoka, lokowana na prawie wołoskim w 1589 r. kiedyś zamieszkiwana przez Łemków. Od początku istnienia należała do dóbr rymanowskich.

W XIX wieku działała tutaj kopalnia ropy naftowej. Po II wojnie światowej miejscowość została wysiedlona. Obecnie na terenie wsi znajduje się ośrodek wypoczynkowy oraz sezonowa stadnina koni. Po starych mieszkańcach nie pozostały żadne pamiątki, zachował się jedynie kamienny postument kapliczki, z której krzyż został wyłamany. Na obszarze Rudawki występują źródła wód mineralnych. Są to solanki jodowo-bromowe oraz siarczanowe. Znajduje się tu także cieplica o temperaturze 480°C. Osobliwością przyrodniczą jest przełom Wisłoka, który tworzy tutaj malowniczy jar o ścianach wysokich do 40m. Jest to największa w polskich Karpatach odkrywka łupków menilitowych.

1.4.13 Rymanów

Powierzchnia [ha]	1 238,51
Ludność [osób]	3 714
Stan na 31 grudnia 2011 r.	

Miasteczko leży przy drodze wiodącej z Krosna do Sanoka. Jest siedzibą władz gminy. Miejscowość lokowana 15 marca 1376 r. na prawie magdeburskim przez księcia Władysława Opolczyka na gruntach wsi Lezin i Czysna. Dokument lokacyjny wystawiony w Sanoku otrzymał Mikołaj, syn Rejmana, który został pierwszym wójtem. Miasto pierwotnie nazywało się Ladisslauia. Natomiast nazwa „Rymanów” pojawiła się po raz pierwszy w 1415 r. Dzięki sprzyjającemu położeniu na wzgórzu, na przecięciu szlaku handlowego wiodącego z Węgier z traktem Biecz – Sanok dynamicznie się rozwijało. Było miastem prywatnym. Od początku XV w. przez dwa stulecia znajdowało się w rękach Sienieńskich. W połowie XVI w. Zbigniew Sienieński przeszedł na kalwinizm i Rymanów na krótko stał się silnym ośrodkiem reformacji. Ostatnimi jego właścicielami byli Anna i Stanisław Potoccy, którzy swoją działalnością spowodowali znaczny rozwój gospodarczy całej okolicy. Dwudziestolecie międzywojenne to czas odbudowy Rymanowa po zniszczeniach spowodowanych I wojną światową (m.in. spłonęła południowa drewniana zabudowa rynku z podcieniami). W tym właśnie okresie wybudowano ważne dla rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego obiekty, które do dziś pełnią istotną rolę. Były to: szkoła, budynek „Sokoła” (obecnie kino) i stadion sportowy. W miasteczku rozwinął się przemysł skórzany i handel dewocjonaliami. Rymanowskie masarnie zyskały sławę nie tylko w regionie, ich wyroby znane były w Berlinie, Pradze, Wiedniu.

Dynamiczny rozwój miejscowości przerwała II wojna światowa. W okresie okupacji Niemcy utworzyli tutaj obóz dla jeńców wojennych. Do 1942 r. zmarło w nim ok. 10 000 osób. W 1942 r. istniało tu również getto skupiające Żydów z Rymanowa i pobliskich miejscowości. Jego mieszkańcy trafi li w większości do obozu zagłady w Bełżcu. Z Rymanowa pochodził wybitny fizyk Izaak Izydor Rabi, współ-twórca radaru i bomby atomowej, laureat nagrody Nobla w 1944 r. Mimo ogromnych zniszczeń wojennych w miasteczku zachowało się kilka wartych obejrzenia zabytków. Rynek otaczają - od strony północnej i wschodniej - dziewiętnastowieczne kamienice mieszczkańskie. Ponadto warto zobaczyć dwór szlachecki z XIX w. oraz stare kamienne kapliczki przydrożne, przypominające o tradycjach kamieniarskich tego regionu. Na przestrzeni wieków Rymanów znajdował się na terenie zamieszkałym przez kilka nacji. W okolicznych wsiach oprócz Polaków mieszkali Łemkowie, a w samym mieście do czasów II wojny światowej blisko 1/3 mieszkańców stanowili Żydzi. Do dzisiaj

w krajobrazie miejscowości zachowały się pamiątki związane z kulturą i religią dawnych mieszkańców.

1.4.14 Rymanów Zdrój

Powierzchnia [ha]	1 636,41 w tym: Rymanów Zdrój – 355,04 Deszno – 630,70 Wołuszowa – 650,67
Ludność [osób]	1 432
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Podgórskie uzdrowisko na północnym skraju Beskidu Niskiego, 4 km na południe od Rymanowa. Uzdrowisko ma już ponad 135-letnią historię, chociaż sama miejscowość administracyjnie powstała dopiero w 1996r. Utworzono ją na terenach wsi Posada Górna, Deszno i Wołuszowa. Źródła mineralne odkryto w 1876 r. Ujęto je w trzy zdroje, nadając im nazwy: Klaudia, Tytus i Celestyna. Uzdrowisko rozpoczęło oficjalną działalność w 1881 roku. Staraniem Rodziny Potockich – ówczesnych właścicieli dóbr rymanowskich - wybudowano pierwsze wille dla gości, dom zdrojowy, dworzec gościnny oraz utwardzono drogę z Rymanowa. Pod koniec XIX w. na kurację do Rymanowa Zdroju mogło przyjechać ponad 1000 osób. W tym okresie wybudowano wiele pensjonatów dla gości, z których część przetrwała do dnia dzisiejszego. Na uwagę zasługują wille: „Pod Matką Boską” (obecnie „Maria”), „Opatrzność”, „Gołębek”, „Biały Orzeł” oraz inne. W 1905 r. działało już 38 prywatnych pensjonatów, istniały dwa zakłady gimnastyki ortopedycznej. Latem 1912 r. spłonęła prawo-brzeźna część zabudowy uzdrowiska. Dopiero w 1926 r. wybudowano nowe łaźienki mineralne. Od 1932 r. zaczęto stosować kąpiele borowinowe. W ostatnich latach przed wojną liczba kuracjuszy sięgała 5000 rocznie. II wojna światowa przerwała dynamiczny rozwój uzdrowiska. W okresie tym spłonął „Kurhaus”, główny i najbardziej reprezentacyjny budynek. Działalność uzdrowską wznowiono w 1947 r., kiedy to do Rymanowa Zdroju przyjechała na leczenie pierwsza grupa dzieci. W okresie powojennym Rymanów Zdrój był drugim co do wielkości polskim kurortem dziecięcym (po Kołobrzegu, a przed Rabką). Obecnie centralnym punktem uzdrowiska jest pięknie urządzonej park zdrojowy, w którym znajduje się drewniana pijalnia wód mineralnych, przypominająca swym kształtem pierwotny „Pawilon nad Źródłami” oraz kilka zabytkowych drewnianych willi. Do dyspozycji kuracjuszy oddano rozbudowaną infrastrukturę rekreacyjno – sportową z placami zabaw, kortami tenisowymi, ścieżką zdrowia oraz siecią ścieżek spacerowych i rowerowych wytyczonych po okolicy, dzięki którym przebywający w uzdrowisku goście mogą zwiedzić pobliskie zabytki, a także obejrzeć wspaniałe panoramy roztaczające się z okolicznych wzgórz. Uzdrowisko Rymanów Zdrój zakresem swych działań obejmuje przede wszystkim profilaktykę, leczenie i rehabilitację chorób układu oddechowego, w tym dychawicę oskrzelową, nawracające zapalenia zatok obocznych nosa, gardła, migdałków i oskrzeli, zapalenia płuc, stany po resekcji tkanki płucnej, choroby układu krążenia (wczesna rehabilitacja kardiologiczna), nadciśnienie i miażdżycę. U dzieci dodatkowo – leczenie chorób nerek i dróg moczowych. Baza szpitalna i sanatoryjna Rymanowa Zdroju jest w stanie jednorazowo przyjąć ponad 1000 kuracjuszy (dorośli i dzieci). W uzdrowisku wykonuje się badania diagnostyczne zgodne z profilem leczniczym oraz realizuje program kuracji balneoklimatycznej w oparciu o zakłady przyrodolecznicze z wyodrębnionymi działami: balneologicznym (inhalacji), hydroterapii, fizjoterapii i krioterapii.

1.4.14.1 Deszno

Wieś w dolinie Taboru, na południe od Rymanowa Zdroju, od 1996 r. należąca do uzdrowiska. Pierwsza pisana wzmianka o miejscowości pochodzi z 1389 r. Przez wieki zamieszkiwała ją ludność mieszana, polsko-rusińska. W latach 1934 -1938 w Rymanowie Zdroju znajdowała się siedziba Administracji Apostolskiej Łemkowszczyzny, a cerkiew w Desznie pełniła wówczas funkcję świątyni katedralnej. Latem 1945 r. miejscowi Łemkowie zostali zmuszeni do opuszczenia swoich domów. W ramach akcji przesiedleńczej wywieziono ich na Ukrainę. Miejsce po zabytkowej cerkwi pw. Narodzenia Bogurodzicy z 1880 r., rozebranej w 1956 r., otaczają resztki kamiennego muru i kępa starych drzew, w cieniu których znajduje się grób ostatniego parocha deszniańskiego ks. Włodzimierza Wachnianina. W pobliżu cerkwiska znajduje się XIX-wieczna murowana kapliczka z rzeźbą Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia. Ok. 400m dalej na południe mieści się rozlewnia rymanowskich wód mineralnych, a naprzeciwko otoczony niskim murkiem z kamienia stary cmentarz łemkowski, na którym zachowało się czternaście nagrobków.

1.4.14.2 Wołuszowa

Niezamieszkała wieś łemkowska, w 1996 r. przyłączona do Rymanowa Zdroju. Wieś lokowana na prawie wołoskim w 1470 r. Przed II wojną światową na jej terenie działał tartak i młyn wodny. Znajdowała się tu również leśniczówka, folwark oraz drewniana cerkiew pw. Opieki Matki Bożej wzniesiona w 1899 r., która przetrwała II wojnę światową i została rozebrana w 1953 r. Nie-które jej drewniane elementy zostały wykorzystane do remontów obiektów uzdrowiskowych w Rymanowie Zdroju. Po wojnie w czerwcu 1945 r. miejscowych Łemków wywieziono na Ukrainę w okolice Tarnopola, a opuszczone domy spalił na początku 1946 r. oddział UPA. Od tego czasu wieś jest niezamieszkała. Dzisiaj miejsce po cerkwi (przy czerwonym szlaku turystycznym) otaczają sędziwe lipy. Na starym przycerkiewnym cmentarzu zachowało się kilka zniszczonych, przewróconych nagrobków, w tym jeden z datą 1889 r. Obecnie Wołuszowa stanowi cel spacerów kuracjuszy i gości uzdrowiska. Na jej obszarze wytyczono ścieżki spacerowe, które prowadzą śladami dawnych mieszkańców, wśród resztek kamiennych podmurówek, studni, starych piwnic i dziedzicznych sadów.

1.4.15 Sieniawa

Powierzchnia [ha]	759,66
Ludność [osób]	1 117
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś położona w dolinie Wisłoka na wschód od Rymanowa. Istniała już w 1437 r. W lipcu 1768 r. odbył się tu generalny zjazd szlachty sanockiej i dukielskiej, który uchwalił akt przystąpienia do konfederacji barskiej. Przed wojną działały tu młyn wodny, tartak, karczma. Do 1947 r. Sieniawę zamieszkiwała w większości ludność łemkowska, którą przesiedlono podczas Akcji „Wisła”. We wsi po łemkowskich mieszkańcach pozostała cerkiew pw. Narodzenia Matki Bożej z 1874 r. Obecnie funkcjonuje jako kościół

filialny parafii w Głębokiem. Obok kościoła znajduje się murowana dwukondygnacyjna dzwonnica z 1847 r. Na przycerkiewnym cmentarzu zachowało się 39 nagrobków pochodzących z początków XX wieku. W latach 1971 - 1978 na rzece Wisłok wybudowano zapórę wodną długości 174 m i wysokości 31 m tworząc zbiornik o powierzchni 1,31km². Poniżej zapory rzeka płynie głębokim jarem tworząc liczne przełomy. Zalew w Sieniawie stanowi raj dla wędkarzy. Można tutaj łowić: karpie, klenie, szczupaki, pstragi i płocie.

1.4.16 Tarnawka

Powierzchnia [ha]	584,48
Ludność [osób]	0
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Niezamieszkała wieś nad potokiem Wisłoczek, lokowana na prawie wołoskim w 1570 r. Przed wojną była siedzibą dużej parafii i greckokatolickiej, do której należały także: Wisłoczek, Rudawka Rymanowska i Zawoje. W czasie walk we wrześniu 1944 r., podczas tzw. „operacji dukielskiej”, większa część zabudowań Tarnawki uległa zniszczeniu, a w kwietniu 1946 r. pozostałą ludność wsi wysiedlono w rejon Tarnopola na Ukrainie. Opuszczone zabudowania w niedługim czasie zostały rozebrane przez mieszkańców okolicznych miejscowości. Na terenie Tarnawki znajdowała się drewniana, greckokatolicka cerkiew parafialna pw. Opieki Matki Boskiej z 1860 r., rozebrana na przełomie lat 1955 – 1956. Dzisiaj po świątyni pozostały fragmenty kamiennej podmurówki, a na przycerkiewnym cmentarzu dwa nagrobki tutejszych księży. Za cerkwiskiem, przy starej drodze wiodącej wzdłuż potoku Wisłoczek, można znaleźć ślady chat, piwnic i studni. Po przeciwnej stronie drogi, w charakterystycznej kępie drzew znajduje się stary łemkowski cmentarz. Zachowało się tutaj zaledwie 7 nagrobków. Są to kamienne lub żeliwne krzyże osadzone na kamiennych cokółkach, pochodzących z początku XX wieku. W Tarnawce przez kilka lat mieszkał Julian Tarnowycz, autor „Ilustrowanej historii Łemkowszczyzny” wydanej w 1936 r. we Lwowie.

1.4.17 Wisłoczek

Powierzchnia [ha]	1 618,28
Ludność [osób]	177
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś nad potokiem o tej samej nazwie, założona na prawie niemieckim, a w 1512 r. przeniesiona na prawo wołoskie. Do II wojny miejscowość zamieszkiwana przez Łemków. We wsi działał młyn wodny i karczma, była też drewniana cerkiew filialna pw. Dymitra Męczennika z 1818 r. Okres wojny wieś przetrwała bez większych strat. W 1946 r. mieszkańcy wyjechali na Ukrainę. Opuszczone domy oraz drewnianą cerkiew rozebrali ludzie z okolicznych wsi, głównie z Głębokiego. Do dziś zachował się jedynie kamienny mur i podmurówka oraz resztki dzwonnicy. Na starym cmentarzu przetrwało 13 kamiennych nagrobków, najstarszy z 1889 r. Powyżej cmentarza cerkiewnego na granicy lasu znajduje się cmentarz choleryczny, a na nim żeliwny krzyż na cokole z piaskowca także z datą 1889 r. Wieś została ponownie zasiedlona w czerwcu 1969 r.

przez repatriantów z Zaolzia. Oprócz nowych zagród w wiosce uwagę zwraca również Dom Modlitwy Ewangelicznej Wspólnoty Zielono-świętkowej.

1.4.18 Wólka

Powierzchnia [ha]	261,91
Ludność [osób]	0
Stan na 31 grudnia 2011 r.	

Obecnie niezamieszkała wioska łemkowska na północnych stokach Przymiarek, na południowy zachód od Rymanowa Zdroju. Wólkę lokowano na prawie wołoskim w 1577 r. w prywatnych dobrach rymanowskich. Nigdy nie było tu cerkwi, wierni uczęszczali do świątyni w sąsiedniej Bałuciance lub w Klimkówce. Przed wojną Wólka oraz kilka innych wiosek z okolicy Rymanowa stanowiła prężny ośrodek rzeźby ludowej. Miejscowi rzeźbiarze wytwarzane wyroby z powodzeniem sprzedawali w Iwoniczu Zdroju i Rymanowie Zdroju. Po wojnie, w sierpniu 1945 r., całą ludność wysiedlono na Ukrainę w okolice Tarnopola. Opuszczone domy zostały rozebrane w 1948 r. Do lat 60-tych XX wieku pola Wólki uprawiali mieszkańcy okolicznych wsi. W latach następnych podczas rekultywacji terenu pozostałości po zagrodach, studnie i sady zostały zrównane z ziemią. Po wsi nie pozostał nawet ślad.

1.4.19 Wróblík Królewski

Powierzchnia [ha]	867,26
Ludność [osób]	789
Stan na 31 grudnia 2011 r.	

Wieś nad Taborem, na północ od Rymanowa, lokowana na prawie niemieckim w 1425 r., wówczas zwana także Targowce. Przez wieki była najdalej na zachód wysuniętą wsią ruską w Dołach Jasielsko-Sanockich. Po II wojnie światowej ludność Wróblika została przesiedlona na tereny Ukrainy. W opuszczonych domach zamieszkali Polacy, repatrianci ze wschodu. Po dawnych mieszkańcach pozostała murowana cerkiew greckokatolicka pw. Wniebowzięcia Matki Boskiej z 1888 r., od 1946 r. kościół parafialny rzymskokatolicki. Wewnątrz polichromia figuralna wykonana przez Pawła i Feliksa Bogdańskich, malarzy z Jaślisk, krucyfiks ruski XVIII/XIX w. oraz dzwon z datą 1824 r. W ostatnich latach cerkiew została gruntownie odnowiona. W miejscowości znajduje się murowany dwór wzniesiony ok. połowy XIX w. dla rodziny Wiktorów. Obecnie własność prywatna. We wsi pozostały stare kapliczki i krzyże przydrożne oraz cmentarz, gdzie zachowały się kamienne nagrobki z końca XIX wieku.

1.4.20 Wróblík Szlachecki

Powierzchnia [ha]	471,27
Ludność [osób]	992
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wieś położona 4 km na północ od Rymanowa. Najstarsza wzmianka w dokumentach pisanych o wsi pochodzi z 1494 r. Pierwotnie nazywano ją Targowce. Była to duża osada rozłożona na obu brzegach przepływającej tędy rzeki Tabor. W latach 80-tych XIX wieku nastąpiło ożywienie gospodarcze związane z powstaniem linii kolejowej Jasło - Zagórz. Od początku istnienia miejscowość zamieszkiwana była przez ludność łemkowską zwaną Górniami. W 1945 r. Łemkowie mieszkający we Wróblíku Szlacheckim zostali wysiedleni na tereny Ukrainy. Opuszczone gospodarstwa zasiedlili repatrianci polscy z okolic Lwowa oraz z okolicznych wsi. We wsi na uwagę zasługuje drewniana cerkiew greckokatolicka pw. Zaśnięcia Matki Boskiej z 1869 r., odnowiona w 1923 r. Od 1946 r. filialny kościół rzymskokatolicki. Polichromia z 1871 r. wykonana przez Pawła Bogdańskiego – malarza z Jaślik, resztki ikonostasu z 1870 r., kropielnica kamienna w kształcie kielicha z drugiej poł. XIX w. dzwon z 1711 r. W ostatnich latach cerkiew została ponownie odnowiona. We wsi spotkać można także przydrożne kapliczki z przełomu XVIII i XIX wieku.

1.4.21 Zawoje

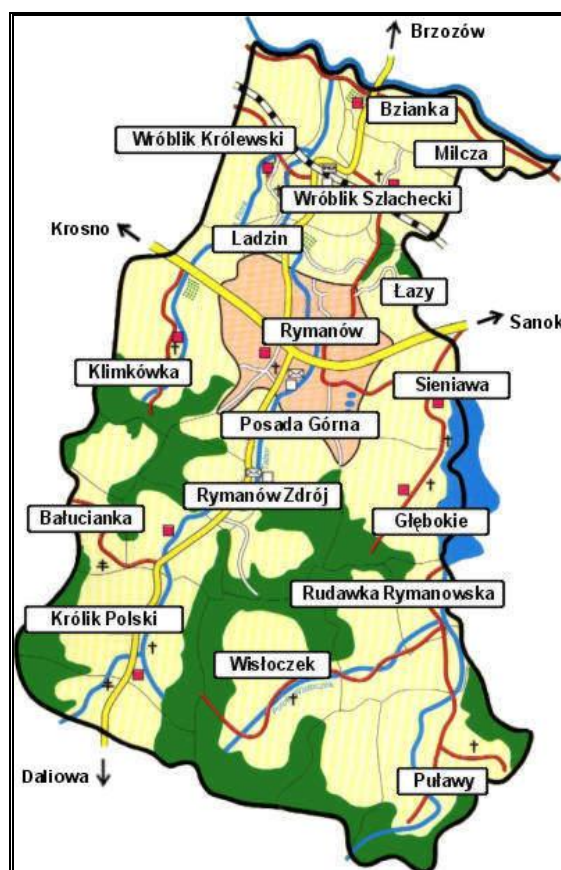
Powierzchnia [ha]	494,09
Ludność [osób]	0
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Wyludniona łemkowska wioska w bocznej dolince po zachodniej stronie Wisłoka, 1 km na południe od Puław Dolnych. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1589 r. Pierwszymi właścicielami wsi byli Sienieńscy. W 1880 r. wieś liczyła ok. 250 mieszkańców, istniała w niej cerkiew pw. Michała Archanioła zbudowana w 1862 r. W czasie II wojny światowej wieś prawie nie ucierpiała. W 1946 r. Zawoje, podobnie jak większość okolicznych wsi, doświadczyła akcji wysiedleńczej. Mieszkańców wywieziono na Ukrainę. Obecnie teren zarósł drzewami. Po opuszczonych łemkowskich chatach pozostały piwnice i podmurówki. Zachowały się ślady wiejskiej drogi i zdziczałe sady. Po rozebranej według przekazów w 1947 r. cerkwi zostały jedynie resztki podmurówki i sarta kamieni w miejscu dzwonnicy. Nie ma informacji, co stało się z ikonostasem. Na przycerkiewnym cmentarzu, otoczonym murem z kamienia, zachowało się kilkanaście nagrobków, w większości wykonanych przez miejscowych kamieniarzy na przełomie XIX i XX wieku.

1.4.22 Zmysłówka

Powierzchnia [ha]	114,00
Ludność [osób]	101
Stan na 31 grudnia 2011r.	

Mała wioska (od 01 stycznia 2012r) położona na północny-wschód od Rymanowa, tuż przy granicy miasta. Dawniej istniała jako przysiółek wsi Ladzin, obecnie stanowi oddzielne sołectwo. W miejscowości zachowała się część starej zabudowy.

Rysunek 1 Miejscowości Gminy Rymanów i najważniejsze szlaki komunikacyjne.
Źródło: Urząd Gminy Rymanów

1.5 Sąsiednie Gminy.

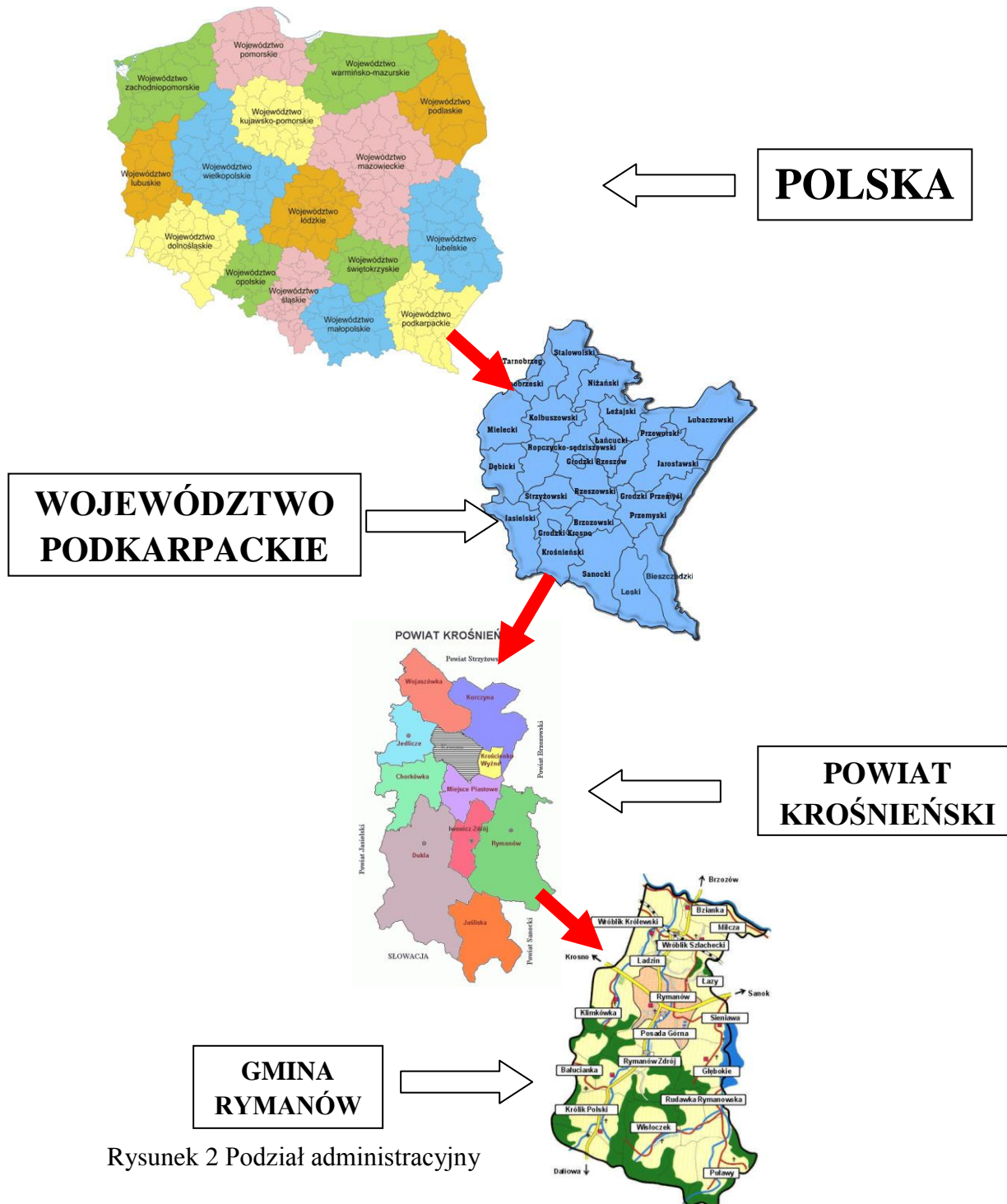
- Besko,
- Bukowsko,
- Haczów,
- Iwonicz-Zdrój,
- Jaśliska,
- Komańcza,
- Miejsce Piastowe,
- Zarszyn.

2. DIAGNOZA SYTUACJI STRATEGICZNEJ GMINY RYMANÓW

2.1 Położenie i ogólna charakterystyka Gminy Rymanów

2.1.1 Podział administracyjny

Gmina Rymanów jest położona w Województwie Podkarpackim, w Powiecie Krośnieńskim.

Rysunek 2 Podział administracyjny

Jest gminą o charakterze miejsko-wiejskim. Według stanu na koniec 2010r. zajmowała obszar o łącznej powierzchni 166,63km², co daje 545 lokatę w kraju. Miasto Rymanów zajmuje obszar 12,39km², natomiast obszar wiejski gminy obejmuje 154,24km². W obrębie gminy znajduje się:

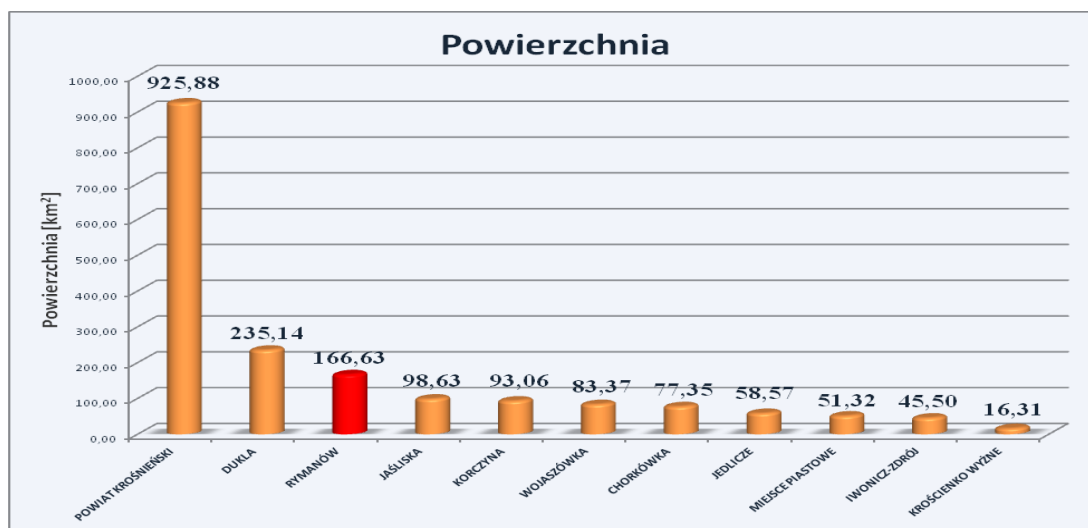
- 18 miejscowości podstawowych (łącznie z miastem),
- 1 miasto – Rymanów,
- 17 wsi,
- 16 sołectw,
- 3 osiedla.

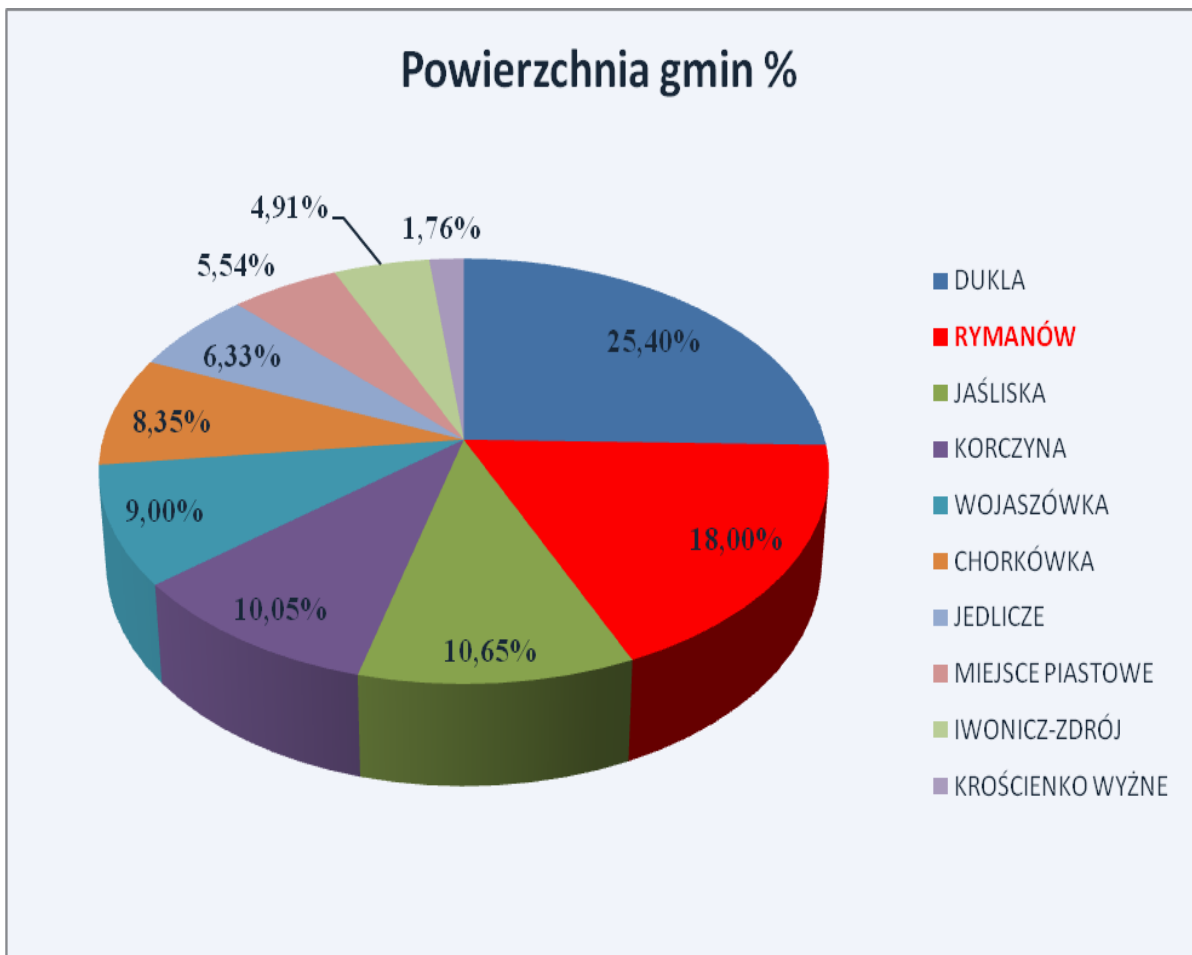
Pozostałe gminy powiatu to Dukła, Jaśliska, Korczyna, Wojaszówka, Chorkówka, Jedlicze, Miejsce Piastowe, Iwonicz-Zdrój oraz Krościenko Wyżne.

2.1.2 Powierzchnia

Tabela 2 Powierzchnia Gmin

POWIERZCHNIA		
	km ²	%
Powiat Krośnieński	925,88	100,00%
Dukła	235,14	25,40%
Rymanów	166,63	18,00%
Jaśliska	98,63	10,65%
Korczyna	93,06	10,05%
Wojaszówka	83,37	9,00%
Chorkówka	77,35	8,35%
Jedlicze	58,57	6,33%
Miejsce Piastowe	51,32	5,54%
Iwonicz-Zdrój	45,50	4,91%
Krościenko Wyżne	16,31	1,76%

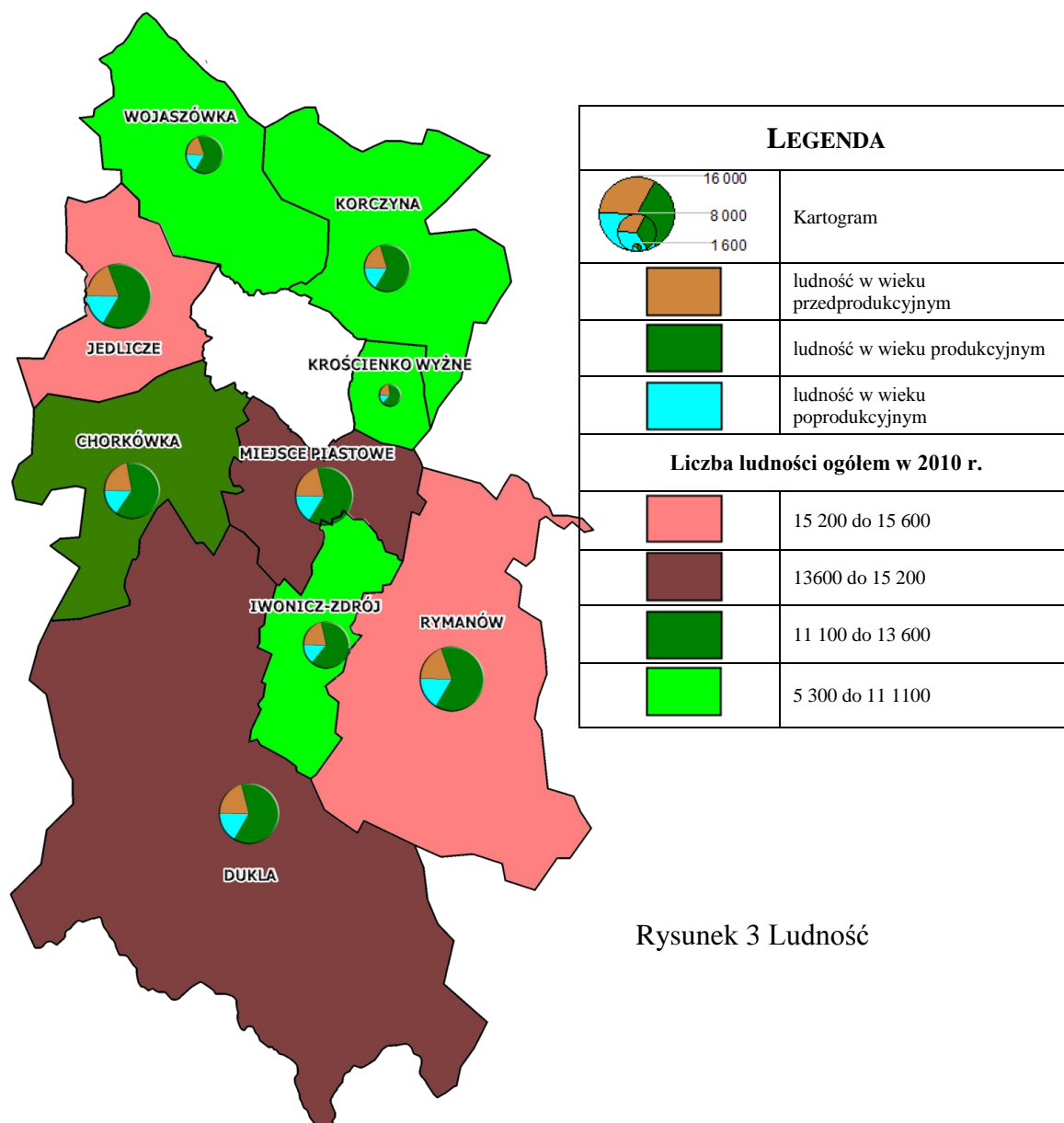

Wykres 2 Powierzchnia w %

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Rymanów jest drugą co do wielkości gminą Powiatu Krośnieńskiego. Jej powierzchnia stanowi 18% powierzchni całego powiatu i jest mniejsza tylko od powierzchni Gminy Dukla, która zajmuje 25,4% powierzchni powiatu. Pozostałe gminy są znacznie mniejsze.

2.2 Ludność

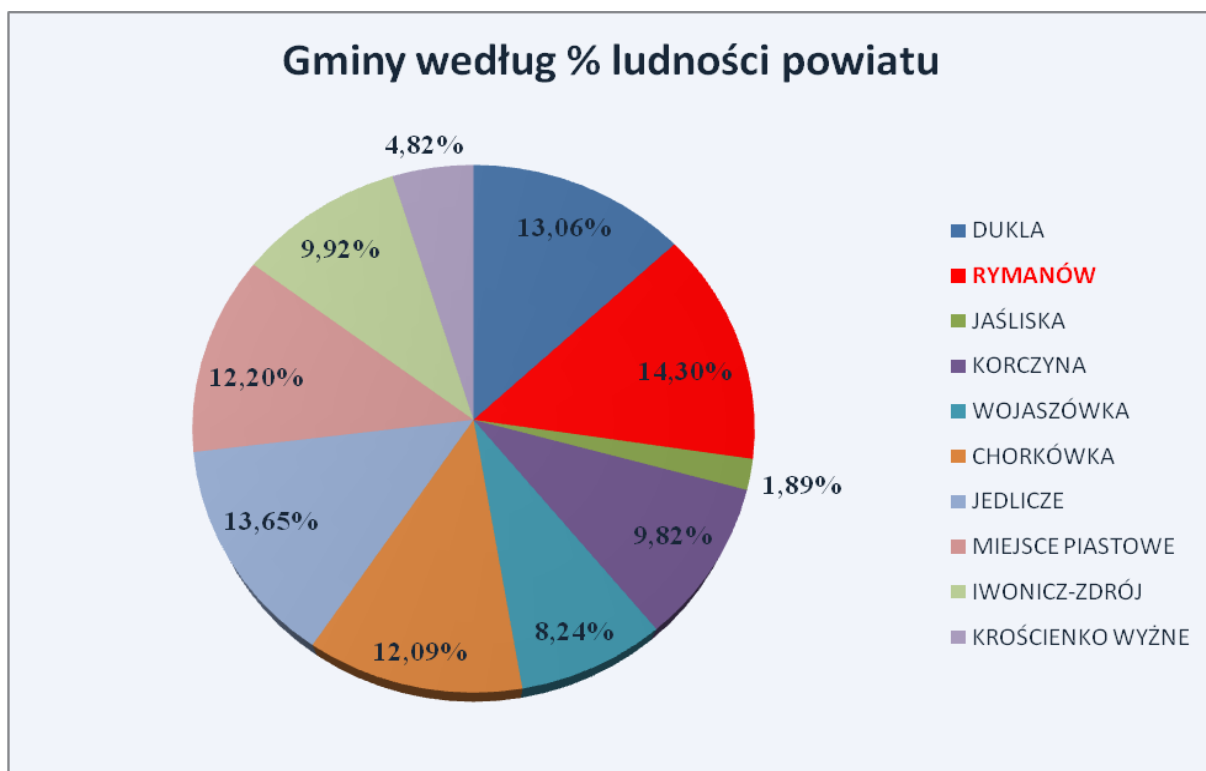

Rysunek 3 Ludność

Na koniec 2010 r. Gmina Rymanów liczyła 15959 mieszkańców, z czego 3714 zamieszkiwało obszar miejski, natomiast 12245 – wiejski. Pod względem liczby mieszkańców jest to największa gmina Powiatu Krośnieńskiego. Ludność Gminy Rymanów stanowi 14,3% ludności całego powiatu.

Tabela 3 Ludność gmin na tle powiatu

Ludność			
	Liczba mieszkańców ogółem	%	Liczba mieszkańców/km ²
Powiat Krośnieński	111636	100,00%	120
Dukla	14585	13,06%	62
Rymanów	15959	14,30%	93
Jaślica	2110	1,89%	21
Korczyna	10964	9,82%	118
Wojaszówka	9196	8,24%	110
Chorkówka	13501	12,09%	175
Jedlicze	15241	13,65%	260
Miejsce Piastowe	13625	12,20%	265
Iwonicz-Zdrój	11075	9,92%	243
Krościenko Wyżne	5380	4,82%	330

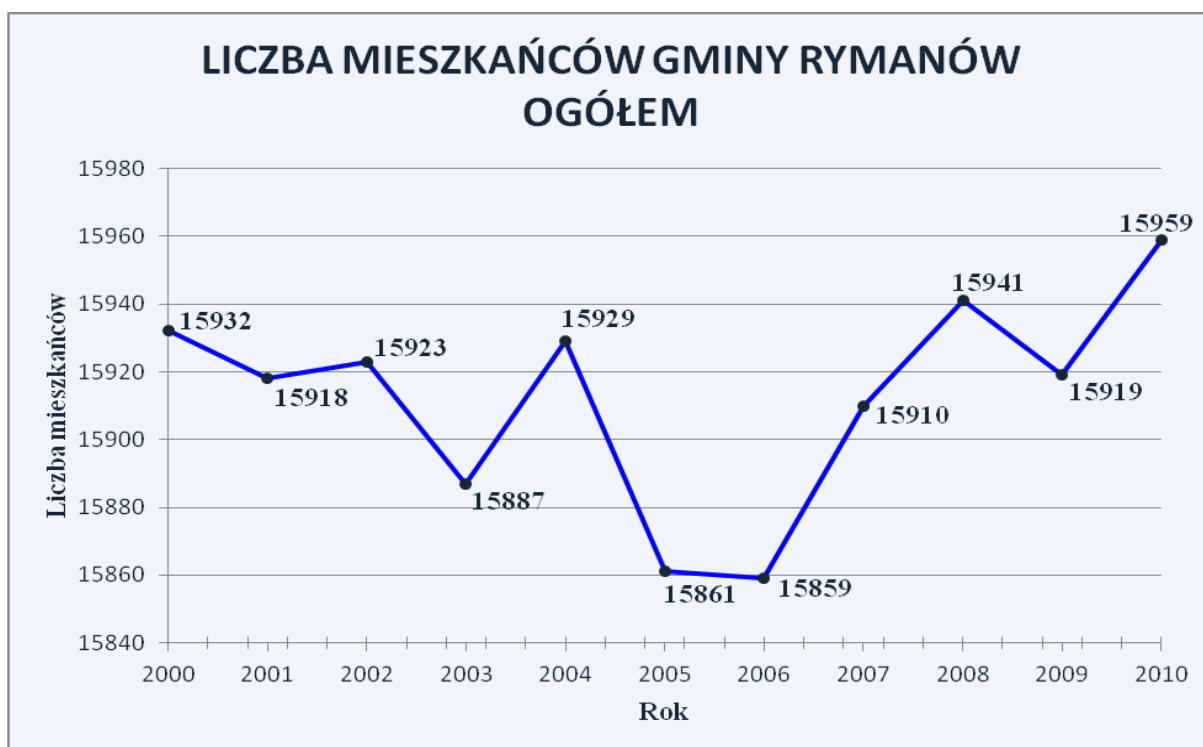

Wykres 3 Gminy wg % ludności powiatu

Po wahaniach liczby ludności w latach 2001-2006, gdzie naprzemiennie odnotowywano wzrosty i spadki liczby ludności, w kolejnych latach obserwowano jej wzrost, przerwany jedynie w 2009r. Jednak w 2010 r. liczba ta ponownie wzrosła (o 0,25%). Oznacza to nieco wolniejszy wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do powiatu krośnieńskiego, w przypadku którego odnotowano wyraźny wzrost od 2000 r., w samym 2010 r. wzrost wyniósł 0,3%.

Tabela 4 Przyrost naturalny w odniesieniu do liczby ludności

LUDNOŚĆ		
ROK	PRZYROST NATURALNY	LICZBA MIESZKAŃCÓW OGÓŁEM
2000	49	15932
2001	11	15918
2002	0	15923
2003	-29	15887
2004	9	15929
2005	-13	15861
2006	16	15859
2007	69	15910
2008	43	15941
2009	30	15919
2010	31	15959

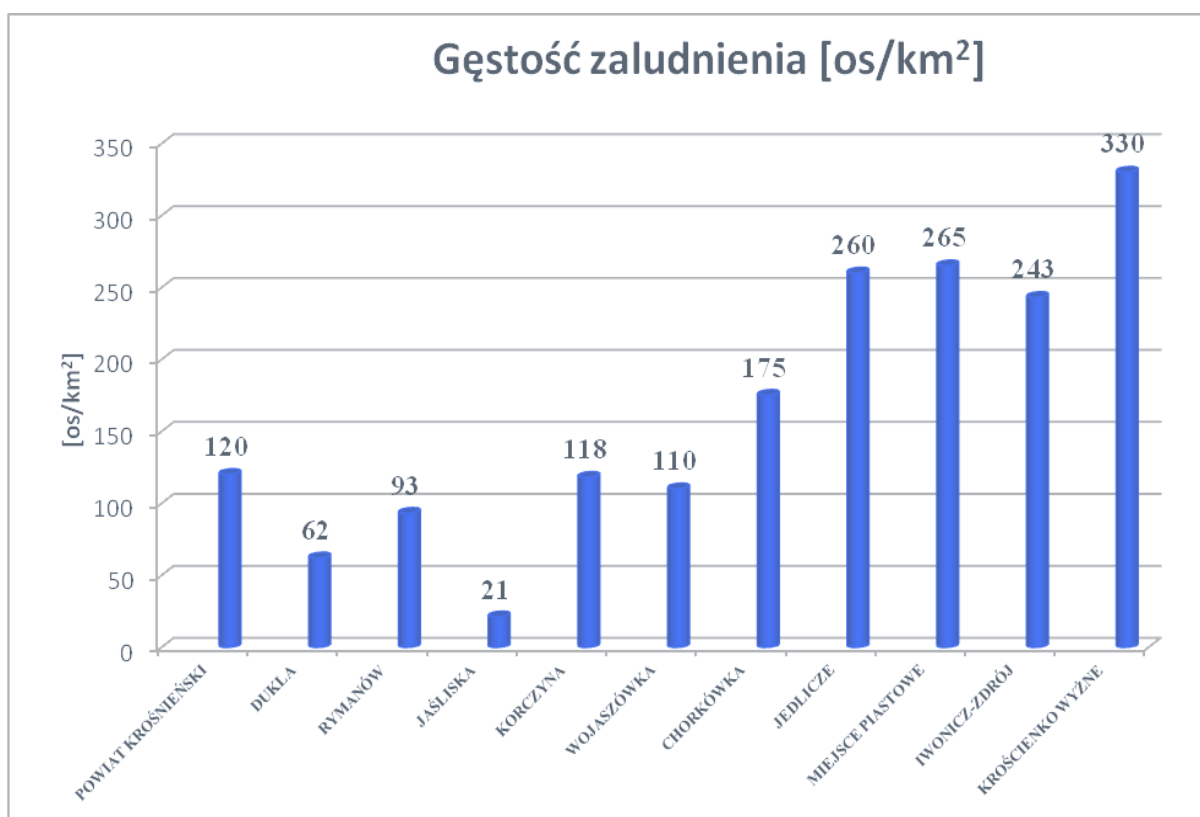

Wykres 4 Liczba mieszkańców Gminy Rymanów 2000-2010

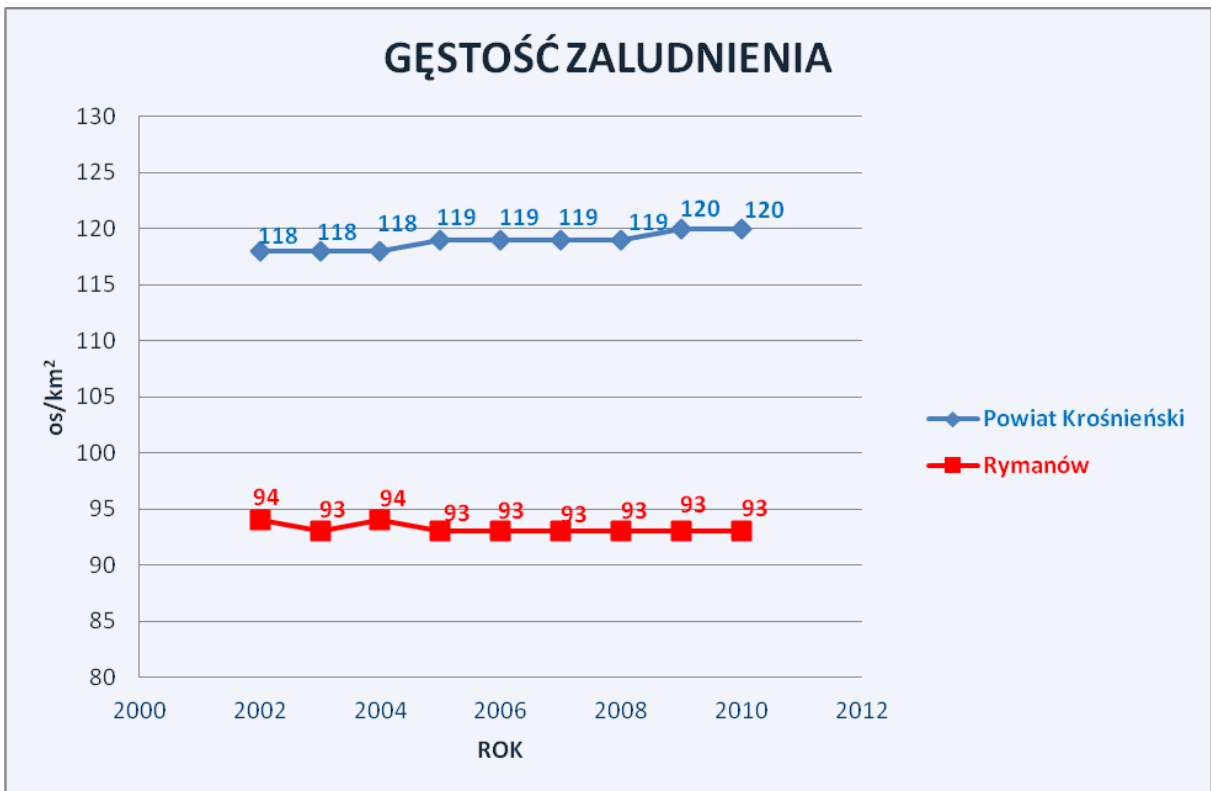
Gęstość zaludnienia w gminie Rymanów wyniosła w 2010 r. 93 osoby na km² powierzchni i nie zmieniła się od 2005 r. Gęstość zaludnienia w gminie jest mniejsze niż przeciętnie w powiecie krośnieńskim (120 osób na km²), w którym dodatkowo zaludnienie od kilku lat powoli wzrasta.

Tabela 5 Gęstość zaludnienia

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	
	liczba mieszkańców/km ²
POWIAT KROŚNIEŃSKI	120
DUKLA	62
RYMANÓW	93
JAŚLISKA	21
KORCZYNA	118
WOJASZÓWKA	110
CHORKÓWKA	175
JEDLICZE	260
MIEJSCE PIASTOWE	265
IWONICZ-ZDRÓJ	243
KROŚCIENKO WYŻNE	330

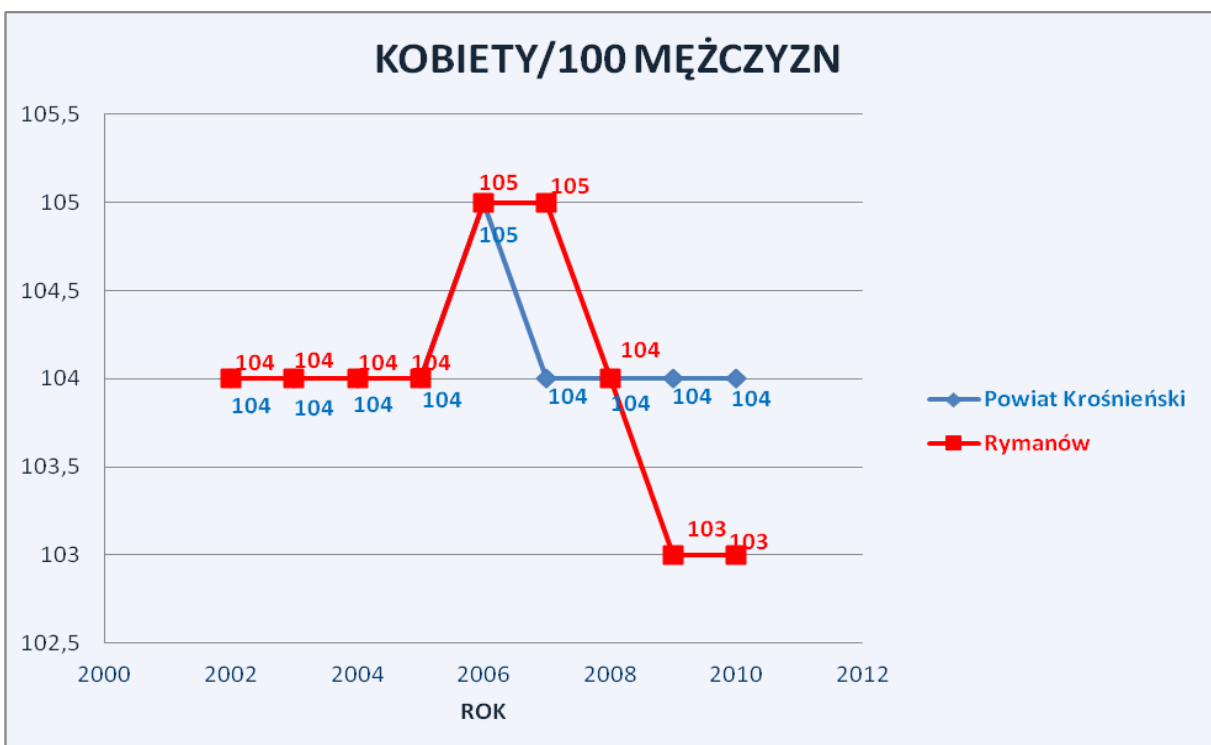

Wykres 5 Gęstość zaludnienia wg gmin

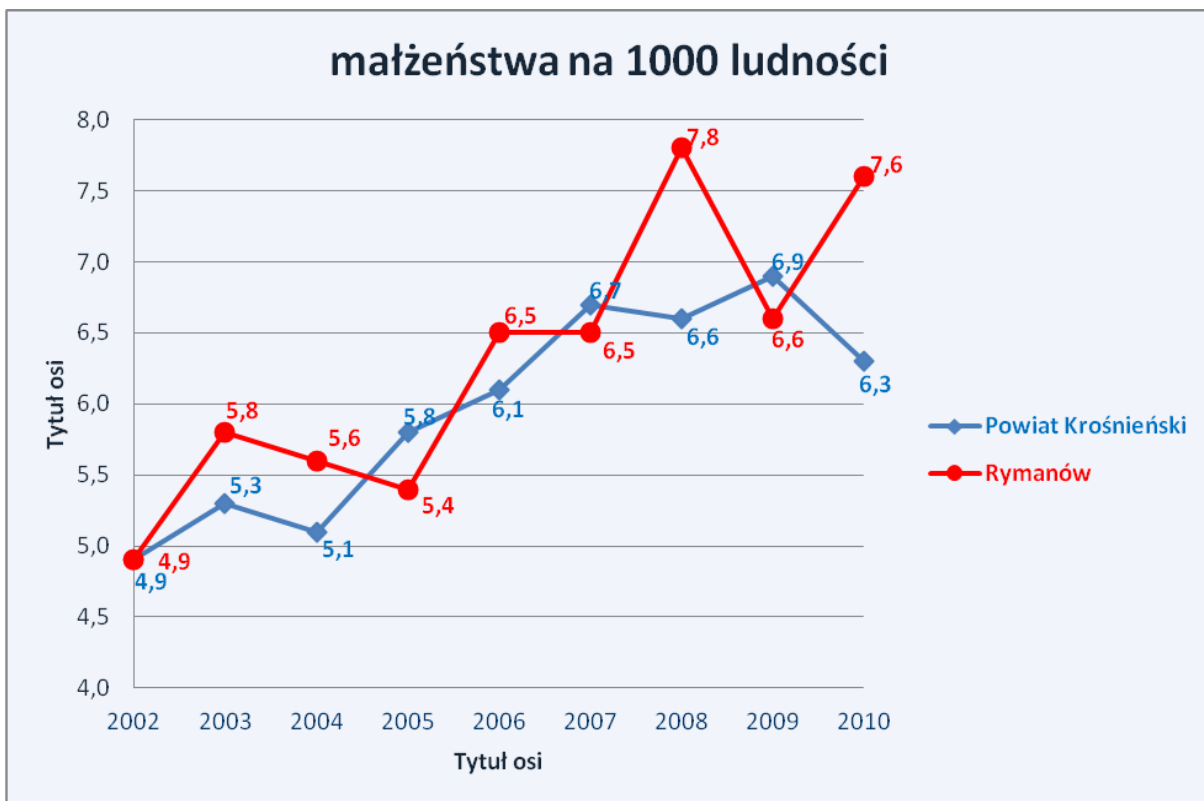
Wykres 6 Gęstość zaludnienia - porównanie

Rymanów charakteryzuje się zbliżoną do średniej dla powiatu liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. W 2010 r. były to 103 kobiety, wobec 104 w powiecie. W ostatnich latach wskaźnik ten nieznacznie się obniżył (ze 105 w 2007r.).

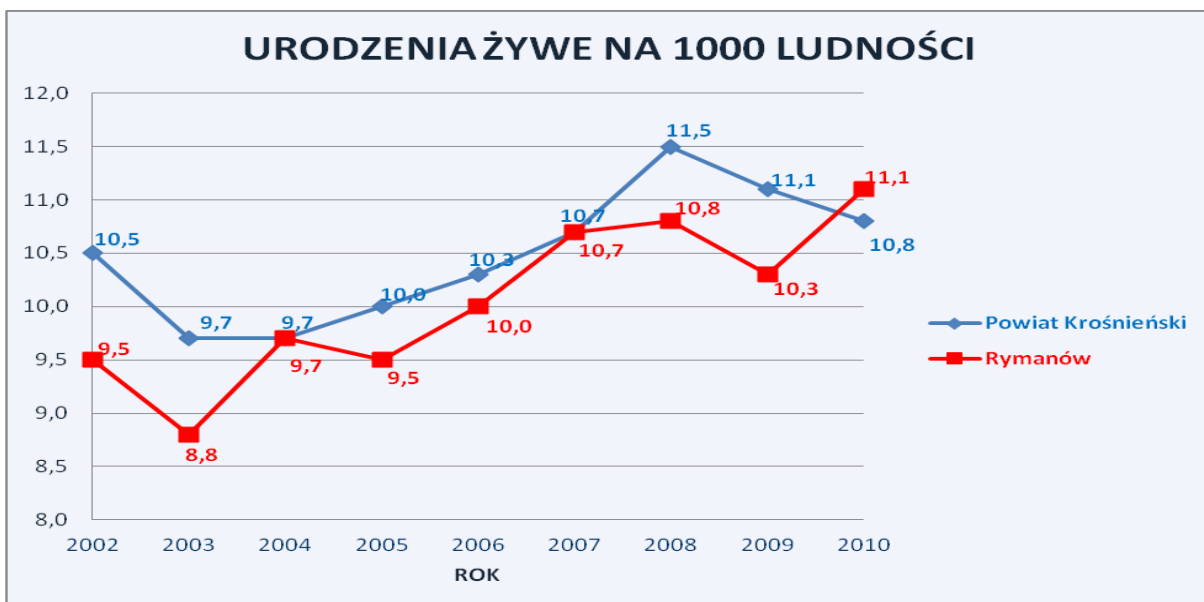
Wykres 7 Kobiety na 100 mężczyzn

Tendencją wzrostową charakteryzuje się natomiast liczba małżeństw przypadających na 1000 ludności. W latach 2009-2010 tendencja ta nieco osłabła, jednak poziom wskaźnika był relatywnie wysoki, a w mieście Rymanów – najwyższy w powiecie. W 2010 r. było to średnio w gminie 7,6 (10,2 w obszarze miejskim) natomiast w powiecie 6,3. Wskaźniki te były również wyższe niż w kraju.

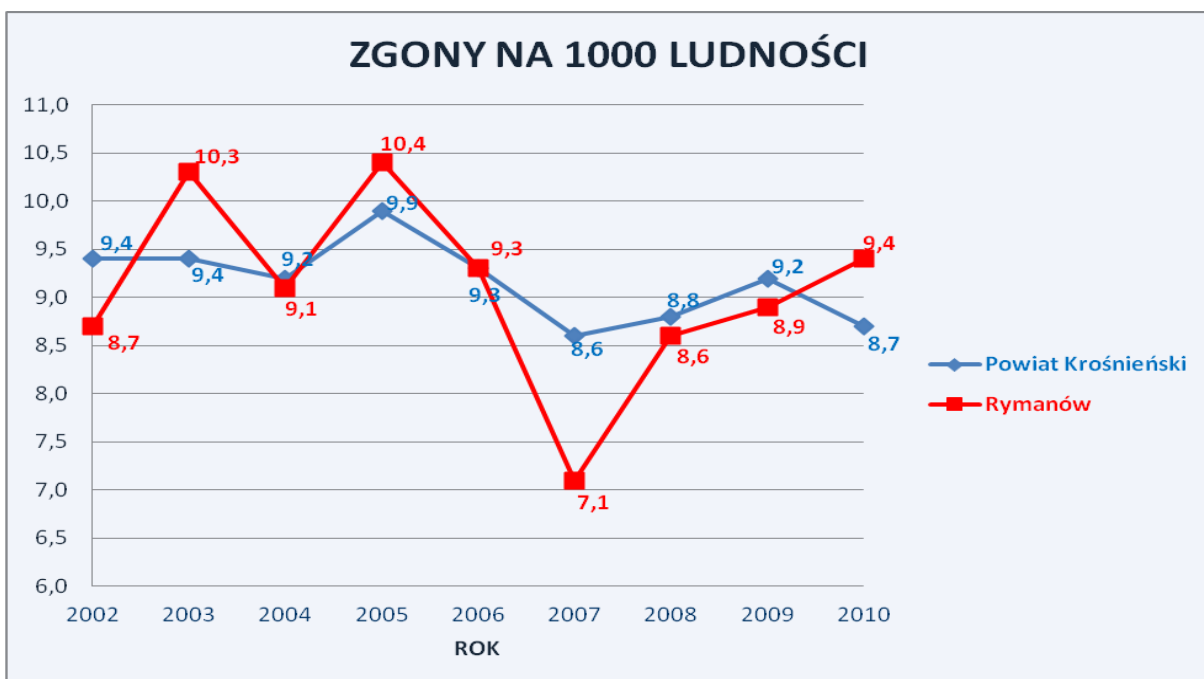

Wykres 8 Małżeństwa na 1000 ludności

W 2010 r. wyższy niż przeciętnie w powiecie był zarówno wskaźnik urodzeń żywych, jak i zgonów na 1000 mieszkańców. W rezultacie przyrost naturalny był wprawdzie dodatni, jednak w przeliczeniu na 1000 ludności – niższy niż w powiecie. Wskaźnik ten wyniósł 1,7 wobec 2,1 w powiecie.

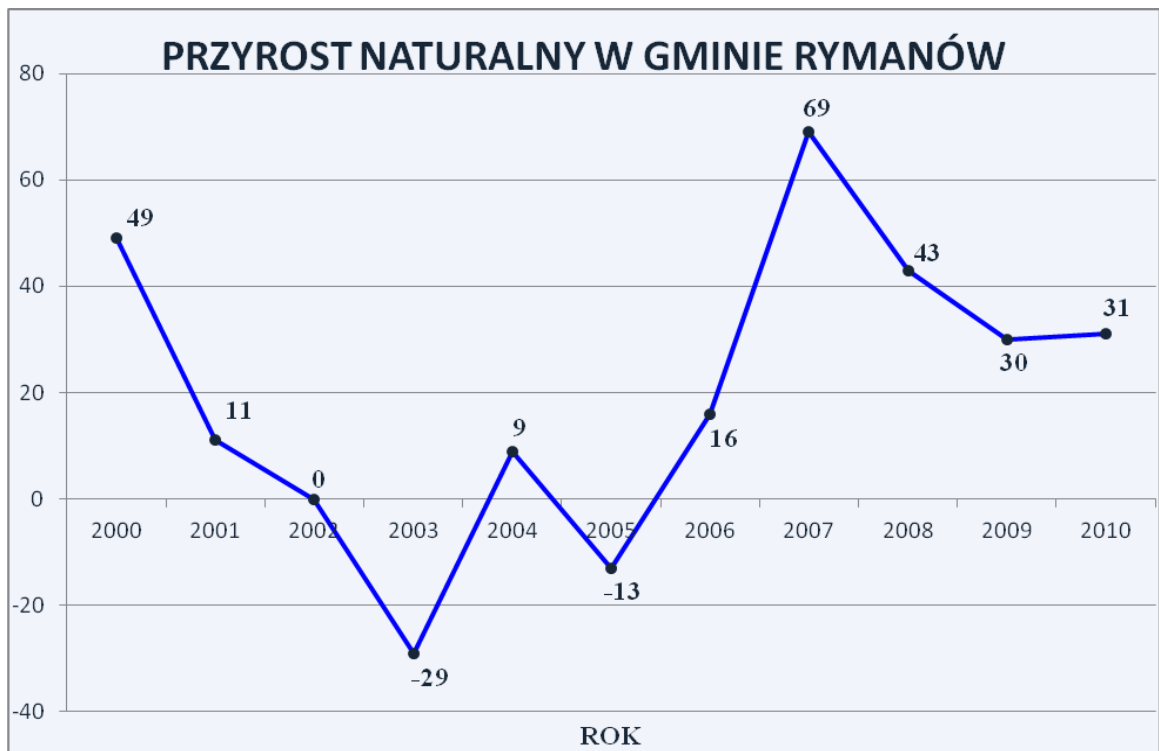

Wykres 9 Urodzenia żywe na 1000 ludności

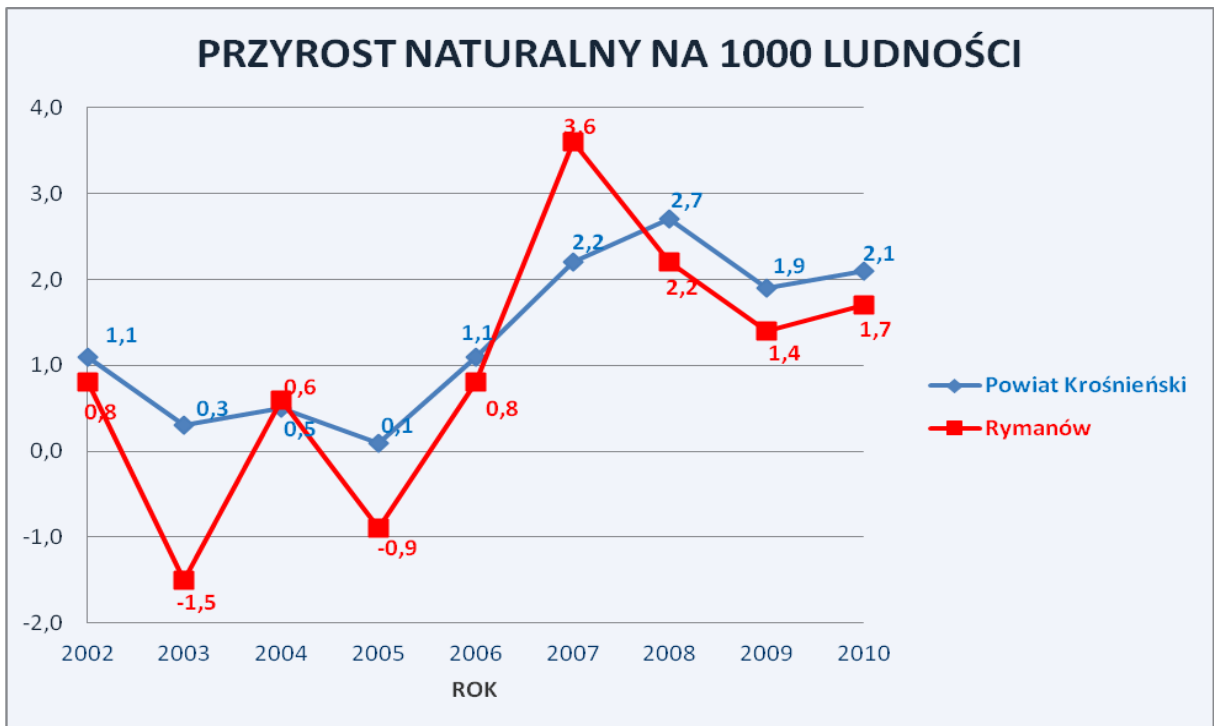

Wykres 10 Zgony na 1000 ludności

Przyrost naturalny w Gminie Rymanów charakteryzuje się znaczną niestabilnością. Na przestrzeni lat 2000-2010 występują znaczne jego spadki, jak również wzrosty. Lata 2000-2003 to spadek przyrostu naturalnego od wartości +49 do -29. W roku 2004 następuje wzrost do +9 ale już w kolejnym 2005 roku spadek do -13. Następnie aż do roku 2007 przyrost rośnie do najwyższej wartości +69, by przez następne 2 lata tj. do roku 2009 obniżyć się do poziomu +30. W roku 2010 przyrost wyniósł +31. Pomimo obserwowanych wahań omawianej wartości na uwagę zasługuje fakt, że od roku 2006 nieprzerwanie wartość przyrostu naturalnego jest dodatnia.

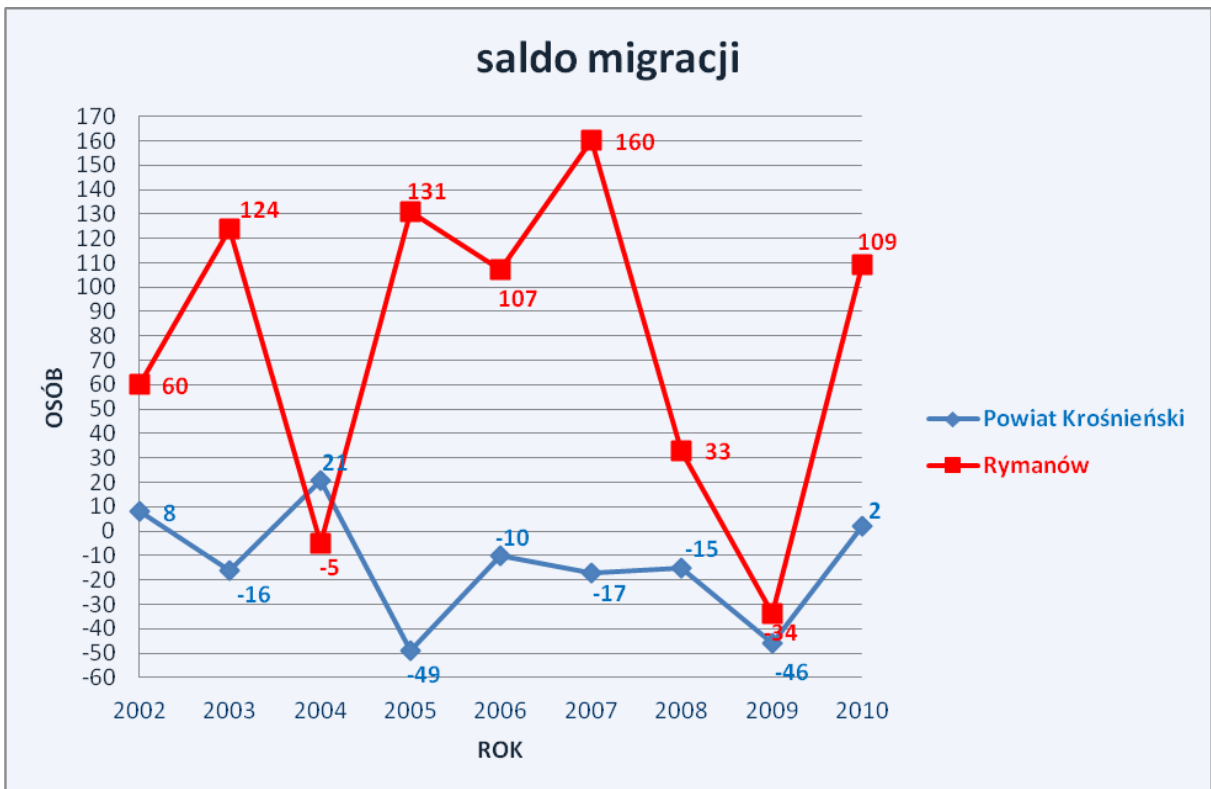

Wykres 11 Przyrost naturalny

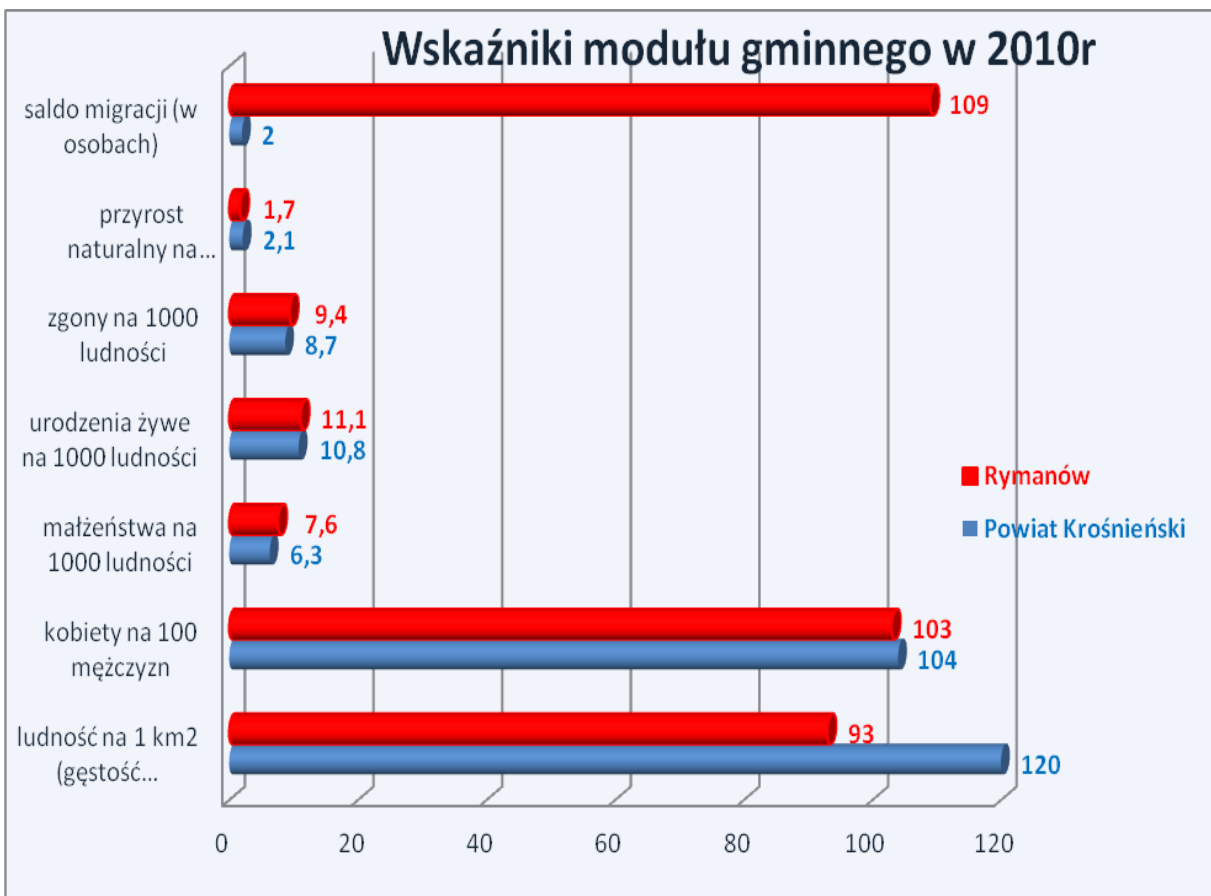

Wykres 12 Przyrost naturalny na 1000 ludności

Gminę Rymanów charakteryzuje dodatnie saldo migracji. Na przestrzeni lat 2002-2010 wystąpiły tylko dwa załamania tego wskaźnika w roku 2004 i 2009, gdzie saldo migracji było ujemne.

Wykres 13 Saldo migracji

Wykres 14 Wskaźniki modułu gminnego

Gmina Rymanów charakteryzuje się największą w powiecie liczbą osób w wieku produkcyjnym¹ – 9883 osoby, z czego 7599 z obszaru wiejskiego i 2284 z miejskiego. Wskazuje to na duży potencjał gminy. Większość z osób w tym wieku – 62,6% – jest w wieku mobilnym. Wyższy ich odsetek występuje w obszarze wiejskim – 63,9%, w miejskim natomiast 58,4%. Nie jest to jednak wysoki wynik na tle powiatu, w którym średnia wynosi 64,2%. Jedynie gmina Jedlicze charakteryzuje się zbliżonym odsetkiem, w pozostałych jest on wyższy.

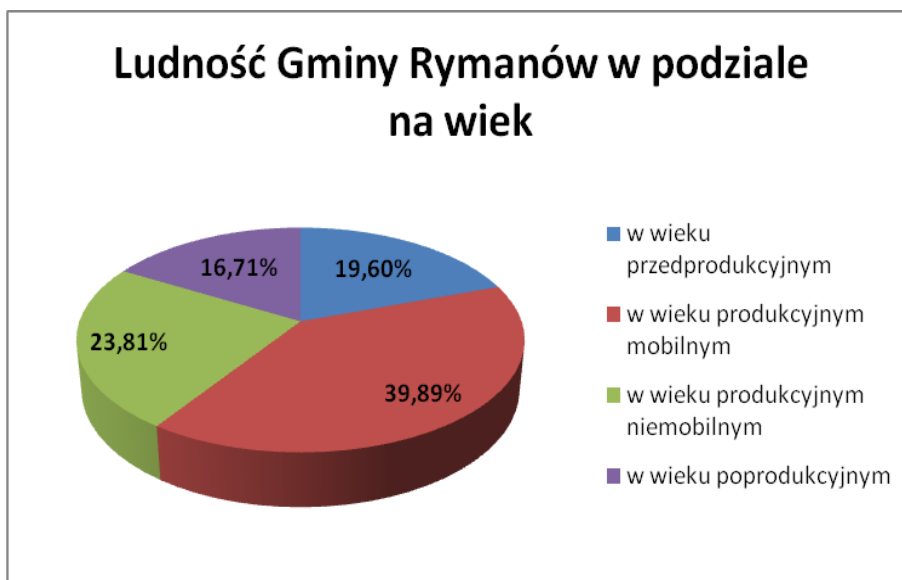
Poza Duklą Rymanów posiada również najwyższą w powiecie liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) – 3041 osób. Jednak ich odsetek w ogólnej populacji gminy jest relatywnie niski. Na koniec 2010 r. wyniósł on 19,6%, nie różniąc się znacznie w obszarze wiejskim i miejskim, wobec 20,8% w powiecie krośnieńskim. Jedynie gminy Jedlicze i Wojaszówka miały wskaźnik na podobnym poziomie, z czego ta pierwsza gmina z powodu niskiego wskaźnika na obszarze miejskim. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł w 2010 r. w Rymanowie 16,7% (nieznacznie więcej na obszarze wiejskim). Tym samym był on nieco wyższy niż w powiecie (16,3%), w trzech gminach powiatu był on jednak jeszcze wyższy.

Pozytywne tendencje, tak w przypadku powiatu krośnieńskiego, jak i gminy Rymanów dotyczą odsetka populacji w wieku produkcyjnym, który od 2002 powoli wzrasta. Jednak odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym spada, co, wraz z relatywnie wysokim odsetkiem osób w niemobilnym wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym negatywnie rokuje dla przyszłego rozwoju gminy.

Tabela 6 Ludność w podziale na wiek

	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym mobilnym	w wieku produkcyjnym niemobilnym	w wieku poprodukcyjnym
Powiat krośnieński	111 194	23 120	44 901	25 055	18 118
Chorkówka	13 501	2 991	5 468	2 922	2 120
Dukla	14 585	3 073	5 788	3 258	2 466
Dukla - miasto	2 128	410	862	558	298
Dukla - obszar wiejski	12 457	2 663	4 926	2 700	2 168
Iwonicz-Zdrój	11 075	2 404	4 574	2 486	1 611
Iwonicz-Zdrój - miasto	1 763	341	738	443	241
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	9 312	2 063	3 836	2 043	1 370
Jedlicze	15 241	2 965	6 086	3 650	2 540
Jedlicze - miasto	5 608	990	2 195	1 465	958
Jedlicze - obszar wiejski	9 633	1 975	3 891	2 185	1 582
Korczyna	10 964	2 242	4 530	2 365	1 827
Krościenko Wyżne	5 380	1 234	2 187	1 188	771
Miejsce Piastowe	13 625	2 917	5 504	2 976	2 228
Rymanów	15 517	3 041	6 189	3 694	2 593
Rymanów - miasto	3 571	696	1 333	951	591
Rymanów - obszar wiejski	11 946	2 345	4 856	2 743	2 002
Wojaszówka	9 196	1 808	3 758	2 055	1 575
Jaśliśka	2 110	445	817	461	387

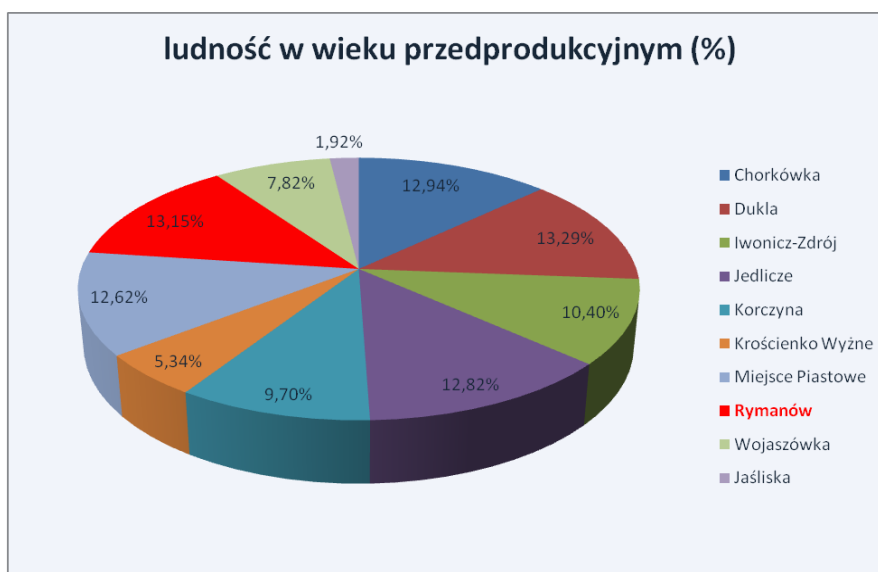
¹ Wiek produkcyjny rozumiany jest tu jako wiek od 17 do 59 lat w przypadku kobiet i od 17 do 64 lat w przypadku mężczyzn. Wiek mobilny oznacza wiek do 44 roku życia, natomiast od 45 roku życia zaczyna się wiek niemobilny.

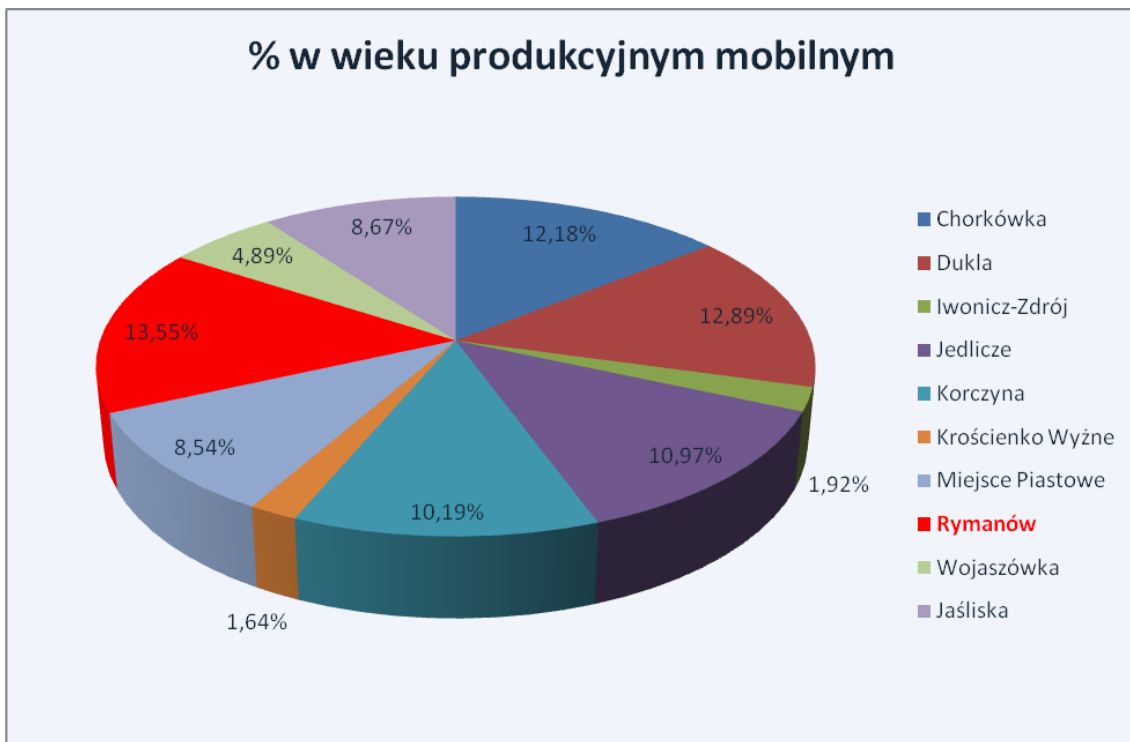
Wykres 15 Ludność w podziale na wiek

Tabela 7 Procent ludności powiatu w podziale ze względu na wiek

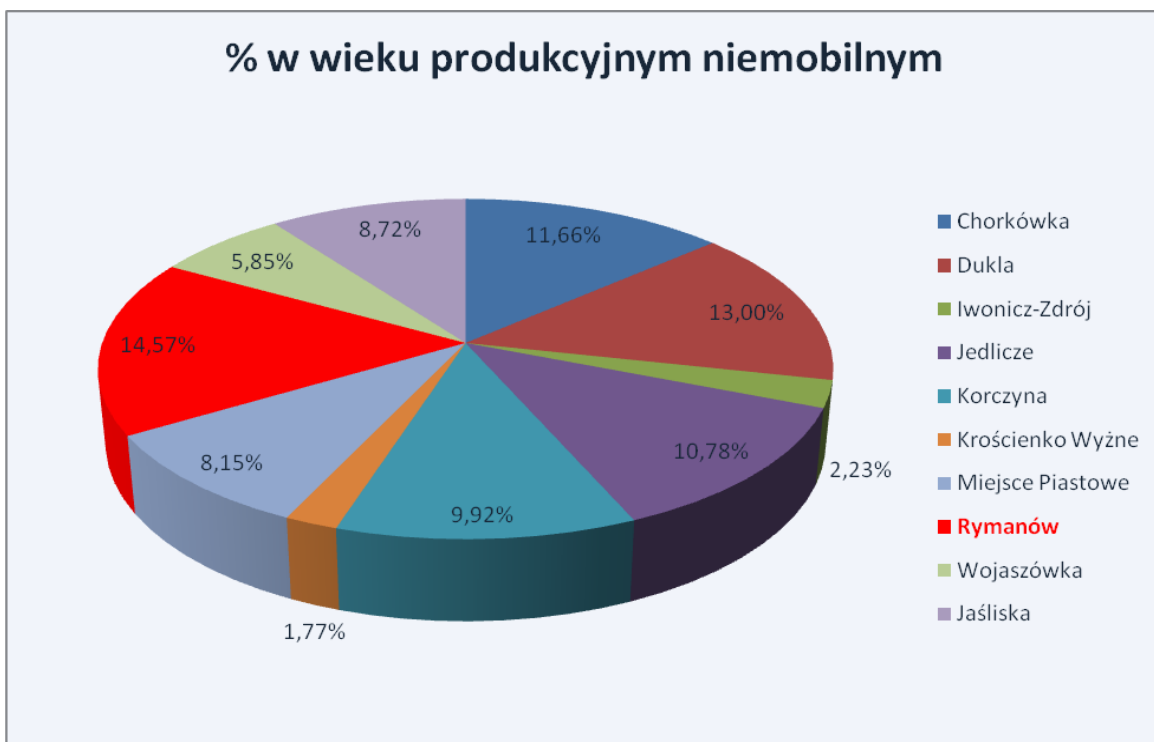
	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym mobilnym	w wieku produkcyjnym niemobilnym	w wieku poprodukcyjnym
Chorkówka	12,94%	12,18%	11,66%	11,70%
Dukla	13,29%	12,89%	13,00%	13,61%
Iwonicz-Zdrój	10,40%	1,92%	2,23%	1,64%
Jedlicze	12,82%	10,97%	10,78%	11,97%
Korczyna	9,70%	10,19%	9,92%	8,89%
Krościenko Wyżne	5,34%	1,64%	1,77%	1,33%
Miejsce Piastowe	12,62%	8,54%	8,15%	7,56%
Rymanów	13,15%	13,55%	14,57%	14,02%
Wojaszówka	7,82%	4,89%	5,85%	5,29%
Jaślicka	1,92%	8,67%	8,72%	8,73%

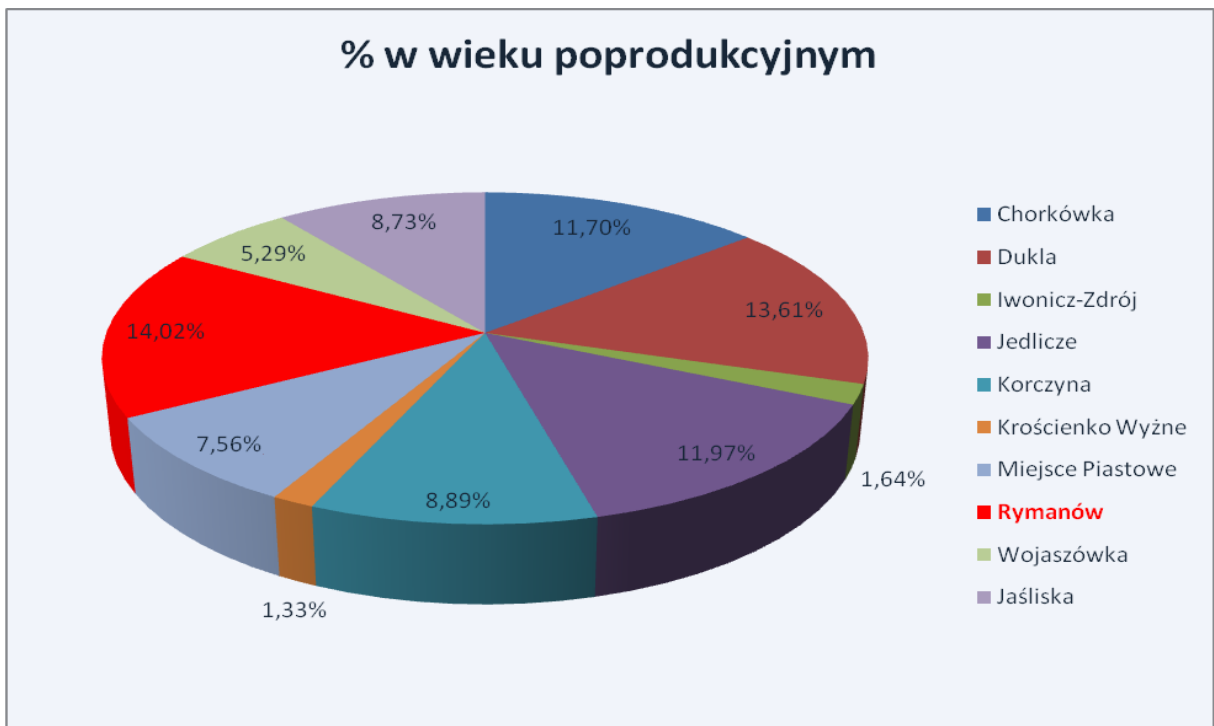
Wykres 16 Ludność w wieku przedprodukcyjnym

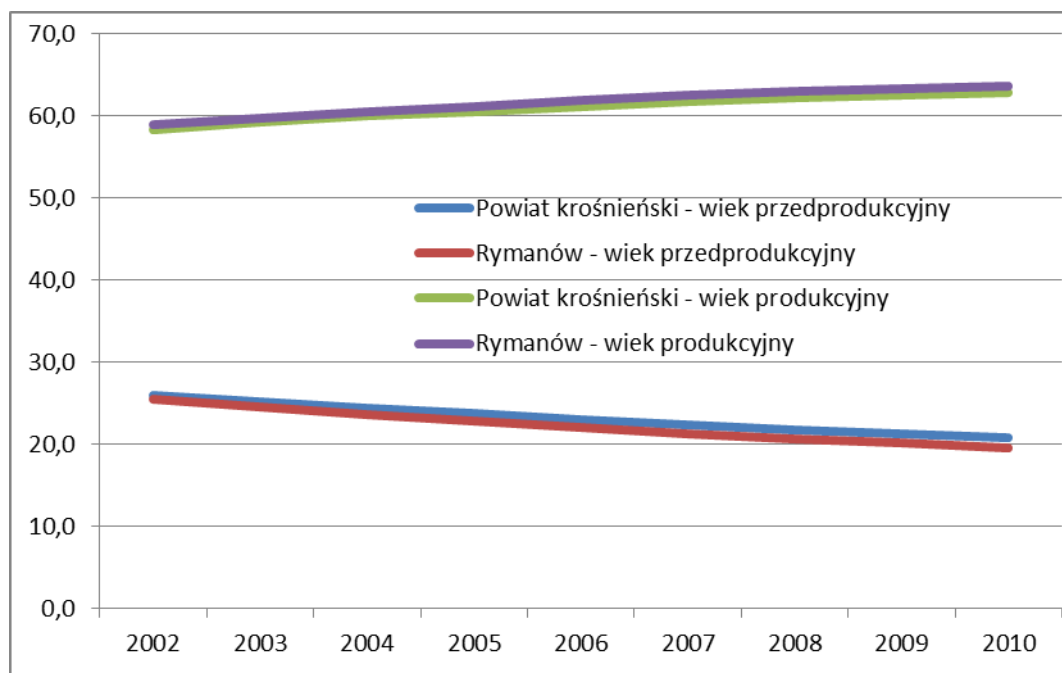
Wykres 17 Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym

Wykres 18 Ludność w wieku produkcyjnym niemobilnym

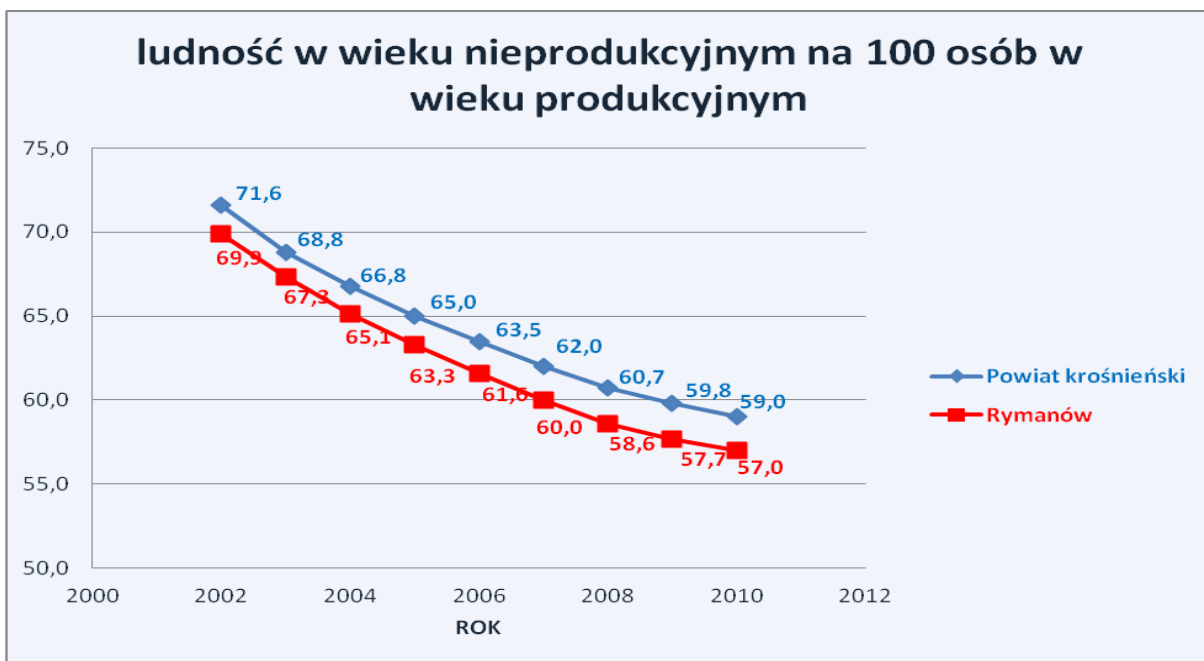
Wykres 19 Ludność w wieku poprodukcyjnym

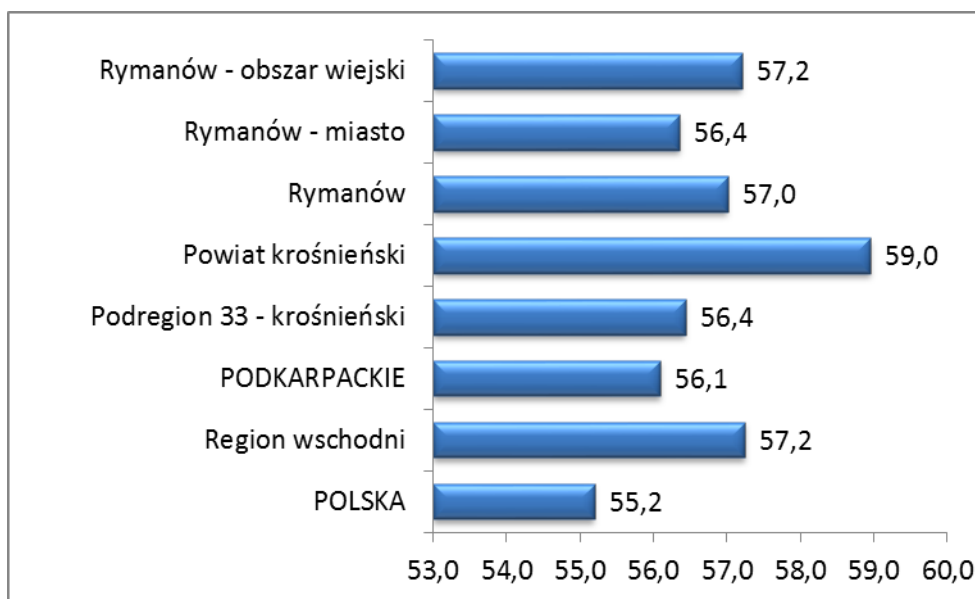
Wykres 20 Zmiany odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym

Struktura demograficzna kobiet według wieku produkcyjnego jest mniej korzystna niż mężczyzn. Odsetek kobiet w wieku produkcyjnym wynosił w 2010 r. 59,3% (63,7% dla kobiet i mężczyzn łącznie), 38,5% ogółu populacji kobiet było w wieku mobilnym, a 20,9% – niemobilnym. Odsetek kobiet w wieku przedprodukcyjnym był niższy niż mężczyzn i wyniósł 18,5%. Z kolei dla osób w wieku poprodukcyjnym odsetek kobiet był wyraźnie wyższy – 22,1%.

Korzystniej niż w powiecie kształtuje się w gminie Rymanów wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2010 r. wyniósł on 57 osób wobec 59 w Powiecie Krośnieńskim. Nadal jednak jest on na tle kraju wysoki (55,2). Od 2002 r. notuje się jednak pozytywne zmiany wskaźnika – jego ustawiczny spadek. Jeżeli jednak weźmiemy pod uwagę ludność w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym, to sytuacja przedstawia się gorzej niż w powiecie i na poziomie tego w Polsce. Nieco gorsza sytuacja (wyższy wskaźnik) występuje w obszarze wiejskim, lepsza – w miejskim.

Wykres 21 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

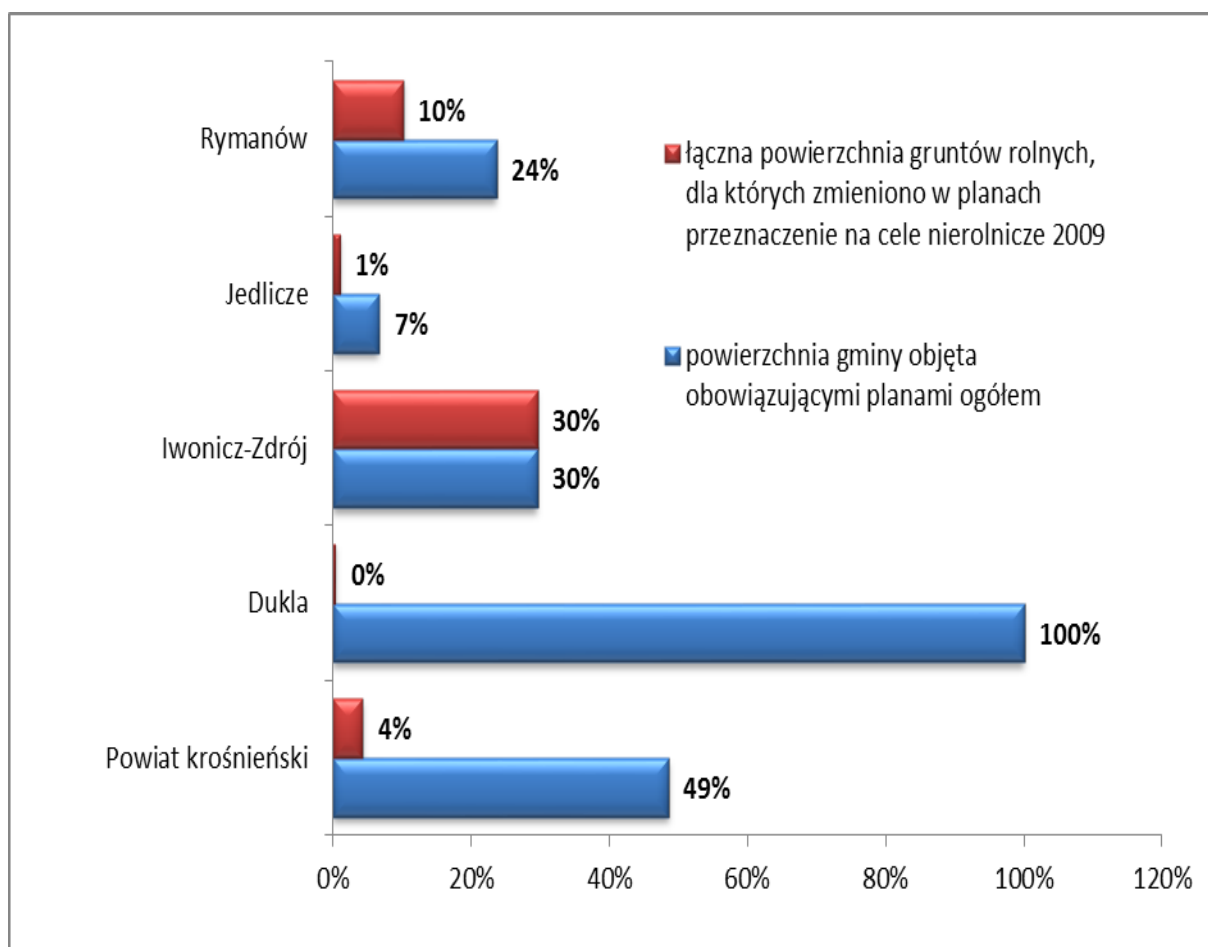
Wykres 22 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

PODSUMOWANIE

Gmina Rymanów na tle powiatu charakteryzuje się mało korzystnymi zmianami demograficznymi. Wprawdzie w latach 2007-2010 liczba ludności zwiększyła się, jednak przyrost jest powolny, w warunkach znacznie szybszego przyrostu w powiecie. Niewielkie zmiany występują zarówno w przypadku przyrostu naturalnego, jak i migracji. Dodatkowo niż demograficzny spodziewany w najbliższych latach może utrwalić tą stagnację. Taka sytuacja powoduje ustawiczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co źle rokuje na przyszłość, uszczuplając potencjał rozwojowy gminy. Wprawdzie wzrasta liczba osób w wieku produkcyjnym, ale odsetek tych osób nie kształtuje się korzystnie na tle powiatu. Również odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest relatywnie wysoki. W warunkach tych wyników zaleca się podjęcie działań ukierunkowanych zachęcanie ludzi młodych do osiedlania się w gminie i poprawę struktury demograficznej społeczeństwa.

2.3 Zagospodarowanie przestrzenne

Według stanu na koniec 2009 r. w gminie Rymanów istniało 29 planów zagospodarowania przestrzennego. Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami to 3937 ha, z czego 1700 ha stanowią grunty rolne dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze, natomiast 2 ha to grunty leśne, które przeznaczono na cele nieleśne. Planami zagospodarowania przestrzennego objęto 24% całkowitej powierzchni gminy, a więc dwukrotnie mniej niż w powiecie ogółem (49%). Dla porównania w gminie Iwonicz-Zdrój planami objęto 30% powierzchni, natomiast w Dukli – 100%. Z drugiej jednak strony w gminie Jedlicze plany zagospodarowania obejmują jedynie 7% powierzchni.

Wykres 23 Plany zagospodarowania przestrzennego

Tabela 8 Zagospodarowanie przestrzenne

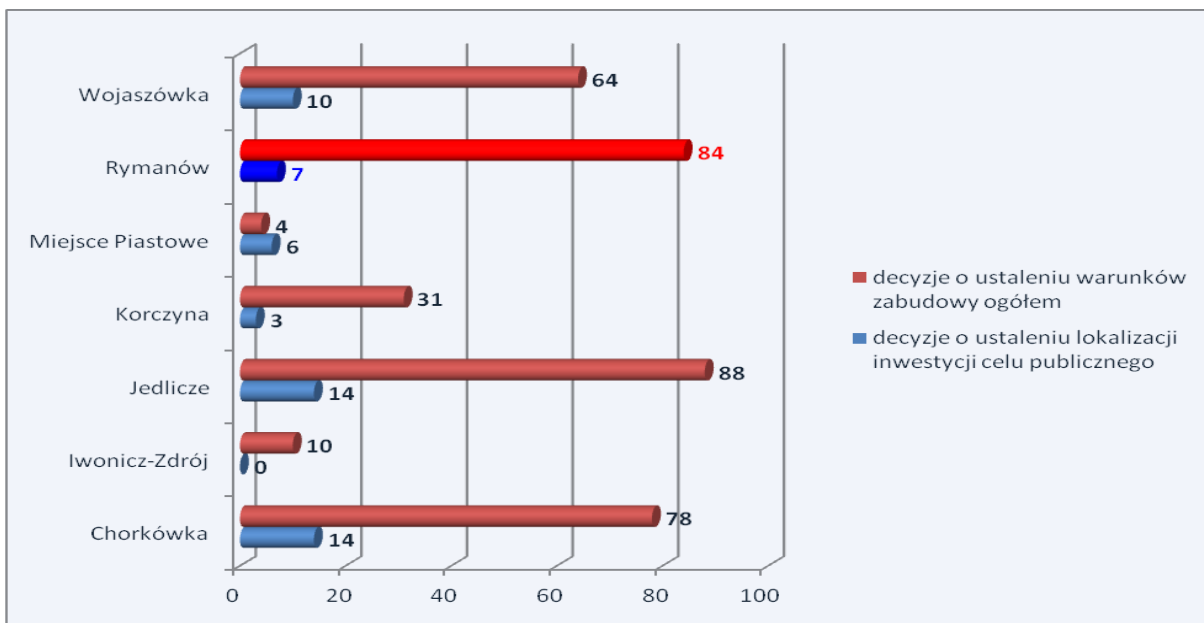
Jednostka terytorialna	plany zagospodarowania przestrzennego ogółem	plany sporządzone na podstawie ustawy z 2003 r.	powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami na podstawie ustawy z 2003 r.	łącna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	łącna powierzchnia gruntów leśnych, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne
	2009	2009	2009	2009	2009	2009
	[szt]	[szt]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
POLSKA	36 612	12 668	7 946 003	3 763 692	536 481	38 074
Region wschodni	6 178	1 647	2 073 789	873 349	87 703	14 951
PODKARPACKIE	3 427	660	131 774	93 681	24 918	336
Podregion 33 - krośnieński	1 158	169	66 070	60 441	5 389	10
Powiat krośnieński	133	47	44 978	43 609	3 903	2
Chorkówka	25	3	424	364	11	0
Dukla	10	10	33 377	33 377	125	0
Iwonicz-Zdrój	11	5	1 345	703	1 345	0
Jedlicze	21	1	386	7	59	0
Korczyna	15	9	2 337	2 313	378	0
Krościenko Wyżne	1	1	1 633	1 633	0	0
Miejsce Piastowe	21	14	1 539	1 486	285	0
Rymanów	29	4	3 937	3 726	1 700	2

2009 r. w trakcie sporządzania w gminie było 6 spośród 17 w całym powiecie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Łączna powierzchnia objęta planami to 677 ha, z czego 7 dotyczy powierzchni terenów już objętych obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego.

W 2009 r. w gminie wydano 7 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. 84 decyzje (najwięcej w powiecie poza gminą Jedlicze), dotyczyło ustalenia warunków zabudowy, w tym 71 – zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 1 – zabudowy usługowej i 13 – innej zabudowy.

Tabela 9 Decyzje o lokalizacji celu publicznego i warunkach zabudowy

Jednostka terytorialna	decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	decyzje o ustaleniu warunków zabudowy ogółem	decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	decyzje dotyczące zabudowy usługowej	decyzje dotyczące zabudowy innej
	2009	2009	2009	2009	2009	2009
	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]
POLSKA	26 102	168 660	3 412	109 949	17 505	37 793
Region wschodni	4 189	31 496	362	21 192	3 077	6 865
PODKARPACKIE	1 748	14 135	123	10 644	1 316	2 052
Podregion 33 - krośnieński	354	2 794	74	1 860	288	572
Powiat krośnieński	54	359	0	276	12	71
Chorkówka	14	78	0	65	1	12
Iwonicz-Zdrój	0	10	0	10	0	0
Jedlicze	14	88	0	50	6	32
Korczyna	3	31	0	26	1	4
Miejsce Piastowe	6	4	0	4	0	0
Rymanów	7	84	0	71	3	10
Wojaszówka	10	64	0	50	1	13

Wykres 24 Wydane pozytywne decyzje lokalizacyjne

PODSUMOWANIE

Według stanu na koniec 2009 r. Gmina Rymanów posiadała relatywnie mało planów zagospodarowania przestrzennego, na ich podstawie zagospodarowano bowiem mniejszą część gminy niż przeciętnie przedstawia się to dla powiatu. Ważne jest jednak to, że część planów była w trakcie sporządzania. Warto również zauważyć tylko jedną decyzję dotyczącą ważnej dla gminy zabudowy usługowej.

2.4 Stan i ochrona środowiska

W 2010 r. przedsiębiorstwa przemysłowe zlokalizowane na terytorium gminy zużyły 137 dam³ wody, a pobór ten wzrasta z roku na rok (w 2009 r. – 134 dam³). To czyni z Rymanowa drugą gminę w powiecie o największym poborze wody na cele przemysłowe, po zużywającej prawie 4-krotnie więcej, ale również bardziej uprzemysłowionej gminie Jedlicze.

W latach 2008-2010 zmniejszyła się wielkość ładunków niektórych zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód i ziemi. W stosunku do 2008 r. 3-krotnie zmalała emisja BZT5 oraz ChZT. Pomimo spadku w 2009 r., w 2010 r. ponownie zwiększyła się natomiast emisja sumy jonów chlorków i siarczanów i zawiesiny ogólnej. W roku tym w Rymanowie, jako jedynej gminie powiatu wystąpiła również emisja azotu oraz fosforu ogólnego.

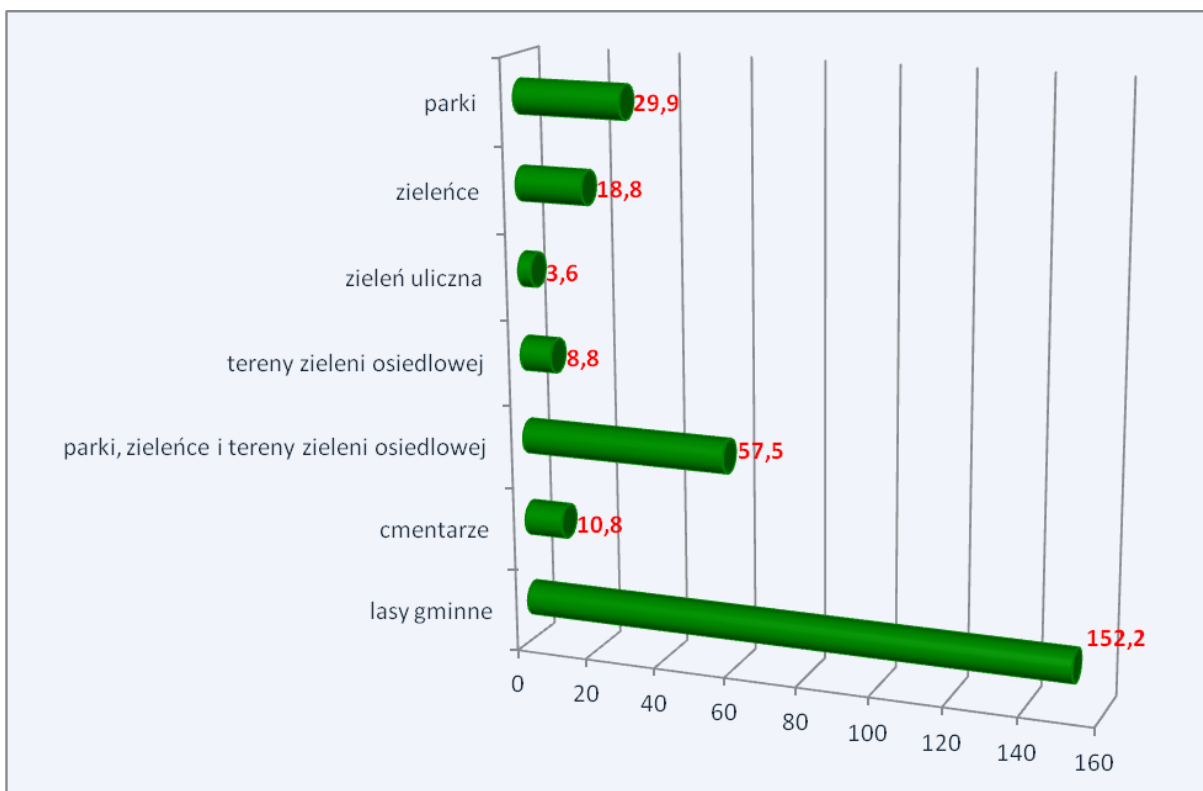
W gminie funkcjonuje jedna chemiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości (według projektu) 2000 m³ na dobę lub 7236 RLM². Jest to druga co do przepustowości oczyszczalnia ścieków w powiecie, po tej znajdującej się w gminie Jedlicze. W 2010 r. w Rymanowie odprowadzono ogółem 137 dam³ ścieków, z tego 14 dam³ odprowadzono, po oczyszczeniu bezpośrednio do wód lub ziemi. Z oczyszczalni ścieków, według danych z 2009 r., korzystało w gminie 13119 osób, tj. 79% populacji Rymanowa. To nieco więcej niż przeciętna dla powiatu, która wynosiła 75%.

Tabela 10 Ścieki odprowadzane i oczyszczane

Jednostka terytorialna	ścieki odprowadzone ogółem	ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi	ścieki oczyszczane razem
POLSKA	8 038 413	7 919 287	891 510
Region wschodni	1 589 686	1 570 974	67 493
PODKARPACKIE	169 185	162 727	20 372
Podregion 33 - krośnieński	4 333	3 302	2 642
Powiat krośnieński	1 374	1 197	1 197
Iwonicz-Zdrój	70	16	16
Iwonicz-Zdrój - miasto	70	16	16
Jedlicze	1 167	1 167	1 167
Jedlicze - miasto	1 167	1 167	1 167
Rymanów	137	14	14
Rymanów - obszar wiejski	137	14	14

² Równoważna liczba mieszkańców (RLM) to liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń zawartych w ściekach w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby. Za jednostkowy ładunek zanieczyszczeń pochodzący od jednego mieszkańca przyjęto 60 g O₂ na dobę. Jeśli np. dla pozycji RLM wpisana jest liczba 1000 oznacza to, że ta oczyszczalnia może oczyścić ścieki wytworzone przez 1000 osób. Źródło: www.stat.gov.pl

W gminie Rymanów 11433 ha spośród 16663 ha to obszary prawnie chronione (według stanu w 2009 r.). Występuje tu 7 pomników przyrody. Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowanych jest większość – 8 spośród 11 w powiecie – parków spacerowo-wypoczynkowych i 21 zieleńców. Łącznie parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej stanowią 57,5 ha powierzchni gminy. Na tle pozostałych gmin miejsko-wiejskich to jest to znaczący obszar. Lasy gminne tworzą natomiast 152,2 ha powierzchni, mniej niż w gminie Dukla i Jedlicze, więcej natomiast niż w Iwoniczu-Zdroju.

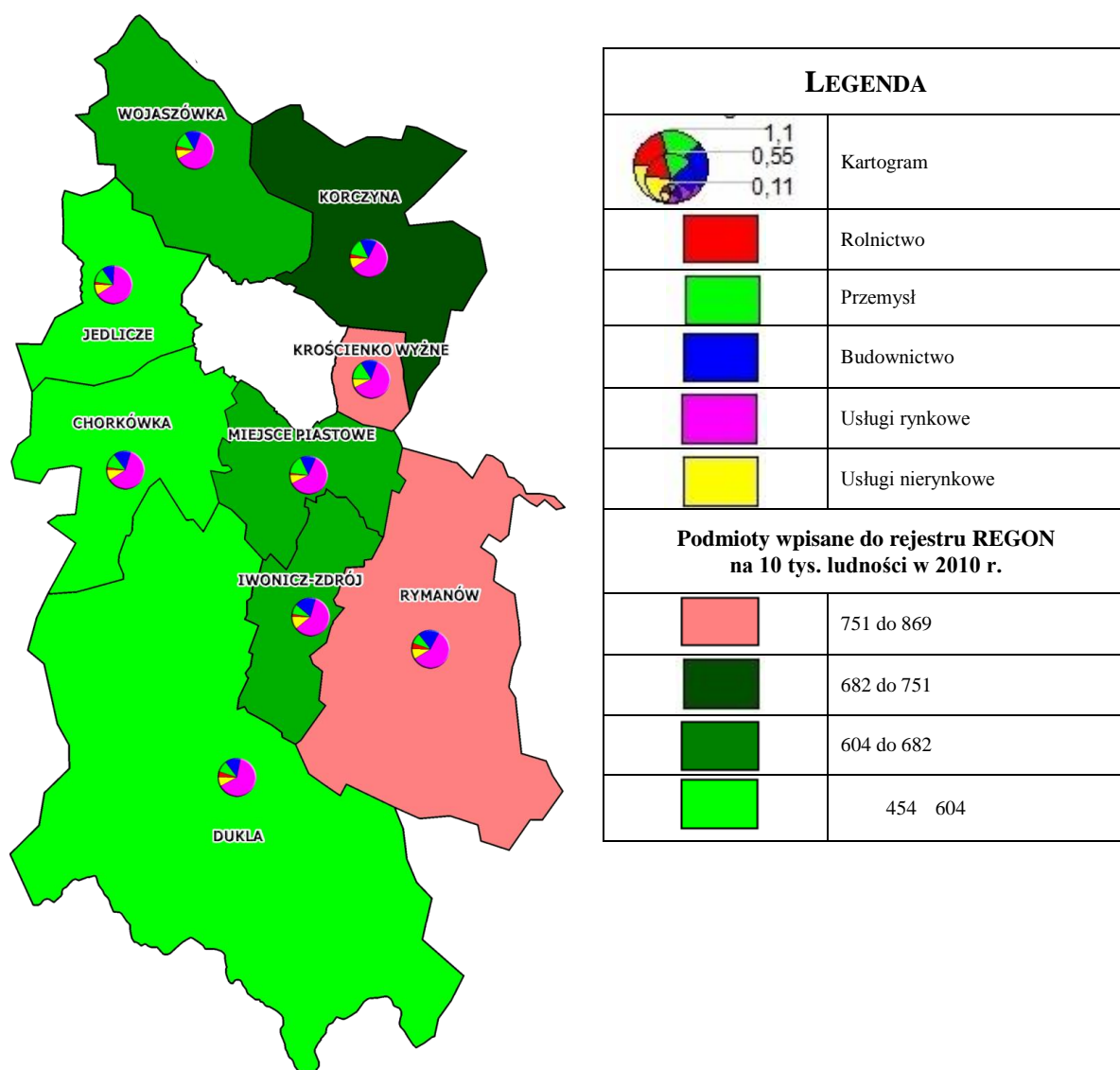

Wykres 25 Tereny zieleni w Gminie Rymanów 2009r

PODSUMOWANIE

Konkludując, stan środowiska naturalnego gminy Rymanów sprzyja lokowaniu tu przedsiębiorstw turystycznych. Gmina posiada oczyszczalnię ścieków, z której korzysta większość mieszkańców gminy. Posiada również stosunkowo duży obszar zajęty przez tereny zieleni.

2.5 Podmioty gospodarcze

Rysunek 4 Podmioty gospodarcze

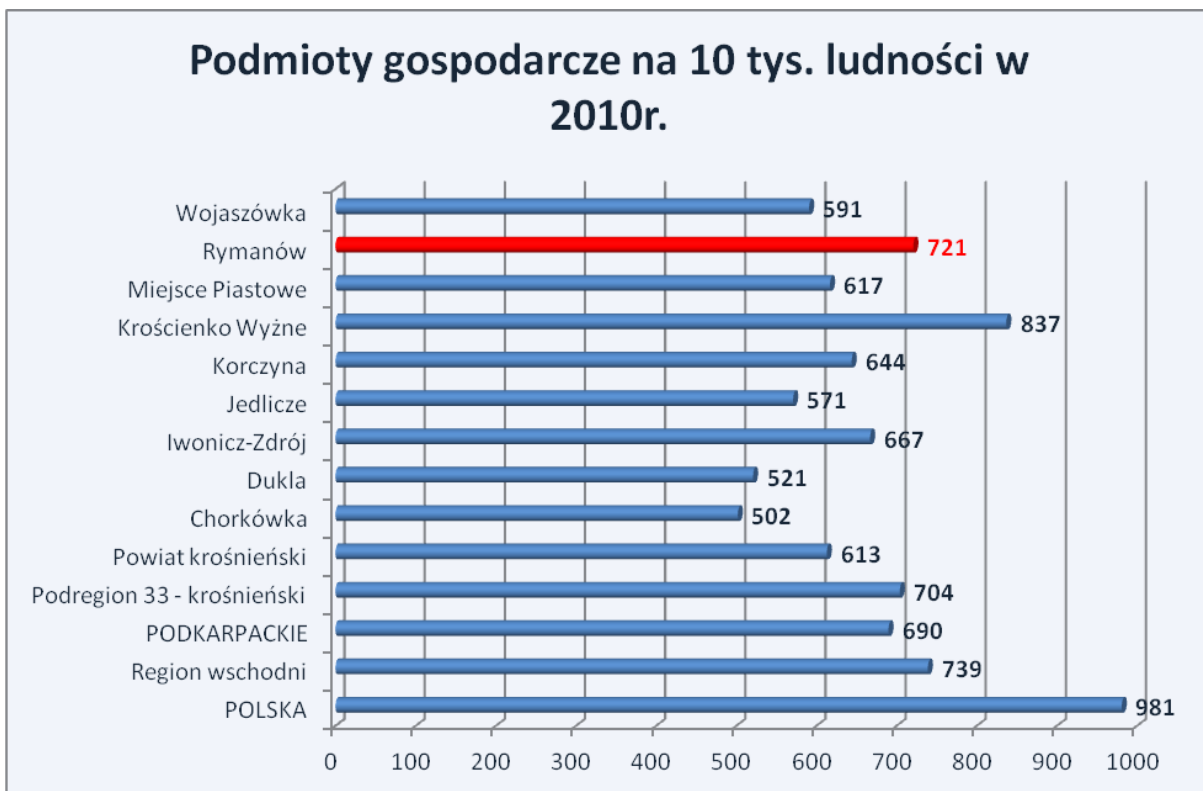
Gmina Rymanów charakteryzuje się relatywnie wysokim na tle powiatu poziomem przedsiębiorczości, liczoną jako liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności. Wskaźnik ten dla gminy wyniósł 751 podmiotów wobec 645 w powiecie i 726 w województwie. Jest to najwyższy wskaźnik spośród wszystkich gmin miejsko-wiejskich w powiecie. Obszar miejski (1061 podmiotów na 10 tys. ludności) nieznacznie ustępuje Dukli i znacznie miastu Iwonicz-Zdrój. Na obszarze wiejskim analizowany wskaźnik jest natomiast znacznie wyższy w Rymanowie niż na obszarach wiejskich ww. gmin.

W latach 2009-2010 sytuacja w zakresie liczby podmiotów gospodarczych na mieszkańca poprawiła się, do czego przyczyniło się wychodzenie wielu obszarów gospodarki z kryzysu gospodarczego lat 2007-09. W rezultacie w okresie tym wzrosła liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, przy jednoczesnym spadku liczby skreśleń z ich rejestru. Zarówno w przypadku względnej liczby zarejestrowań, jak i

wyrejestrowań (do liczby ludności) gmina była powyżej przeciętnej dla powiatu, a saldo tych zmian było pozytywne. Korzystnie pod tym względem odznacza się miasto Rymanów ze wskaźnikiem nowych podmiotów na mieszkańca znacznie wyższym od średniej dla powiatu, ustępując jedynie Dukli.

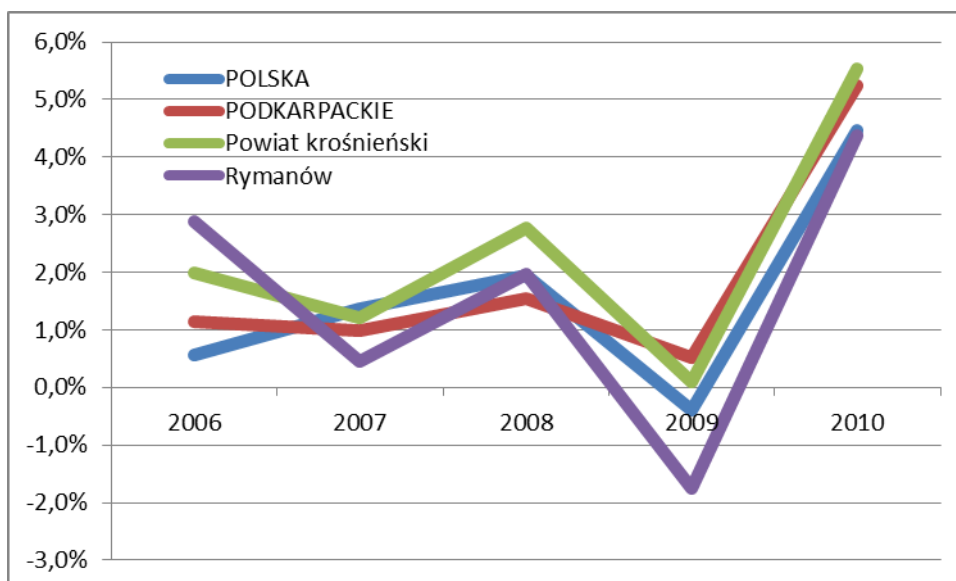
Tabela 11 Podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności

	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności		jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]
POLSKA	981	1 024	92	105	94	62
Region wschodni	739	771	70	81	68	50
PODKARPACKIE	690	726	68	75	61	40
Podregion 33 - krośnieński	704	740	70	80	62	45
Powiat krośnieński	613	645	54	67	52	37
Chorkówka	502	542	43	60	45	22
Dukla	521	547	45	53	48	36
Dukla - miasto	1 080	1 095	103	127	85	61
Dukla - obszar wiejski	439	454	36	41	43	31
Iwonicz-Zdrój	667	682	45	58	71	36
Iwonicz-Zdrój - miasto	1 421	1 429	84	85	145	68
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	522	540	38	53	56	30
Jedlicze	571	604	60	66	44	37
Jedlicze - miasto	755	820	82	91	50	32
Jedlicze - obszar wiejski	463	478	48	52	41	40
Korczyna	644	690	70	71	47	32
Krościenko Wyżne	837	868	72	90	96	62
Miejsce Piastowe	617	658	63	79	47	48
Rymanów	721	751	44	73	56	41
Rymanów - miasto	992	1 061	61	103	78	34
Rymanów - obszar wiejski	640	659	39	64	49	43
Wojaszówka	591	636	57	68	39	27
Jaślika	-	455	-	43	-	47

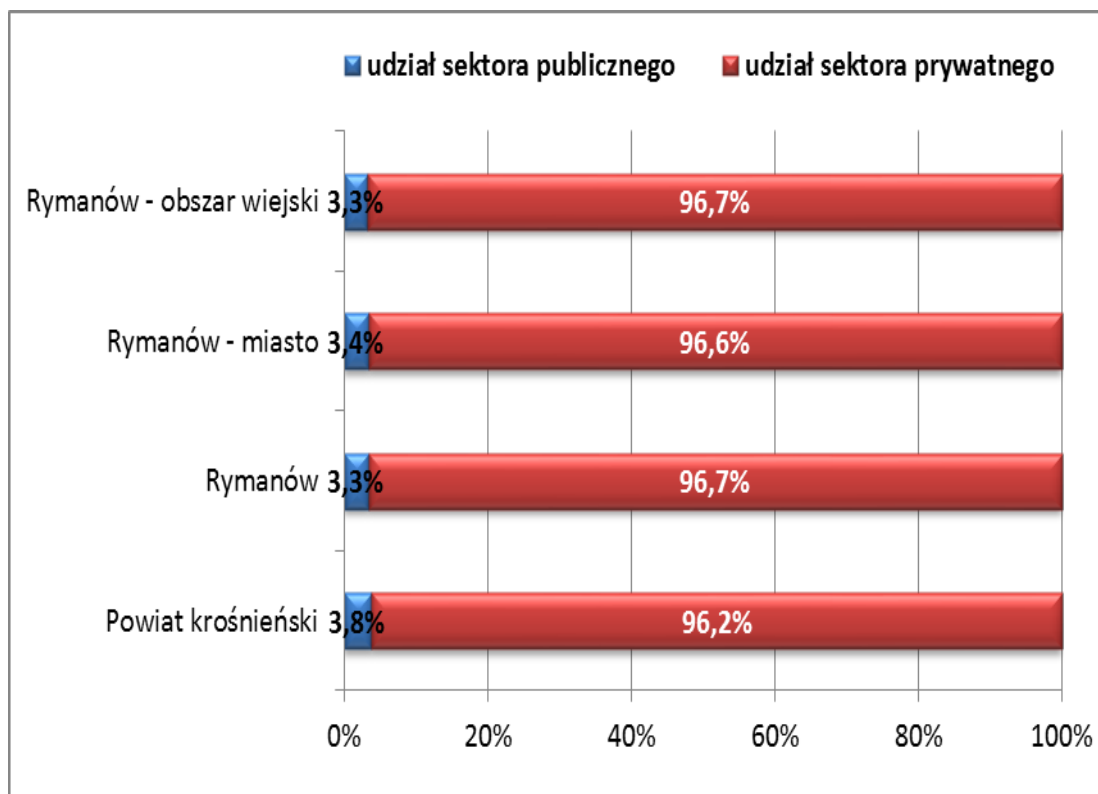
Wykres 26 Podmioty gospodarcze na 10 tys. Ludności w 2010r

Gmina Rymanów pozytywnie wyróżnia się na tle regionu pod względem liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2010 r. zarejestrowanych było 1166 podmiotów, najwięcej w powiecie. Na obszarze wiejskim było to 787 podmiotów, natomiast na obszarze miejskim – 379. Po koniunkturalnym spadku liczby podmiotów w 2009 r., który ostro dotknął gminę Rymanów, w kolejnym roku obserwuje się silny wzrost ich liczby. W gminie przybyło 49 podmiotów, co oznacza 4,4-procentowy wzrost.

Wykres 27 Zmiany liczby podmiotów gospodarczych

1127 spośród 1166 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w 2010 r. pochodziło z sektora prywatnego. Stanowi to 96,7% ogółu podmiotów (o 0,2 punktu procentowego więcej niż przed rokiem). Jest to wskaźnik wyższy niż w powiecie i województwie.

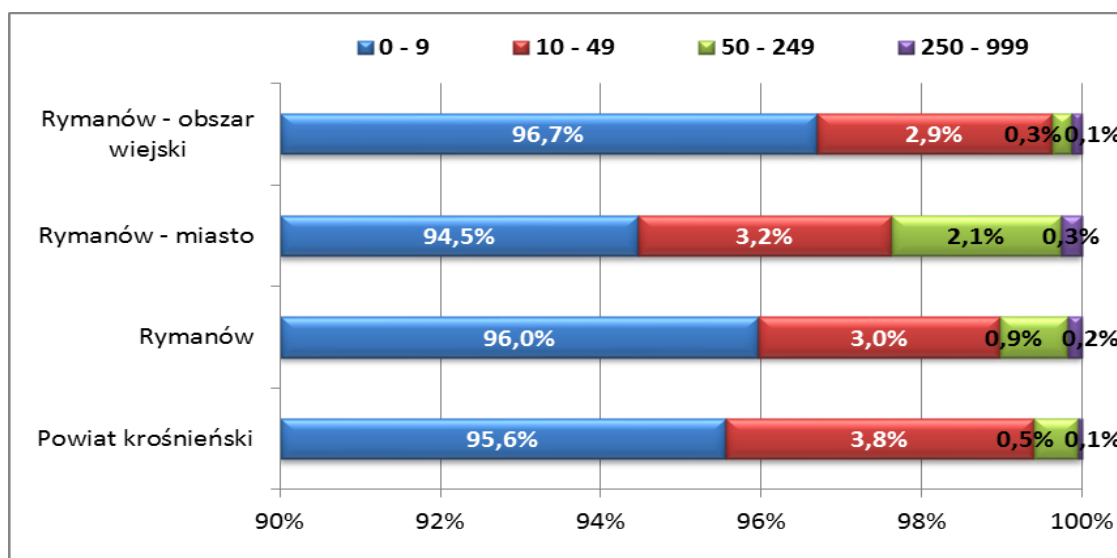
Wykres 28 Jednostki gospodarcze wg sektora własności w 2010r

96% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Rymanów w 2010 r. pochodziła z sektora mikroprzedsiębiorstw (zatrudniających od 1 do 9 pracowników) lub których działalność została zawieszona (zerowe zatrudnienie). To nieco więcej niż w całym powiecie (95,6%), jednak nie można tutaj mówić o istotnym odbieganiu od struktury podmiotów gospodarczych według klas wielkości przeciętnej dla powiatu. Przedsiębiorstw małych, zatrudniających od 10 do 49 pracowników było w gminie 3% wobec 3,8% w powiecie. Na obszarze wiejskim gminy odsetek ten wyniósł 2,9%, natomiast w mieście – 3,2%. Relatywnie wysoki na tle powiatu był odsetek podmiotów średnich, których zatrudnienie wynosi od 50 do 249 osób. Było ich 10, co stanowiło 0,9% ogółu zarejestrowanych podmiotów i jedną czwartą tego typu podmiotów w powiecie. W powiecie odsetek ten wyniósł 0,5%. Podobnie w gminach Dukla i Iwonicz-Zdrój. Nieznacznie mniej niż w gminie Rymanów podmiotów tych zarejestrowanych było w gminie Jedlicze (8). Gmina Rymanów poszczycić się może dwoma podmiotami dużymi, a więc zatrudniającymi więcej niż 249 pracowników. To najwięcej spośród wszystkich gmin powiatu, w którym zarejestrowane są jeszcze dwa duże podmioty (po jednym w miastach Jedlicze i Iwonicz-Zdrój).

Spośród 49 nowych podmiotów, które przybyły w ewidencji REGON w 2010 r. wszystkie pochodziły z sektora mikroprzedsiębiorstw. Poza tym w rejestrze zmniejszyła się liczba podmiotów małych (o 1 podmiot).

Tabela 12 Klasyfikacja podmiotów gospodarczych ze względu na wielkość

Jednostka terytorialna	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i
	2010	2010	2010	2010	2010
	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]
Powiat krośnieński	6 852	276	39	4	0
Chorkówka	706	24	2	0	0
Dukla	770	24	4	0	0
Iwonicz-Zdrój	711	39	4	1	0
Jedlicze	855	56	8	1	0
Korczyna	728	25	3	0	0
Krościenko Wyżne	453	12	2	0	0
Miejsce Piastowe	844	47	5	0	0
Rymanów	1 119	35	10	2	0
Rymanów - miasto	358	12	8	1	0
Rymanów - obszar wiejski	761	23	2	1	0
Wojaszówka	571	13	1	0	0
Jaślika	95	1	0	0	0

Wykres 29 jednostki gospodarcze w podziale wg klas wielkości w 2010r

Struktura lokalnej gospodarki liczona na podstawie liczby przedsiębiorstw, według sektorów w latach 2009-2010 r. (podczas których nie zmieniała się), była następująca:

- rolnictwo – 58 podmiotów (5% ogółu),
- przemysł – 112 podmiotów (10% ogółu),
- budownictwo – 217 podmiotów (19% ogółu),
- usługi rynkowe – 674 podmioty (58% ogółu),
- usługi nierynkowe – 105 podmiotów (9% ogółu).

W porównaniu do powiatu krośnieńskiego gmina Rymanów charakteryzuje się nieco większym odsetkiem przedsiębiorstw rolniczych (w powiecie odsetek ten wyniósł w 2010 r. 3%). Zbliżony odsetek, również na obszarze wiejskim i miejskim, wystąpił w gminie Dukla. Mniejszy od przeciętnej dla powiatu był natomiast odsetek przedsiębiorstw przemysłowych (12% w powiecie). Pod tym względem najwyższy odsetek wystąpił w Miejscu Piastowym. Gmina Rymanów charakteryzuje się natomiast bardzo wysokim – najwyższym w powiecie – odsetkiem przedsiębiorstw budowlanych, zlokalizowanych głównie na obszarze wiejskim. Podobny ich odsetek występuje jedynie w gminie Iwonicz-Zdrój, jednak liczbowo jest ich znacznie mniej. W powiecie krośnieńskim w 2010 r. podmioty te stanowiły 15% ogółu podmiotów gospodarczych, a w woj. podkarpackim, jak i w kraju – 12%. Lokalną gospodarkę, podobnie jak w całym kraju w głównej mierze tworzą przedsiębiorstwa należące do sektora usług rynkowych. Ich odsetek (58%) był jednak niższy niż w powiecie (60%) i w woj. podkarpackim (65%). W pozostałych gminach miejsko-wiejskich odsetek ten był nieco wyższy. Odsetek podmiotów zaliczanych do usług nierynkowych nie odbiegał od średniej dla powiatu i wyniósł w 2010 r. 9%.

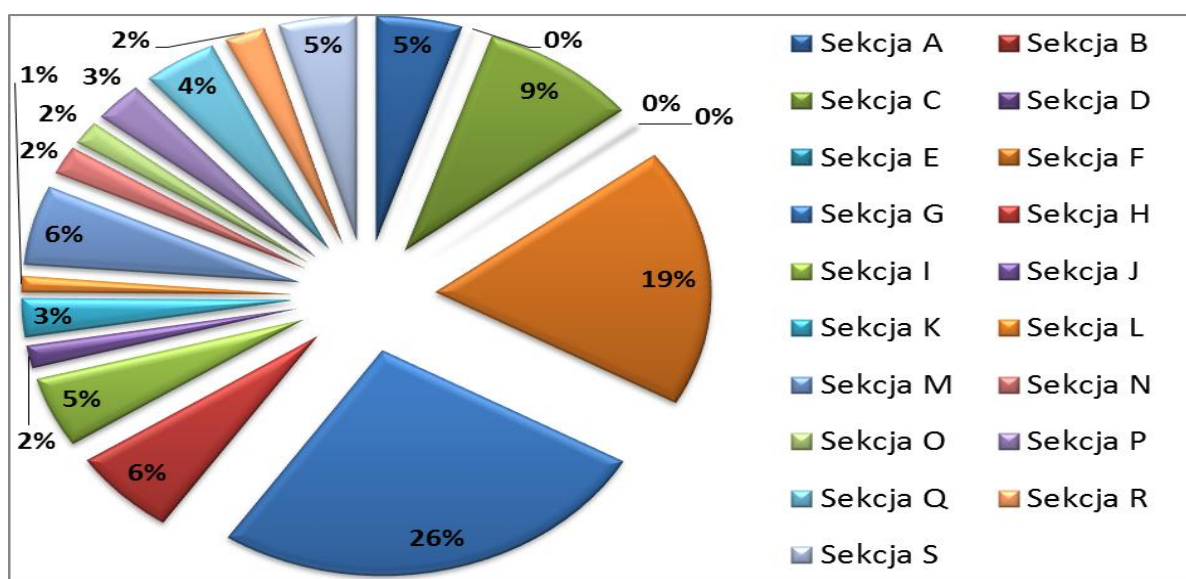
Tabela 13 Jednostki gospodarcze w podziale wg sektora PKD 2007 w 2010r

	Rolnictwo	Przemysł	Budownictwo	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
POLSKA	2%	10%	12%	68%	8%
Region wschodni	3%	9%	12%	66%	10%
PODKARPACIE	2%	10%	12%	65%	10%
Podregion 33 - krośnieński	4%	10%	12%	63%	10%
Powiat krośnieński	3%	12%	15%	60%	9%
Rymanów	5%	10%	19%	58%	9%
Rymanów - miasto	1%	13%	14%	62%	10%
Rymanów - obszar wiejski	7%	8%	21%	56%	9%

Sektor przemysłu w gminie Rymanów składa się jedynie z przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego, przedsiębiorstwa z pozostałych sekcji przemysłowych (B, D i E) nie występują³. Spośród sektora usług rynkowych największy odsetek przedsiębiorstw

³ Według obecnie obowiązującej w Polsce klasyfikacji podmiotów gospodarczych pod względem sekcji – klasyfikacji PKD2007 na **sektor rolniczy** składa się **sekcja A** (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo),

występuje z sekcji handel i naprawa pojazdów (sekcja G), stanowiąc 26% ogółu podmiotów gospodarczych w gminie. Nie odbiega to tym samym od przeciętnej dla powiatu (306 firm – 28% ogółu), jak i od pozostałych gmin miejsko-wiejskich powiatu. Mniejszy odsetek przedsiębiorstw pochodzi z sekcji H i M (transport i gospodarka magazynowa oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) – po 6% (odpowiednio 73 i 67 firm), a także z sekcji I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) – 59 firm (5%) oraz pozostała działalność usługowa (53 podmioty – 5% ogółu). Przedsiębiorstwa z pozostałych sekcji usług rynkowych stanowią najwyżej 3% ogółu podmiotów. W stosunku do kraju relatywnie niski odsetek firm z usług rynkowych stanowią te zajmujących się działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości (1% w gminie, a także mieście Rymanów, wobec 5% w kraju, 6% w Dukli i 4% w mieście Iwonicz-Zdrój). W usługach nierynkowych najwięcej podmiotów pochodzi z sekcji Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna (4%), mniej z pozostałych dwóch (edukacja i administracja publiczna).

Wykres 30 Jednostki gospodarcze w podziale wg sektora PKD 2007 w 2010r

na **sektor przemysłowy** – **sekcja B** (Górnictwo i wydobywanie), **sekcja C** (Przetwórstwo przemysłowe), **sekcja D** (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych) i **sekcja E** (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją), na **sektor budownictwa** – **sekcja F** (Budownictwo), na **sektor usług rynkowych** – **sekcja G** (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), **sekcja H** (Transport i gospodarka magazynowa), **sekcja I** (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), **sekcja J** (Informacja i komunikacja), **sekcja K** (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa), **sekcja L** (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), **sekcja M** (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), **sekcja N** (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), **sekcja R** (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), **sekcja S** (Pozostała działalność usługowa), na **sektor usług nierynkowych** – **sekcja O** (Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne), **sekcja P** (Edukacja), **sekcja Q** (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna).

PODSUMOWANIE

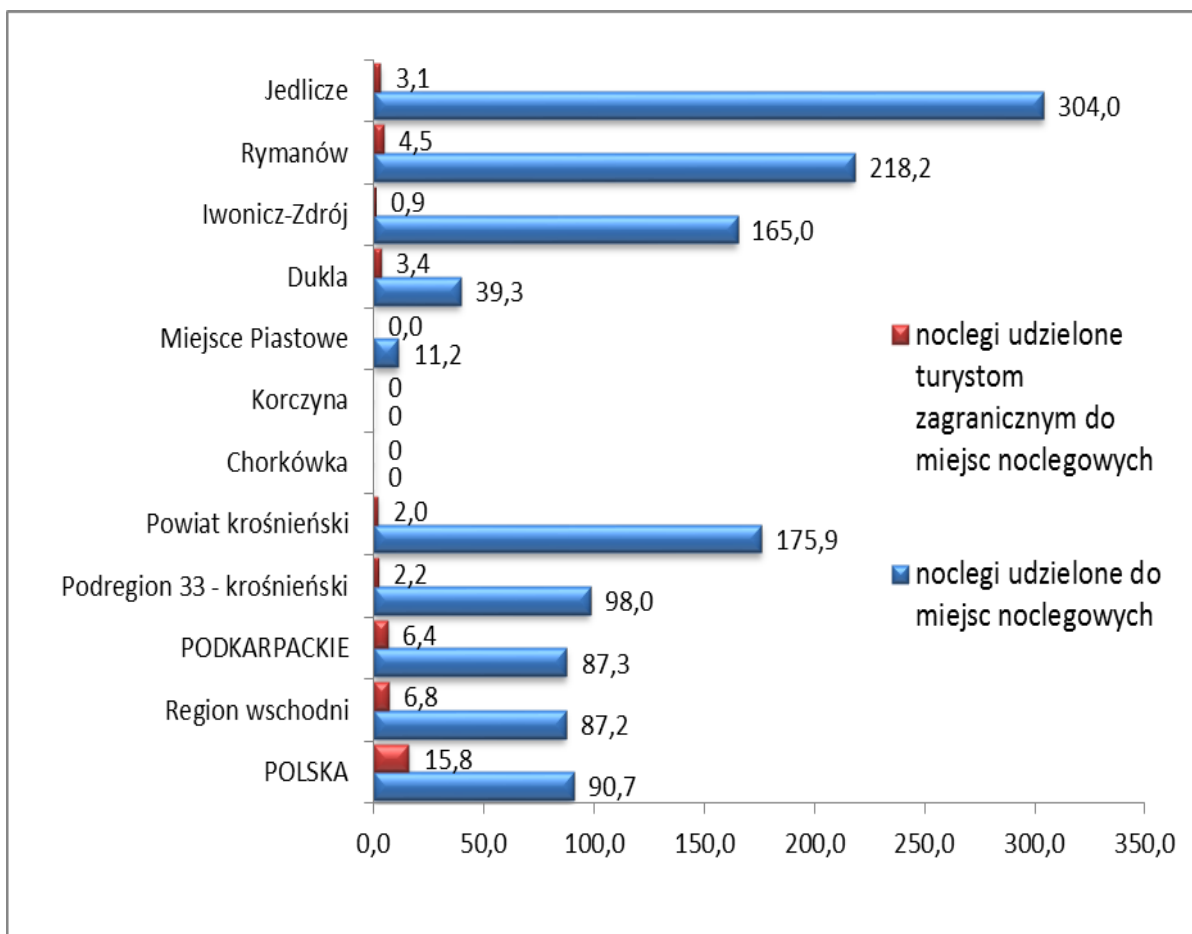
Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców jest w gminie relatywnie wysoki. Dodatkowo poprawa koniunktury w 2010 r. spowodowała wzrost tej liczby, co wskazuje na stosunkowo szybkie dostosowywanie się przedsiębiorczości do zmian gospodarczych o charakterze koniunkturalnym. Gmina wypada słabo pod względem odsetka przedsiębiorstw należących do sektora usług rynkowych. To sektor usług rynkowych w największym stopniu tworzy Produkt Krajowy Brutto nowoczesnej gospodarki. Bolączką województwa podkarpackiego jest właśnie słaby rozwój tego typu usług, a w gminie Rymanów odsetek przedsiębiorstw należących do niego jest niższy od tego w powiecie, jak i w województwie. Częściowo rekompensuje to znaczna liczba przedsiębiorstw budowlanych, jednak w gminie o walorach turystycznych poziom usług rynkowych powinien być wysoki.

2.6 Turystyka

Istotną częścią gospodarki gminy Rymanów jest turystyka. Gmina posiada 8 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, co plasuje ją na drugim miejscu w powiecie, po gminie Iwonicz-Zdrój. Pod względem turystycznym Gmina rozwija się, zwiększając liczbę ośrodków. W 2009 r. (najnowsze dostępne dane) Gmina udzieliła 108666 noclegów, w tym 2246 turystom zagranicznym. Oznacza to niemal dwukrotny wzrost w stosunku do roku poprzedniego (68413 noclegów).

Tabela 14 Udzielone noclegi w relacji do ogółu miejsc noclegowych

	udzielone noclegi	noclegi udzielone turystom zagranicznym	miejsca noclegowe	noclegi udzielone do miejsc noclegowych	noclegi udzielone turystom zagranicznym do miejsc noclegowych
POLSKA	55 020 067	9 609 447	606 501	90,7	15,8
Region wschodni	5 537 154	434 505	63 508	87,2	6,8
PODKARPACKIE	1 941 953	142 469	22 238	87,3	6,4
Podregion 33 - krośnieński	1 107 525	25 187	11 296	98	2,2
Powiat krośnieński	310 285	3 553	1 764	175,9	2
Chorkówka	0	0	0	0	0
Dukla	2 160	187	55	39,3	3,4
Dukla - miasto	2 030	187	40	50,8	4,7
Dukla - obszar wiejski	130	0	15	8,7	0
Iwonicz-Zdrój	193 059	1 058	1 170	165	0,9
Iwonicz-Zdrój - miasto	190 634	1 058	1 028	185,4	1
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	2 425	0	142	17,1	0
Jedlicze	6 080	62	20	304	3,1
Jedlicze - obszar wiejski	6 080	62	20	304	3,1
Korczyna	84	0	0	0	0
Miejsce Piastowe	236	0	21	11,2	0
Rymanów	108 666	2 246	498	218,2	4,5
Rymanów - miasto	7 049	789	42	167,8	18,8
Rymanów - obszar wiejski	101 617	1 457	456	222,8	3,2

Wykres 31 Noclegi udzielone do ogółu miejsc noclegowych w % w 2009r

Liczba udzielonych noclegów w stosunku do liczby miejsc noclegowych ogółem w 2009 r. wyniosła 218 osób na miejsce noclegowe. Pod tym względem gmina wypada lepiej niż powiat krośnieński (176 osób na miejsce). W stosunku do gminy Iwonicz-Zdrój wskaźnik dla Rymanowa był wyższy w latach 2005-2009, za wyjątkiem roku 2008 (w którym Rymanów odnotował ostry spadek tego wskaźnika). Jednak w 2009 różnica ponownie była znaczna na korzyść Rymanowa (218 w porównaniu do 165 w gminie Iwonicz-Zdrój). Słabo przedstawia się jednak liczba turystów zagranicznych w przeliczeniu na 1 miejsce noclegowe. W 2009 r. było to 5 osób. Jest to jednak ogólny problem woj. podkarpackiego. Po dwóch lepszych pod tym względem dla Rymanowa latach – 2007-2008, w których wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 10 i 12 osób, w 2009 ponownie obniżył się poniżej przeciętnej dla regionu wschodniej Polski (7 osób), która i tak jest niższa od średniej dla kraju (16 osób).

Ośrodki turystyczne Rymanowa są słabo przystosowane dla niepełnosprawnych ruchowo. W 2009 r. jedynie w jednym ośrodku zlokalizowanym na terenie gminy znajdowała się pochylnia wjazdowa, drzwi otwierane automatycznie, winda przystosowana dla osób niepełnosprawnych oraz odpowiednio dostosowane pokoje i łazienki. Lepiej przystosowane do przyjmowania osób niepełnosprawnych ruchowo są ośrodki w gminie Iwonicz-Zdrój.

Tabela 15 Liczba obiektów turystycznych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych

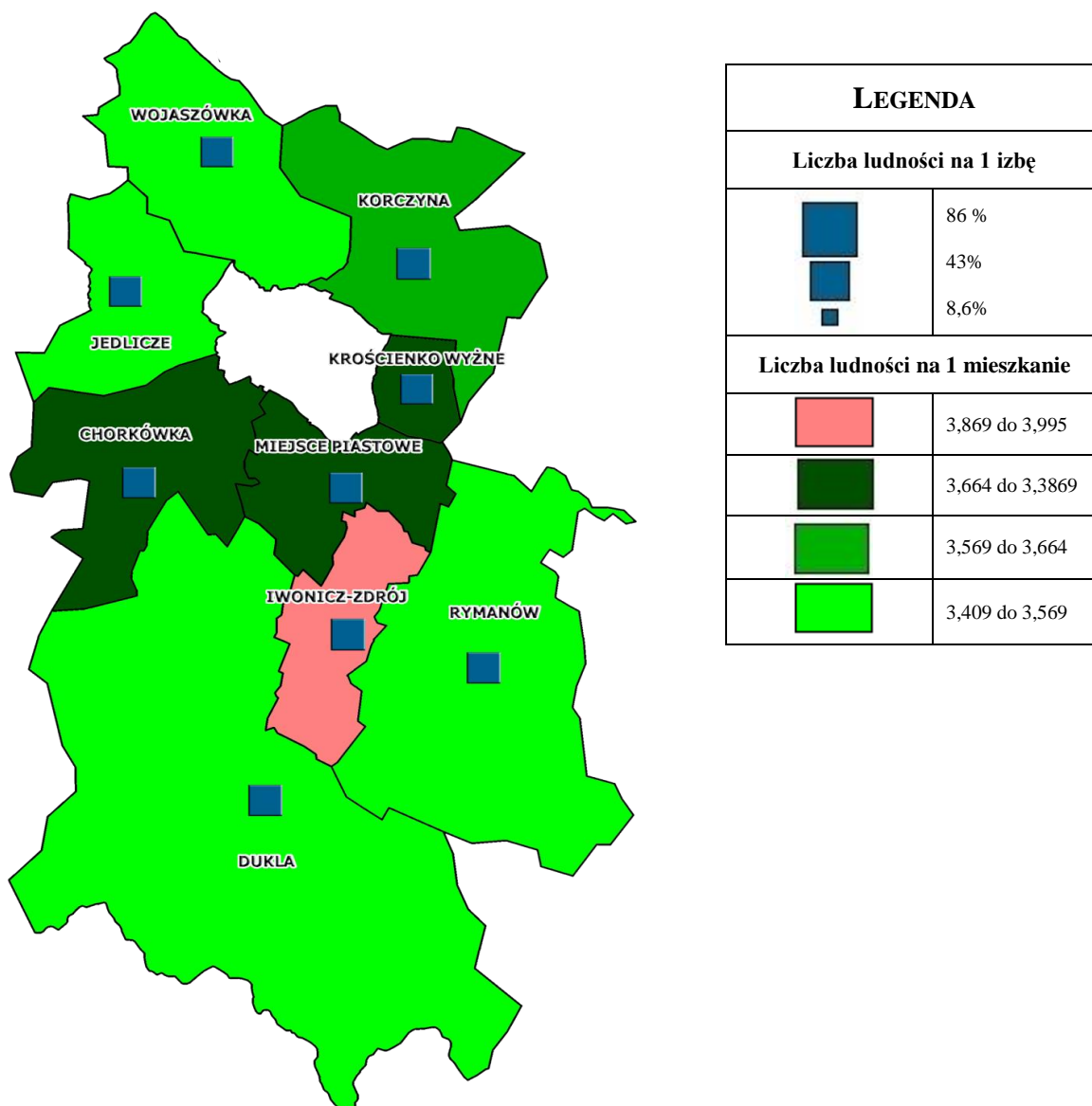
	pochylnia wjazdowa	drzwi automatycznie otwierane	winda przystosowan a dla osób niepełnospraw nych	pokoje/lazienk i przystosowan e dla osób niepełnospraw nych
POLSKA	1 806	677	925	1 813
Region wschodni	257	63	90	225
PODKARPACKIE	80	19	26	80
Podregion 33 - krośnieński	31	10	13	31
Powiat krośnieński	7	4	5	6
Iwonicz-Zdrój	6	3	4	5
Iwonicz-Zdrój - miasto	5	3	4	5
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	1	0	0	0
Rymanów	1	1	1	1
Rymanów - miasto	1	0	0	0
Rymanów - obszar wiejski	0	1	1	1

Ośrodki turystyczne Rymanowa są również słabiej wyposażone od tych w gminie Iwonicz-Zdrój pod względem urządzeń sportowo-rekreacyjnych. Według stanu z 2009 r. na terenie gminy nie znajdowały się obiekty posiadające siłownię, kryty basen, mini golf, solarium i wypożyczalnię rowerów. Spośród pozostałych urządzeń na terenie gminy znajdował się 1 kort tenisowy (również 1 w gminie Iwonicz-Zdrój). Gmina Iwonicz-Zdrój była lepiej wyposażona pod względem liczby stołów bilardowych, stołów do tenisa stołowego, liczby saun i wypożyczalni rowerów. Rymanów pozytywnie wypada natomiast pod względem boisk do siatkówki/koszykówki oraz pokoi zabaw dla dzieci.

PODSUMOWANIE

Gmina Rymanów jest drugim w powiecie co do wielkości ośrodkiem turystycznym, po Iwoniczu-Zdroju. Pozytywnie przedstawia się wskaźnik wykorzystania obiektów zbiorowego zakwaterowania w gminie. Podobnie jednak jak w całym woj. podkarpackim problemem jest niska liczba turystów zagranicznych.

2.7 Budownictwo mieszkaniowe

Rysunek 5 Budownictwo mieszkaniowe

Według danych z 2009 r. na 10 mieszkań przypadało przeciętnie 35 osób w gminie Rymanów. To bardzo zbliżona wartość w stosunku do przeciętnej dla powiatu krośnieńskiego (36 osób). Liczba ta nie odbiega również znacznie od tej dla woj. Podkarpackiego – 34 osoby, choć kształtuje się mniej korzystnie niż przeciętnie w kraju – 29 osób. W mieście Rymanów wskaźnik ten wyniósł 30 osób, a na obszarze wiejskim – 37. W porównaniu do lat ubiegłych obserwuje się jego nieznaczną poprawę (o 1 osobę), co nie odbiega od dynamiki zmian względnych zasobów mieszkaniowych w Polsce.

Podobnie kształtuje się sytuacja w zakresie liczby mieszkańców przypadających na 1 izbę. W gminie Rymanów w 2009 była ona na poziomie przeciętnym dla powiatu i wyniosła 0,81. To jedynie nieznacznie gorzej niż w kraju (0,77). Pomimo nieco lepszego wskaźnika liczby osób przypadających na mieszkanie, gorszym stosunkiem mieszkańców na 1 izbę

charakteryzowało się woj. podkarpackie (0,85). Ponownie natomiast mniej mieszkańców na 1 izbę przypadało w mieście Rymanów, więcej na obszarze wiejskim.

Tabela 16 Liczba ludności na 1 mieszkanie i na 1 izbę w 2009 r.

	przeciętna liczba ludności na 1 mieszkanie	przeciętna liczba ludności na 1 izbę
POLSKA	2.9	0.77
Region wschodni	3.1	0.80
PODKARPACKIE	3.4	0.85
Podregion 33 - krośnieński	3.4	0.84
Powiat krośnieński	3.6	0.81
Rymanów	3.5	0.81
Rymanów - miasto	3.0	0.70
Rymanów - obszar wiejski	3.7	0.85

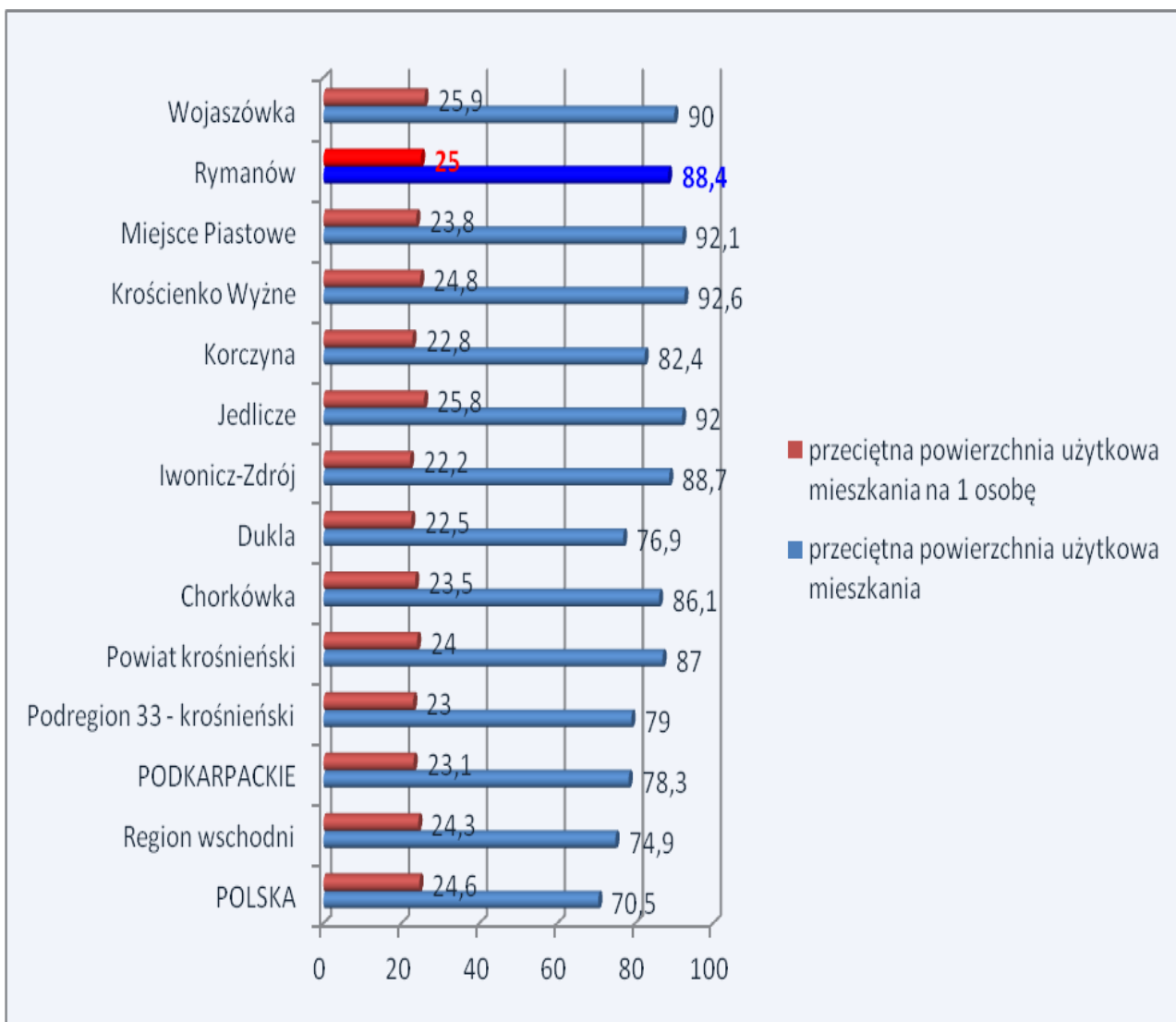
Źródło: obliczenia własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2009 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie wyniosła 88,4 m². To nieco więcej niż przeciętnie w powiecie (87 m²) i znacznie więcej niż przeciętnie w województwie. Przeciętna wielkość mieszkania jest większa na obszarze wiejskim gminy niż w mieście. Ogólna tendencja przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań od kilku lat jest wzrostowa, przy czym szybszy wzrost notuje się na obszarze wiejskim niż w mieście. Wzrost ten jest jednak nieco wolniejszy niż w powiecie.

Nieco odmienne relacje występują w przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę. Powierzchnia ta w gminie Rymanów była w 2009 r. nieco większa niż w przeciętnie w powiecie i wyniosła 25 m² wobec 24 m² w powiecie (23,1 m² w woj. podkarpackim i 24,6 m² w kraju). W stosunku do przeciętnej powierzchni w woj. podkarpackim, jak i w kraju różnica nie jest już jednak tak znaczna, jak w przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej ogółem. W przeliczeniu na 1 osobę powierzchnia użytkowa jest większa w mieście Rymanów niż w gminie wiejskiej, w przeciwieństwie do ogólnej powierzchni użytkowej. Zasoby mieszkaniowe Rymanowa w przeliczeniu na 1 osobę są również jedynie nieznacznie wyższe niż w powiecie i w kraju. Gorzej przedstawia się pod tym względem obszar wiejski, w którym zasoby te są mniejsze niż w kraju (w 2009 r. powierzchnia użytkowa mieszkania na tym obszarze wyniosła 23,8 m² na 1 osobę). W relacji do pozostałych gmin miejsko-wiejskich powiatu sytuacja przedstawia się nie najgorzej. Wskaźnik dla gminy Rymanów był wyższy niż w gminach Dukla i Iwonicz-Zdrój, gdzie wyniósł odpowiednio 22,5 m² oraz 22,2 m², niższy natomiast niż w gminie Jedlicze (25,8 m²). W pierwszych dwóch gminach widać również bardzo znaczną różnicę pomiędzy miastem a obszarem wiejskim, na niekorzyść tego drugiego. Wskaźnik ten jednak z roku na poprawia się.

Tabela 17 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania

	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę
	[m ²]	[m ²]
POLSKA	70.5	24.6
Region wschodni	74.9	24.3
PODKARPACKIE	78.3	23.1
Podregion 33 - krośnieński	79.0	23.0
Powiat krośnieński	87.0	24.0
Chorkówka	86.1	23.5
Dukła	76.9	22.5
Dukła - miasto	77.6	26.1
Dukła - obszar wiejski	76.8	22.0
Iwonicz-Zdrój	88.7	22.2
Iwonicz-Zdrój - miasto	81.7	32.9
Iwonicz-Zdrój - obszar	91.1	20.1
Jedlicze	92.0	25.8
Jedlicze - miasto	92.8	27.8
Jedlicze - obszar wiejski	91.6	24.6
Korczyna	82.4	22.8
Krościenko Wyzne	92.6	24.8
Miejsce Piastowe	92.1	23.8
Rymanów	88.4	25.0
Rymanów - miasto	86.5	28.8
Rymanów - obszar wiejski	89.2	23.8
Wojaszówka	90.0	25.9

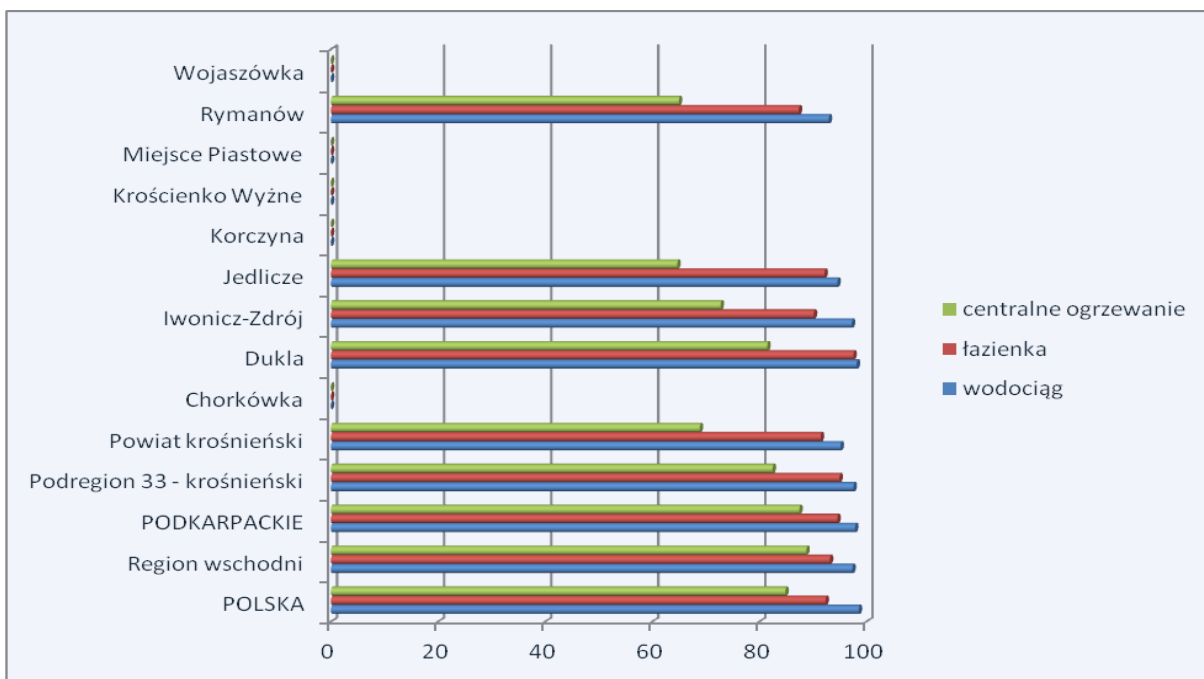

Wykres 32 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania

Na koniec 2009 r. odsetek mieszkań wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarne na obszarze miasta Rymanowa kształtował się na niższym poziomie niż w pozostałych miastach powiatu. W przypadku wodociągów wyniósł on 93% wobec 95,2% w powiecie. W miastach Dukla i Iwonicz-Zdrój był on znacznie wyższy, jedynie nieco wyższy w mieście Jedlicze. Centralne ogrzewanie posiada 65% mieszkań miasta Rymanowa wobec 68,9% w powiecie. W tym przypadku podobnie Dukla i Iwonicz-Zdrój były liderami w powiecie. Również w przypadku odsetka mieszkań zaopatrzonych w łazienki Rymanów wypada słabo (87,4% wobec 91,5% w powiecie). Spośród pozostałych miast liderem zdecydowanie jest Dukla (97,6% mieszkań posiada łazienkę).

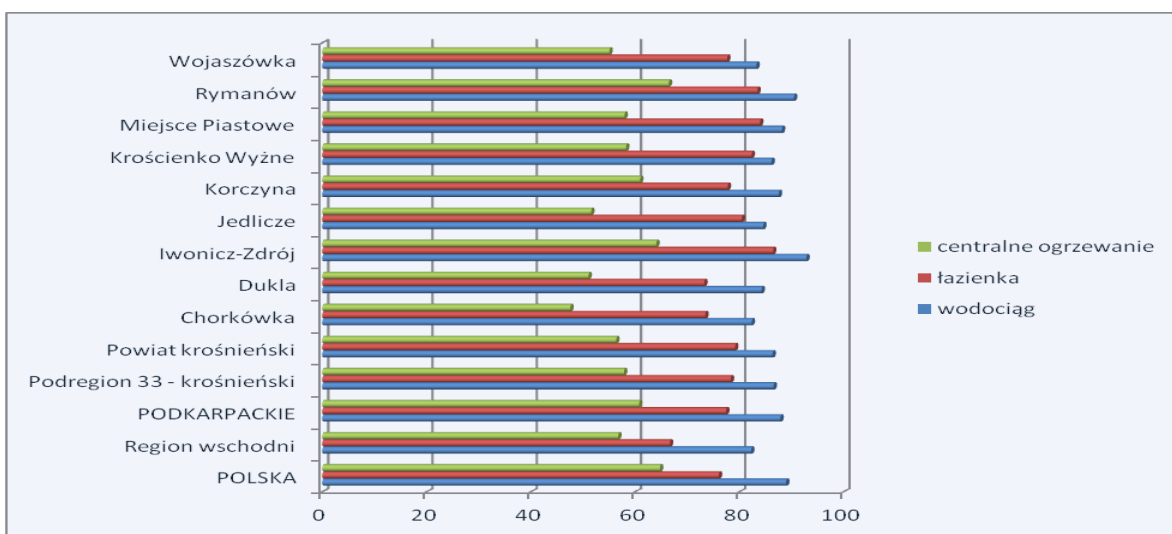
Tabela 18 Wyposażenie mieszkań w instalacje

	w miastach			na wsi		
	2009	2009	2009	2009	2009	2009
	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie
POLSKA	98,6	92,4	84,9	89	76,1	64,8
Region wschodni	97,4	93,2	88,8	82,3	66,7	56,8
PODKARPACKIE	97,9	94,6	87,5	87,9	77,5	60,8
Podregion 33 - krośnieński	97,6	95	82,5	86,6	78,4	57,9
Powiat krośnieński	95,2	91,5	68,9	86,4	79,2	56,4
Chorkówka	0	0	0	82,4	73,5	47,6
Dukla	98,2	97,6	81,5	84,3	73,3	51,1
Dukla - miasto	98,2	97,6	81,5	0	0	0
Dukla - obszar wiejski	0	0	0	84,3	73,3	51,1
Iwonicz-Zdrój	97,3	90,2	72,8	92,9	86,5	64,1
Iwonicz-Zdrój - miasto	97,3	90,2	72,8	0	0	0
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	0	0	0	92,9	86,5	64,1
Jedlicze	94,6	92,2	64,7	84,6	80,5	51,6
Jedlicze - miasto	94,6	92,2	64,7	0	0	0
Jedlicze - obszar wiejski	0	0	0	84,6	80,5	51,6
Korczyna	0	0	0	87,6	77,8	61
Krościenko Wyżne	0	0	0	86,2	82,4	58,3
Miejsce Piastowe	0	0	0	88,2	84	58
Rymanów	93	87,4	65	90,5	83,5	66,5
Rymanów - miasto	93	87,4	65	0	0	0
Rymanów - obszar wiejski	0	0	0	90,5	83,5	66,5
Wojaszówka	0	0	0	83,3	77,7	55,1

Wykres 33 Instalacje w mieszkaniach - miasto

W przeciwieństwie do obszaru miejskiego, obszar wiejski gminy Rymanów w 2009 r. pozytywnie odznaczał się na tle powiatu pod względem instalacji sanitarnych. Wprawdzie odsetek mieszkań z dostępem do nich był na ogół niższy niż na obszarze miejskim, jednak jest to ogólną właściwością obszarów wiejskich. Dostęp do wodociągu miało 90,5% mieszkań w gminie wobec 86,4% w powiecie. Pod tym względem korzystniejszą sytuacją poszczycić się może jedynie Iwonicz-Zdrój. 83,5% mieszkań zlokalizowanych na terenie obszaru wiejskiego Rymanowa posiadało dostęp do łazienki. To dobry wynik na tle powiatu, województwa, jak i kraju, nieco gorszy jedynie od Iwonicza-Zdroju oraz Miejsca Piastowego. Za wysoki można uznać odsetek mieszkań z dostępem do centralnego ogrzewania (66,5% wobec 56,4% w powiecie). Był on najwyższy w powiecie, wyższy nawet od tego na obszarze miejskim gminy. Tendencja analizowanych wskaźników w latach 2005-2009 była wzrostowa.

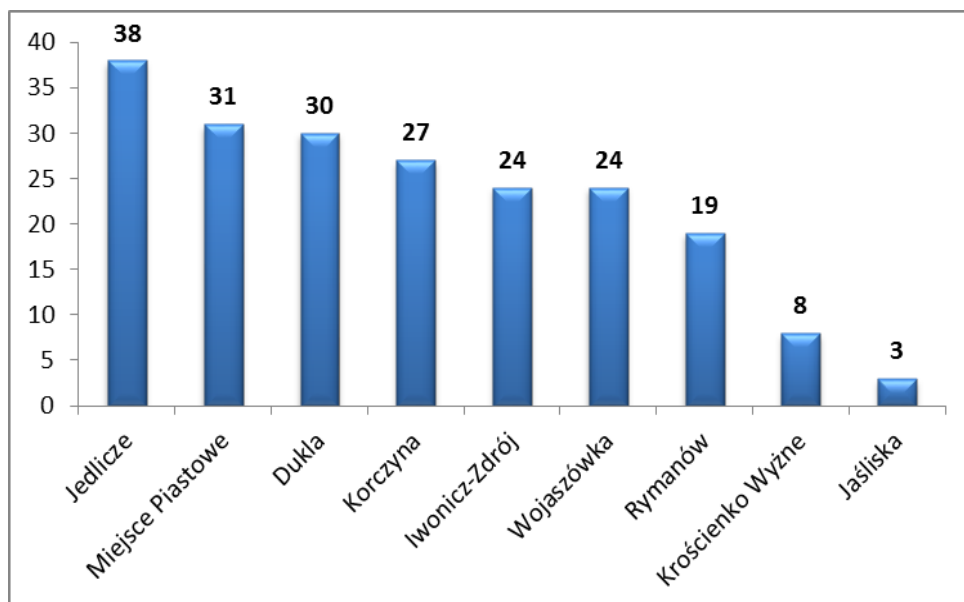

Wykres 34 Instalacje w mieszkaniach wieś i obszary wiejskie

2010 r. w gminie Rymanów oddano do użytkowania 19 budynków, w tym 16 mieszkalnych i 3 niemieszkalne. Większość z nich – 13 budynków – wybudowano na obszarze wiejskim. Z tym wynikiem Gmina wypada gorzej od pozostałych miejsko-wiejskich gmin powiatu krośnieńskiego – Jedlicze (38), Dukła (30) i Iwonicz-Zdrój (24). Również pod względem powierzchni użytkowej Gmina wypada słabo z łączną powierzchnią nowych budynków mieszkalnych wynoszącą 2238 m² i niemieszkalnych – 1150 m².

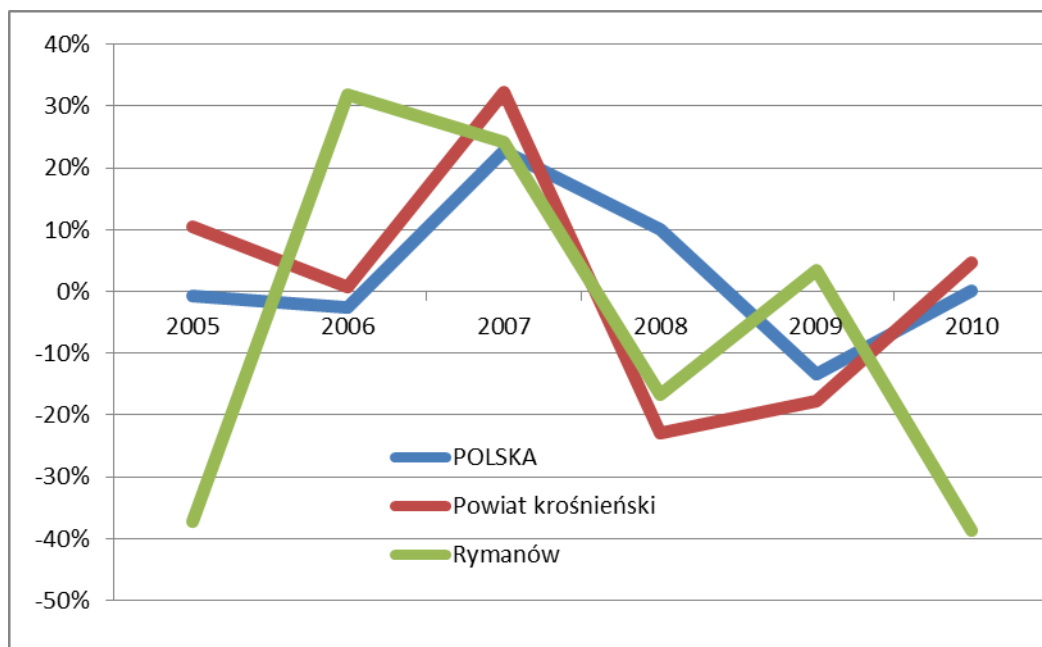
Tabela 19 Budynki oddane do użytkowania w 2010r

	liczba			powierzchnia użytkowa	
	ogółem	mieszkalnych	niemieszkalnych	mieszkalnych	niemieszkalnych
	[bud.]	[bud.]	[bud.]	[m2]	[m2]
POLSKA	91 459	71 018	20 441	13 860 035	9 723 027
Region wschodni	14 087	10 613	3 474	1 808 726	1 477 090
PODKARPACKIE	4 711	3 748	963	577 961	423 353
Podregion 33 - krośnieński	975	798	177	115 706	50 957
Powiat krośnieński	223	190	33	27 685	16 410
Chorkówka	19	17	2	2 566	280
Dukła	30	25	5	3 686	5 052
Dukła - miasto	6	4	2	621	4 950
Dukła - obszar wiejski	24	21	3	3 065	102
Iwonicz-Zdrój	24	22	2	3 021	30
Iwonicz-Zdrój - miasto	4	4	0	744	0
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	20	18	2	2 277	30
Jedlicze	38	29	9	3 822	3 534
Jedlicze - miasto	13	8	5	1 127	2 396
Jedlicze - obszar wiejski	25	21	4	2 695	1 138
Korczyna	27	24	3	3 386	1 805
Krościenko Wyżne	8	7	1	1 138	670
Miejsce Piastowe	31	26	5	3 706	1 397
Rymanów	19	16	3	2 238	1 150
Rymanów - miasto	6	4	2	459	435
Rymanów - obszar wiejski	13	12	1	1 779	715
Wojaszówka	24	21	3	3 558	2 492
Jaśliska	3	3	0	564	0

Wykres 35 Nowe budynki oddane do użytkowania w 2010r

W 2010 r. obniżyła się dynamika liczby nowych budynków oddanych do użytkowania. Było ich o 39% mniej niż w roku poprzednim. Na tle zmian obserwowanych w powiecie, jak i w kraju oznacza to ostry spadek. Zarówno w powiecie, jak i kraju zauważa się powolne podnoszenie budownictwa z kryzysu gospodarczego, jednak w gminie sytuacja sektora nadal jest negatywna. W 2010 r. lepiej przedstawiały się zmiany w budownictwie w pozostałych gminach miejsko-wiejskich powiatu, w których rok ten przyniósł ponowny wyraźny wzrost liczby budynków oddanych do użytkowania.

Wykres 36 Roczne tempo zmian liczby nowych budynków oddanych do użytkowania

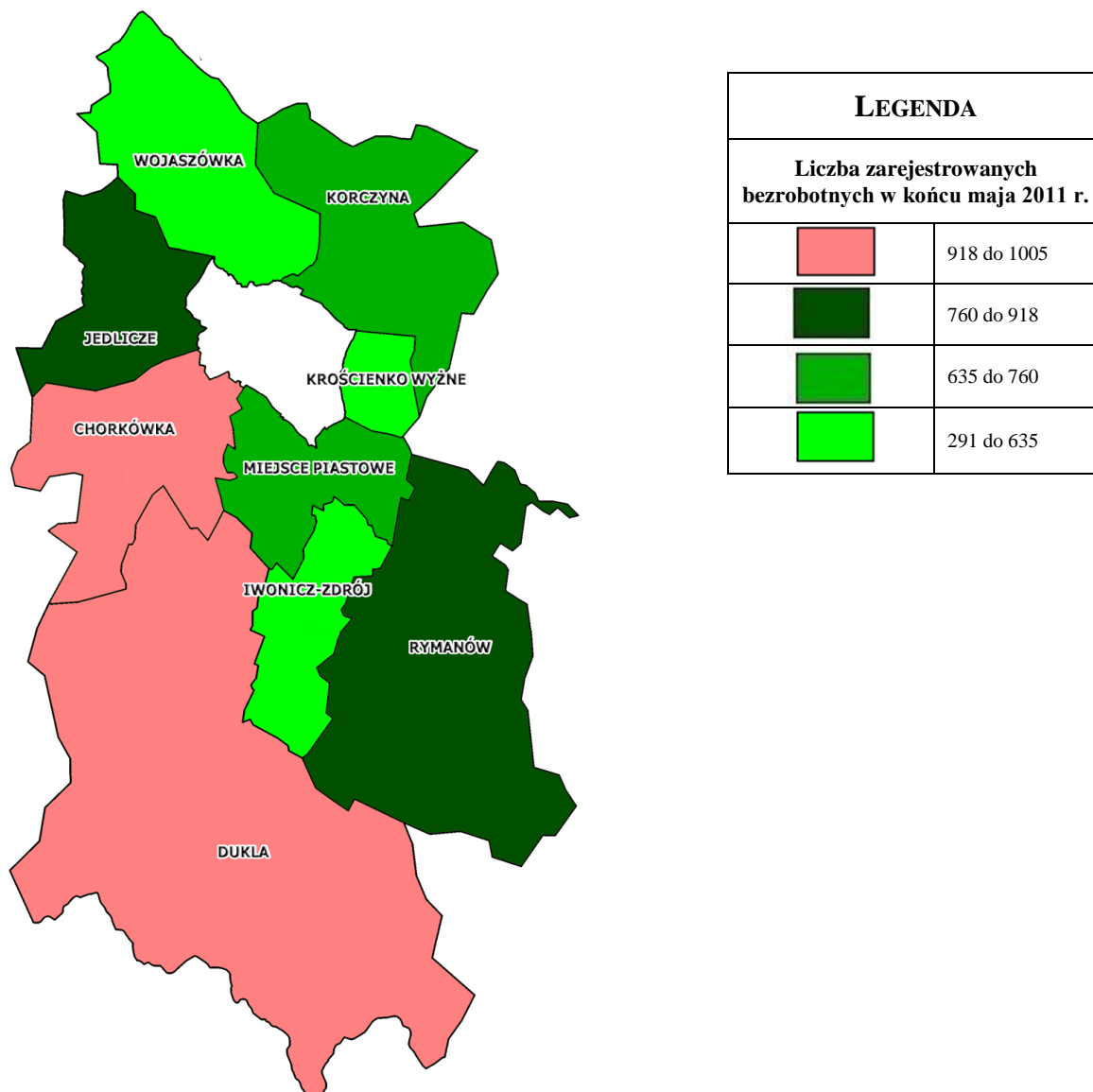
W 2010 r. w gminie Rymanów do użytkowania oddano 16 mieszkań (wszystkie w budownictwie indywidualnym), które składały się z 94 izb. Niekorzystnie przedstawia się wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 nowe mieszkanie (970 osób), który jest mniejszy (korzystniejszy) we wszystkich pozostałych gminach powiatu i, co za tym idzie również przeciętnie w powiecie. Sytuacji nie zmienia analiza pod względem liczby mieszkańców przypadających na 1 nową izbę, jak i na m² powierzchni użytkowej mieszkania.

PODSUMOWANIE

Zasoby mieszkaniowe miasta Rymanowa są nieco większe od przeciętnej dla powiatu, jednak, na obszarze miasta słabiej wyposażone. Pod tym względem miasto Rymanów negatywnie odznacza się na tle pozostałych miast, jak i całego powiatu. Na obszarze wiejskim zasoby te licząc pod względem powierzchni mieszkaniowej są większe, lecz w przeliczeniu na 1 mieszkańca – mniejsze. Pomimo tego ten obszar gminy pozytywnie wyróżnia się na pozostałych obszarów wiejskich powiatu pod względem wyposażenia w instalacje sanitarne.

Wprawdzie zasoby mieszkaniowe Rymanowa były w 2009 r. nieco lepsze od przeciętnej dla powiatu, jednak różnica była nieznaczna.

2.8 Rynek pracy

Rysunek 6 Rynek pracy

W maju 2011 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie zarejestrowanych było 760 bezrobotnych z miasta i gminy Rymanów. Stanowiło to 12% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie krośnieńskim. Stawia to gminę na czwartym miejscu w powiecie pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Bezrobotnych kobiet było w 430 i stanowiły one 56,6% ogółu bezrobotnych w gminie, a więc nieco więcej niż w całym powiecie (55,5%). Wyższym odsetkiem bezrobotnych kobiet charakteryzowały się trzy gminy. Wśród ogółu bezrobotnych kobiet w powiecie 12,2% pochodziło z Rymanowa.

Tabela 20 Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie według stanu z końca maja 2011 r.

	ogółem	odsetek bezrobotnych w powiecie	kobiety	odsetek bezrobotnych kobiet w powiecie	bezrobotne kobiety w stosunku do bezrobotnych ogółem
Krosno	2261	-	1232	-	54,5%
Powiat krośnieński	6348	100,0%	3526	100,0%	55,5%
Rymanów miasto i gmina	760	12,0%	430	12,2%	56,6%
Dukla miasto i gmina	1005	15,8%	546	15,5%	54,3%
Jedlicze miasto i gmina	910	14,3%	526	14,9%	57,8%
Iwonicz miasto i gmina	620	9,8%	317	9,0%	51,1%
Krościenko Wyżne	291	4,6%	180	5,1%	61,9%
Korczyna	635	10,0%	329	9,3%	51,8%
Wojaszówka	504	7,9%	275	7,8%	54,6%
Miejsce Piastowe	705	11,1%	383	10,9%	54,3%
Chorkówka	918	14,5%	540	15,3%	58,8%
Ogółem	8609	-	4758	-	55,3%

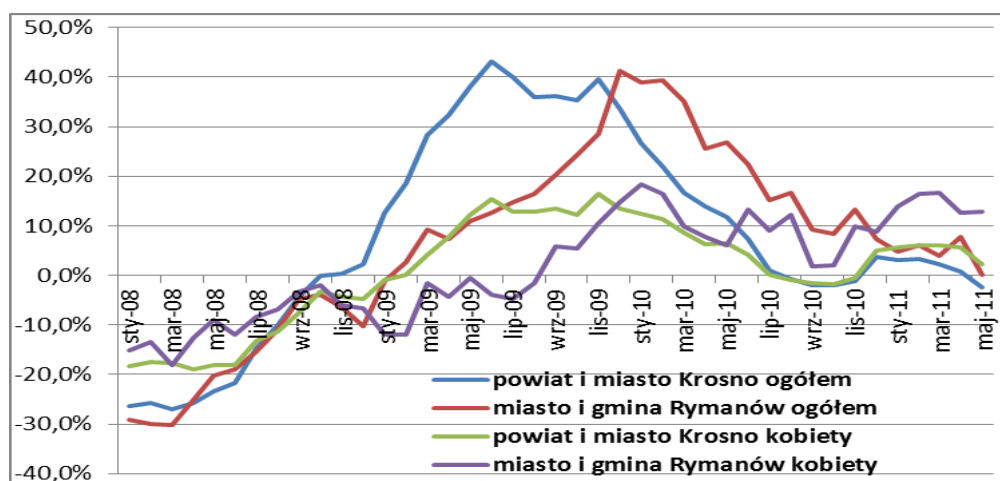
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie

Według danych z 2009 r. (najnowsze dostępne dane) udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł 7,6%, a więc był najniższy w powiecie, niższy niż w województwie podkarpackim oraz nieznacznie niższy niż w kraju. W przypadku kobiet wskaźnik ten wyniósł 8,5% (nieco wyższy od przeciętnej dla kraju), natomiast dla mężczyzn 6,8%, co podkreśla trudniejszą sytuację kobiet niż mężczyzn na lokalnym rynku pracy. Nie odbiega to jednak znacznie od różnic zaobserwowanych w całym powiecie krośnieńskim, a więc wydaje się to być właściwością całego powiatu. W przypadku kraju i woj. podkarpackiego rozbieżności te były mniejsze. W 2009 r. 57% bezrobotnych w gminie pochodziło z miasta Rymanów, pozostała część z obszaru wiejskiego.

Liczba bezrobotnych w gminie Rymanów od połowy 2008 r. do końca 2010 r. wykazywała wyraźną tendencję wzrostową. Było to następstwem światowego kryzysu gospodarczego, który dotknął cały polski rynek pracy i nie było właściwością lokalnego rynku pracy. Negatywne zmiany obserwowane w tym okresie na rymanowskim rynku pracy następowały wolniej niż w powiecie i najszybszy wzrost bezrobocia przypadł na przełom 2009 i 2010 r., podczas gdy w powiecie ogółem bezrobocie zaczęło w tym okresie wzrastać wolniej, po wzmożonym nasileniu w 2009 r. Było to konsekwencją uzależnienia sytuacji Rymanowa od tej na innych lokalnych rynkach, w szczególności tych bardziej

uprzemysłowionych. Dane z 2006 r. (najnowsze dostępne dane) wskazują na ujemne saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy. Oznacza ono, że liczba osób wyjeżdżających do pracy z gminy Rymanów przekraczała liczbę tych przyjeżdżających do pracy. Wskaźnik osób przyjeżdżających do wyjeżdżających wyniósł 0,54, oznaczając ponad dwukrotną przewagę wyjeżdżających. Przyczyniają się do tego głównie mieszkańcy obszaru wiejskiego gminy.

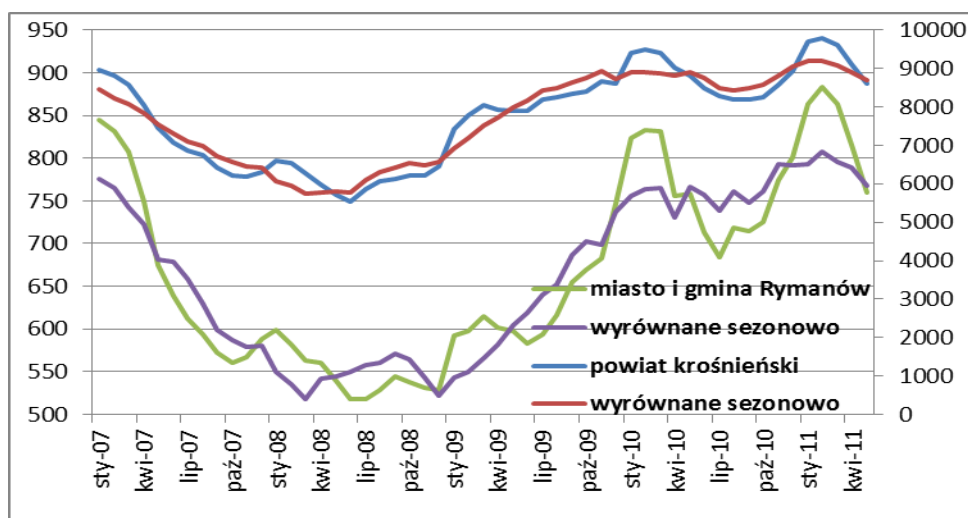
Do późniejszego w stosunku do powiatu wzrostu bezrobocia w gminie przyczyniło się również opóźnienie w dostosowaniach zatrudnienia w budownictwie i usługach w stosunku do tych w przemyśle. Słabe uprzemysłowienie gminy i miasta Rymanowa na początku 2009 r. skutkowało wolniejszym, a dopiero w drugiej połowie 2009 r. przyspieszonym wzrostem bezrobocia. Wtedy dynamika wzrostu bezrobocia w powiecie już się zmniejszała. W okresie styczeń 2010 – maj 2011 w gminie Rymanów wzrost bezrobocia był coraz wolniejszy. Nadal wzrastało ono jednak. W maju 2011 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się w gminie o 0,1% w skali roku. Mniejsze uprzemysłowienie gminy niż powiatu oddziaływało w tym przypadku negatywnie na gospodarkę gminy. W okresie tym najszybciej poprawiała się sytuacja przemysłu oraz usług z nim związanych, co było konsekwencją wzrostu światowego popytu. Reakcja pozostałych sektorów gospodarki na koniunkturalny impuls była wolniejsza. W powiecie i mieście Krosno liczba bezrobotnych w maju br. spadła w skali roku o 2,4%. Rymanów był jedną z trzech gmin, poza Korczyną i miastem Krosno, w których bezrobocie nadal wzrosło w stosunku do sytuacji przed rokiem, choć nieznacznie.

Wykres 37 roczne tempo zmian liczby bezrobotnych

Licząc w stosunku do miesiąca poprzedniego od marca 2011 r. liczba bezrobotnych obniża się, zarówno w Rymanowie, jak i całym powiecie. Przyczyniają się do tego korzystne zmiany sezonowe. Po ich wyłączeniu (dane wyrównane sezonowo) z miesiąca na miesiąc nadal obserwuje się jednak spadek bezrobocia. Nie wynika on więc jedynie z krótkotrwałych zmian sezonowych, obserwowanych rokrocznie, ale również z trwalszej poprawy na lokalnym rynku pracy. Według szacunków z maja 2011 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się w stosunku do miesiąca poprzedniego o 2,7%. W okresie marzec – maj 2011 r. z powodu czynników pozasezonowych z rejestru urzędu pracy w Krośnie skreślonych zostało ok. 40 bezrobotnych z Rymanowa. Pozytywne zmiany o charakterze koniunkturalnym obejmujące coraz więcej obszarów polskiego rynku pracy pozwalają prognozować dalszy, choć powolny spadek bezrobocia w Rymanowie. Szybkemu skreślanu z list bezrobotnych przeciwdziałać będzie jednak mniejszy zasób środków

finansowych w dyspozycji urzędu pracy. Powoduje to mniejszą pulę środków przeznaczanych przez urząd pracy na szkolenia i staże, a to wpływa na mniejsze wyrejestrowania z list bezrobotnych. Co więcej od 1 lutego 2011 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dająca możliwość otrzymania statusu bezrobotnego przedsiębiorcom, co również obniży dynamikę spadku bezrobocia rejestrowanego. Dodatkowym negatywnym czynnikiem będzie prawdopodobne powiększanie się zasobów długotrwale bezrobotnych, których kwalifikacje zdeprecjonowały się podczas okresu przebywania na bezrobociu (jako skutku kryzysu gospodarczego) i których aktywizacja zawodowa jest szczególnie trudna⁴. Przewyciężenie tego problemu w znacznej mierze przyczyni się do zmian bezrobocia w gminie i powinno być jednym z ważniejszych celów polityki społeczno-gospodarczej Urzędu Gminy Rymanów.

Wykres 38 Zmiany liczby zarejestrowanych bezrobotnych

Sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy jest wyraźnie trudniejsza. Nie dotyczy to jedynie liczby bezrobotnych kobiet, ale również jej zmian. Wprawdzie w latach 2009-2010 ich liczba zwiększała się wolniej niż w ogółu bezrobotnych, jednak w 2011 r. dynamika tego wzrostu ponownie się zwiększyła. W maju 2011 r. liczba bezrobotnych kobiet w gminie wzrosła o 12,9% w skali roku wobec wzrostu o 2,3% w całym powiecie i mieście Krosno ogółem. Obecnie nie zauważa się wyraźnej tendencji do wzrostu lub spadku tej dynamiki.

PODSUMOWANIE

Względny poziom bezrobocia w gminie, jest niski na tle powiatu. Zmiana stopy bezrobocia, w tym jego spadek w okresie poprawy sytuacji gospodarczej następują jednak powoli, co wynika ze struktury lokalnej gospodarki i uzależnienia rynku pracy od zmian sytuacji w gminach sąsiednich. W najbliższych latach ważnym problemem rynku pracy będzie aktywizacja długotrwale bezrobotnych. Wyraźnie trudniejsza sytuacja na rynku pracy występuje wśród kobiet, które dodatkowo stanowią przeważającą część populacji gminy.

⁴ W województwie podkarpackim odsetek długotrwale bezrobotnych (bezrobotnych przebywających w ewidencji urzędów pracy przez okres ponad 12 miesięcy w ostatnich dwóch latach z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy) wyniósł w końcu kwietnia 2011 r. 56,2% wobec 51,6% przed rokiem. Odpowiednie dane dla gminy Rymanów są niedostępne.

2.9 Szkolnictwo

W Gminie Rymanów funkcjonują następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa w Głębokiem,
- Szkoła Podstawowa w Bziance,
- Zespół Szkół Publicznych w Klimkówce,
- Zespół Szkół Publicznych w Króliku Polskim,
- Zespół Szkół Publicznych w Milczy,
- Zespół Szkół Publicznych w Posadzie Górnej,
- Zespół Szkół Publicznych w Rymanowie,
- Zespół Szkół Publicznych w Sieniawie,
- Zespół Szkół Publicznych we Wróbliku Szlacheckim.

Współczynnik skolaryzacji brutto⁵ dla gminy wyniósł w 2009 r. 100,35% w przypadku gimnazjów i 99,71% w przypadku szkół podstawowych. To znacznie powyżej średniej dla powiatu krośnieńskiego, a także powyżej wskaźnika dla woj. podkarpackiego. Wyższym wskaźnikiem może się jedynie poszczycić Iwonicz-Zdrój w przypadku gimnazjów. Podobnie wysokie miejsce na tle powiatu zajmuje Rymanów w przypadku współczynników skolaryzacji netto, choć wskaźniki te są niższe, w szczególności dla gimnazjów. Jest to jednak zrozumiałe, gdyż w szkołach uczą się również osoby spoza wieku przypisanego dla tego poziomu kształcenia.

Tabela 21 Współczynnik skolaryzacji

	szkoły podstawowe		gimnazja	
	2005	2009	2005	2009
	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	99,64	98,68	101,26	100,78
Region wschodni	98,64	97,98	99,83	99,03
PODKARPACKIE	97,77	97,27	98,66	97,94
Podregion 33 - krośnieński	98,09	97,8	98,73	98,5
Powiat krośnieński	96,38	95,19	94,03	94,85
Chorkówka	95,08	92,68	105,07	101,32
Dukla	99,78	99,31	99,03	99,56
Dukla - miasto	358,7	338,02	272,32	365,28
Dukla - obszar wiejski	70,37	71,59	71,73	68,56
Iwonicz-Zdrój	97,27	99,07	98,13	121,73
Iwonicz-Zdrój - miasto	153,17	161,8	118,75	131,43
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	88,37	90,68	94,12	120,14
Jedlicze	97,23	97,51	87,37	86,03
Jedlicze - miasto	121,69	121,84	167,9	174,21
Jedlicze - obszar wiejski	84,75	84,89	42,69	43,08
Korczyna	99,64	96,18	96,05	96,32
Krościenko Wyżne	75,83	80,3	92,44	85,88
Miejsce Piastowe	98,4	95,05	79,53	74,91
Rymanów	102,17	99,71	98,94	100,35
Rymanów - miasto	121,38	123,36	145,27	128,57
Rymanów - obszar wiejski	96,12	92,46	87,64	91,71
Wojaszówka	86,12	84,91	84,12	81,16

⁵ Współczynnik skolaryzacji brutto to „relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania”. Współczynnik skolaryzacji netto to „relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania”. Źródło: www.stat.gov.pl

W latach 2008-2009 (najnowsze dostępne dane) wszystkie szkoły w gminie Rymanów posiadały komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu. Co więcej, wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 komputer kształtuje się bardzo korzystnie – najlepiej spośród wszystkich gmin powiatu. Wskaźnik ten wyniósł w 2009 r. 2,15 wobec 5,41 przeciętnie w powiecie.

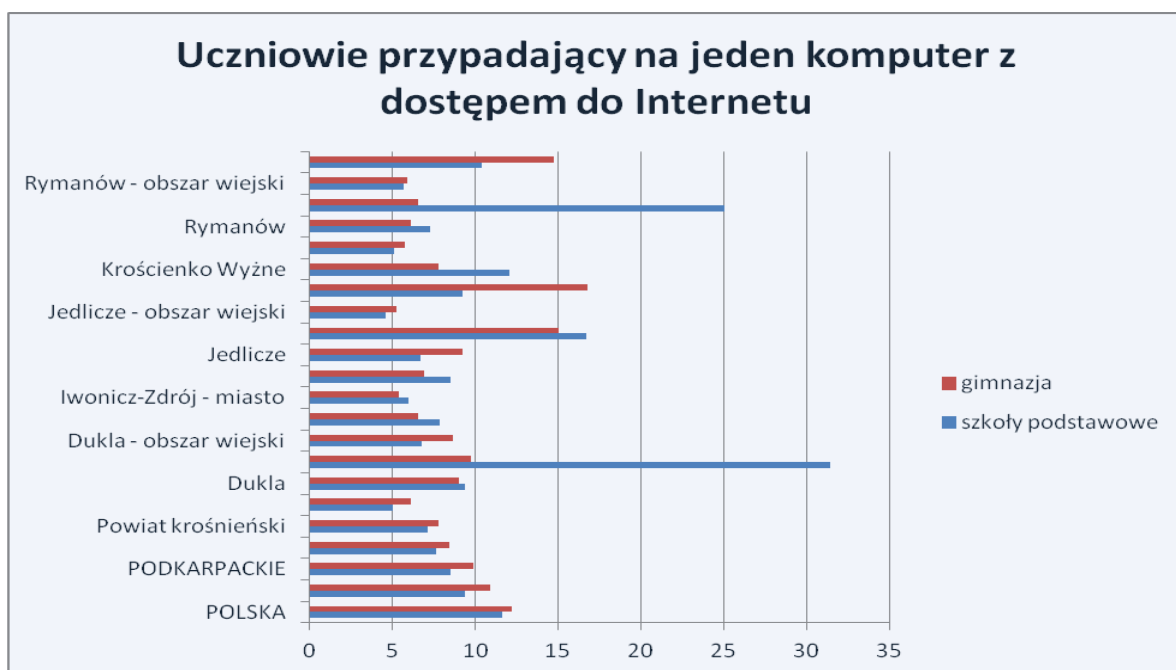
Nieco mniej korzystnie niż w powiecie kształtował się w gminie Rymanów wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych. Wyniósł on w 2009 r. 7,3 wobec 7,12 w powiecie. Wprawdzie był on lepszy od tego dla gminy Dukła i Iwonicz-Zdrój, jednak gorszy (wyższy) od tego w gminie Jedlicze. Lepiej wypada Gmina pod względem wskaźnika w przypadku gimnazjów. W 2009 r. wyniósł on 6,12 wobec 7,76 w powiecie i znacznie korzystniej niż w województwie (9,91).

Tabela 22 Informatyzacja szkół

	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu	uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów
	[%]	[osoba]
POLSKA	61,4	9,14
Region wschodni	61	9,01
PODKARPACKIE	61	10,02
Podregion 33 - krośnieński	61,9	9,44
Powiat krośnieński	52,6	5,41
Dukła	100	3,84
Dukła - miasto	100	3,84
Iwonicz-Zdrój	50	8,56
Iwonicz-Zdrój - miasto	100	7,84
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	25	9,1
Jedlicze	66,7	3,73
Jedlicze - miasto	66,7	3,73
Korczyna	50	5,4
Miejsce Piastowe	33,3	6,4
Rymanów	100	2,15
Rymanów - miasto	100	2,15

Tabela 23 Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu

	szkoły podstawowe	gimnazja
POLSKA	11,62	12,23
Region wschodni	9,42	10,94
PODKARPACKIE	8,53	9,91
Podregion 33 - krośnieński	7,66	8,41
Powiat krośnieński	7,12	7,76
Chorkówka	5,02	6,09
Dukła	9,39	9,03
Dukła - miasto	31,46	9,74
Dukła - obszar wiejski	6,78	8,63
Iwonicz-Zdrój	7,86	6,58
Iwonicz-Zdrój - miasto	6	5,41
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	8,49	6,94
Jedlicze	6,68	9,24
Jedlicze - miasto	16,74	15,05
Jedlicze - obszar wiejski	4,62	5,25
Korczyna	9,24	16,76
Krościenko Wyżne	12,07	7,82
Miejsce Piastowe	5,08	5,78
Rymanów	7,3	6,12
Rymanów - miasto	25,08	6,58
Rymanów - obszar wiejski	5,66	5,94
Wojaszówka	10,38	14,74

Wykres 39 Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu

Pod względem odsetka uczniów obowiązkowo uczących się języków obcych gmina Rymanów wypada lepiej od przeciętnej dla powiatu w przypadku gimnazjów, gorzej w

szkołach podstawowych. Pomimo tego w 2009 r. obserwuje się poprawę dla obydwu rodzajów szkół. Podobnie przedstawia się udział uczniów dodatkowo uczących języków obcych w ogóle uczniów. W gminie Rymanów dla szkół podstawowych odsetek ten wyniósł 6% wobec 7% w powiecie. Niekorzystna różnica nie jest więc znaczna. Znacznie lepiej przedstawia się sytuacja w gimnazjach. Tutaj 47% uczniów uczy się dodatkowo języków obcych, podczas gdy przeciętnie w powiecie – 36%.

Tabela 24 Odsetek uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych

	szkoły podstawowe		gimnazja	
	2008	2009	2008	2009
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
POLSKA	97%	99%	104%	125%
Region wschodni	97%	99%	105%	127%
PODKARPACKIE	99%	100%	105%	126%
Podregion 33 - krośnieński	99%	100%	103%	129%
Powiat krośnieński	98%	99%	102%	134%
Chorkówka	100%	99%	99%	112%
Dukla	96%	102%	100%	134%
Dukla - miasto	100%	100%	100%	127%
Dukla - obszar wiejski	94%	103%	100%	139%
Iwonicz-Zdrój	100%	100%	95%	115%
Iwonicz-Zdrój - miasto	100%	100%	198%	200%
Iwonicz-Zdrój - obszar wiejski	100%	100%	76%	100%
Jedlicze	100%	100%	100%	125%
Jedlicze - miasto	100%	100%	100%	127%
Jedlicze - obszar wiejski	100%	100%	100%	120%
Korczyna	100%	100%	100%	164%
Krościenko Wyżne	99%	99%	100%	100%
Miejsce Piastowe	93%	100%	116%	172%
Rymanów	96%	94%	111%	153%
Rymanów - miasto	100%	100%	100%	100%
Rymanów - obszar wiejski	94%	91%	115%	175%
Wojaszówka	100%	100%	92%	117%

W gminie Rymanów istnieje 1 przedszkole, w którym jest 170 miejsc oraz 5 punktów przedszkolnych (stan na rok 2011), co w pełni zaspokaja potrzeby w tym zakresie.

PODSUMOWANIE

Gmina Rymanów wypada korzystnie na tle powiatu pod względem skolaryzacji. Ogółem pod względem wyposażenia w komputery gmin również wypada dobrze, choć w szkołach podstawowych liczba komputerów jest niewystarczająca, na 1 komputer przypada więcej uczniów niż w powiecie. Podobnie w przypadku liczby uczniów uczących się języków obcych. Gimnazja wypadają pod tym względem korzystnie, jednak szkoły podstawowe – niekorzystnie.

2.10 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W 2010 r. Gmina Rymanów charakteryzowała się niższym niż powiat wskaźnikiem liczby ludności przypadającej na 1 aptekę (2 apteki, 3 punkty apteczne). Były to 5172 osoby wobec 5852 średnio w powiecie. Dosyć znacznie niższym wskaźnikiem cechowały się gminy Dukla (3646 osób) i Iwonicz-Zdrój (2769 osób), wyższym natomiast – Jedlicze (7621).

W 2010 r. w Rymanowie funkcjonowały 3 placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. To mniej niż w gminach Jedlicze (5 placówek), Dukla (6 placówek) oraz Iwonicz-Zdrój (7 placówek). Wszystkie placówki były publiczne, podczas gdy w pozostałych gminach miejsko-wiejskich występowały prywatne zakłady. W stosunku do nich Rymanów posiadał natomiast o jedną więcej praktykę lekarską.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Rymanowie w 2010 r. na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz świadczeń alimentacyjnych łącznie z kosztami utrzymania ośrodka wydatkował kwotę 6 698 003 zł, pozyskaną z następujących źródeł:

- dotacja Wojewody: 5 631 268 zł,
- dotacja na PO KL: 202 638 zł,
- środki własne Gminy: 864 097 zł.

W porównaniu do 2009 roku otrzymano kwotę o 7,8% wyższą. To drugi rok z rzędu, w którym zwiększa się pula przyznanego GOPS środków. Nieznacznie zmieniła się struktura wydatków. Zwiększyła się przede wszystkim kwota środków przeznaczonych na świadczenia rodzinne, w nieco mniejszym stopniu tych na fundusz alimentacyjny, zmniejszyła się natomiast pula środków przeznaczonych głównie na pomoc społeczną w zakresie zasiłków okresowych i usług opiekuńczych. Kwota wydatkowana na pozostałe główne formy pomocy społecznej wzrosła (m.in. pozostałe rodzaje zasiłków).

„W 2010 r. dostępne środki zostały rozdysponowane przez GOPS w następujący sposób (Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS w 2010 r.):

1. Pomoc społeczna

- zasiłki stałe – 126 769 zł,
- zasiłki okresowe – 138 945 zł,
- zasiłki celowe – 93 094 zł,
- zasiłki celowe dla rodzin poszkodowanych w wyniku powodzi – 19 000 zł,
- specjalne zasiłki celowe – 44 435 zł,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne – 9 613 zł,
- usługi opiekuńcze (25 osób) – 176 360 zł,
- Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – 74 064 zł,
- realizacja projektu „Czas na aktywność w gminie Rymanów” – 202 638 zł (szkolenia dla 21 osób, poradnictwo prawne, zawodowe i psychologiczne, koszty zatrudnienia dwóch pracowników socjalnych oraz kadry zarządzającej a także inne wydatki związane z zakupem materiałów biurowych, prowadzeniem strony internetowej oraz promocją projektu),
- utrzymanie ośrodka – 556 786 zł.

2. Świadczenia rodzinne

- zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych – 3 072 066 zł,
- zasiłki pielęgnacyjne – 887 706 zł,
- świadczenia pielęgnacyjne – 318 387 zł,
- jednorazowe zapomogi z tyt. urodzenia dziecka – 170 000 zł,
- składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe – 54 801 zł,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne – 5 570 zł,
- wydatki bieżące związane z realizacją świadczeń rodzinnych – 135 089 zł.

3. Fundusz alimentacyjny

- świadczenia z funduszu alimentacyjnego – 265 838 zł,
- wydatki bieżące związane z wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz postępowaniem wobec dłużników alimentacyjnych – 14 906 zł.

4. Pozostałe zadania

- dodatki mieszkaniowe – 64 436 zł,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – 1000 zł.”

PODSUMOWANIE

W gminie Rymanów istnieje stosunkowo mało, na tle pozostałych gmin miejsko-wiejskich, placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Poniżej przeciętnej dla powiatu (korzystnie) kształtował się wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 aptekę, choć w Dukli i Iwoniczu-Zdrój te wielkości były jeszcze mniejsze. W okresie 2008-2010 zwiększała się kwota środków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rymanowie.

3. WIZERUNEK GMINY RYMANÓW

Gmina Rymanów jest postrzegana w regionie i szerszym otoczeniu jako:

- Gmina uzdrowskowa charakteryzująca się znakomitym mikroklimatem, oferująca usługi lecznictwa uzdrowskiego na bardzo dobrym poziomie,
- Gmina czysta ekologicznie,
- Gmina gdzie istnieje możliwość doskonałego wypoczynku,
- Gmina wielokulturowa o bogatej historii, tradycji i kulturze,
- Gmina o bogatej ofercie turystycznej i kulturalnej,
- Gmina dynamicznie rozwijająca się, zamożna, z istotnym udziałem rolnictwa, o dużych szansach rozwojowych,
- Gmina funkcjonująca w Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Na wizerunek gminy w szczególnym stopniu wpływa funkcjonowanie na jej terenie podmiotu uzdrowskiego „Uzdrowsko Rymanów S.A.”, kultywującego ponad 130 letnie tradycje lecznictwa uzdrowskiego. Możliwość prowadzenia lecznictwa uzdrowskiego wiąże się bezpośrednio z występującym tutaj znakomitym mikroklimatem, zasobami wód mineralnych oraz niezaprzeczalnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi.

Jest to miejsce godne uwagi ze względu na dobrze rozwiniętą infrastrukturę turystyczną, zapewniającą możliwość doskonałego wypoczynku przez cały rok. Możliwości te wynikają po części z faktu, że na terenie gminy znajduje się zalew w Sieniawie oraz funkcjonuje wyciąg narciarski. Szczególnym upodobaniem turyści odwiedzający Gminę Rymanów darzą jednak Rymanów Zdrój. Zachwycają się urokiem tej miejscowości otoczonej lasami i wzgórzami. Duże znaczenie dla popularności tej miejscowości oprócz Uzdrowska i zasobów wód mineralnych ma wyjątkowo gustownie wkomponowana w park uzdrowski mała architektura z altanami, ścieżkami, pergolami i sceną usytuowaną na stawie – czyli park nad Czarnym Potokiem.

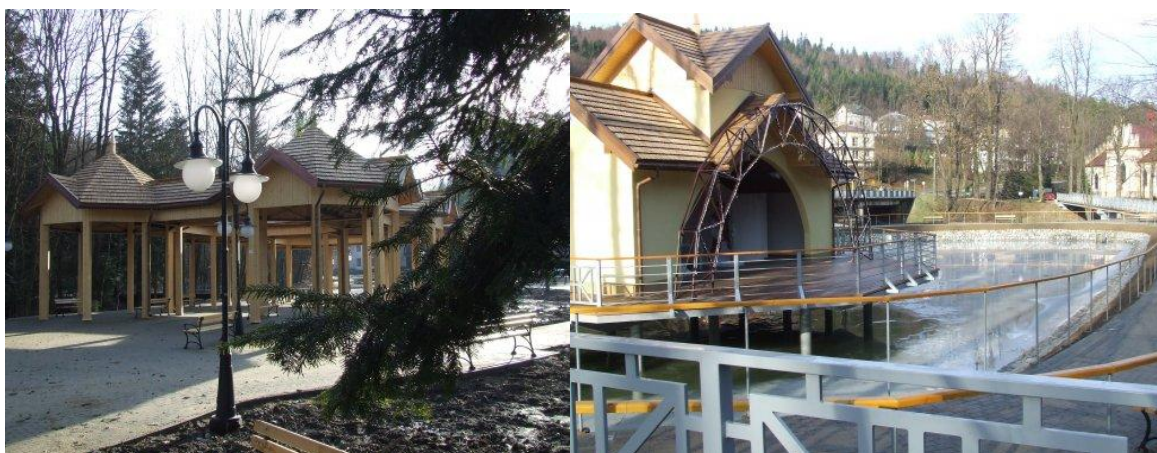

Foto 2 Czarny Potok
Źródło: UG Rymanów

Na wizerunek gminy w istotnym stopniu wpływa również fakt zamieszkiwania w przeszłości na jej terenie przedstawicieli różnych nacji, co znajduje odzwierciedlenie w licznych zabytkach kultury żydowskiej, łemkowskiej i bojkowskiej.

4. WYZWANIA ROZWOJOWE

Strategia gminy powinna odpowiedzieć na następujące wyzwania rozwojowe:

- **Zmniejszenie stopy bezrobocia** poprzez zapewnienie stabilności istniejących miejsc pracy oraz poszerzenie rynku pracy. Wyzwanie to może zostać zrealizowane poprzez stwarzanie korzystnych warunków do podejmowania działalności gospodarczej przez inwestorów.
- **Polepszanie warunków wypoczynku i rekreacji** dla mieszkańców i gości odwiedzających gminę poprzez rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz turystycznej.
- **Poprawa stanu bezpieczeństwa drogowego** poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą pomocniczą (obwodnice, chodniki, most, parkingi, oświetlenie).
- **Zapewnienie czystości ekologicznej** gminy poprzez poprawę stanu infrastruktury komunalnej w tym rozbudowę wodociągów, oczyszczalni ścieków oraz właściwą gospodarkę odpadami i ściekami.
- **Zachowanie dziedzictwa kulturowego** gminy poprzez właściwą koordynację działań w zakresie ochrony zabytków.
- **Polepszenie warunków wychowania i nauki dzieci** na terenie gminy poprzez zwiększenie dostępności do żłobków, przedszkoli, racjonalizację sieci placówek oświatowych oraz wsparcie dla osób wychowujących dzieci.
- **Pełniejsze wykorzystanie potencjału rolnictwa**, poprzez wspieranie powstawania zakładów przetwórstwa, co powinno przyczynić się do poprawy opłacalności produkcji rolniczej oraz inspirowanie aktywności około rolniczych (agroturystyka, zielarstwo).
- **Tworzenie warunków dla budownictwa mieszkaniowego**, poprzez opracowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy Rymanów, co powinno przyczynić się do osiedlania się na terenie Gminy i jej dynamiczniejszego rozwoju.

5. ANALIZA SWOT GMINY RYMANÓW

Tabela 25 Silne i słabe strony Gminy Rymanów

SILNE STRONY	SŁABESTRONY
PIERWSZORZĘDNE	
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki standard infrastruktury uzdrowiskowej i około uzdrowiskowej zapewniający właściwą jakość leczenia i wypoczynku, • Dobrze rozbudowana sieć drogowa zapewniająca dostępność komunikacyjną miejscowości w gminie, • Warunki klimatyczne oraz infrastruktura sprzyjające rozwojowi lecznictwa oraz turystyki i rekreacji, • Wysoki poziom skanalizowania gminy zapewniający właściwą ochronę środowiska (ekologiczną), • Bardzo dobrze prowadzona gospodarka leśna, • Korzystne warunki glebowe stwarzające możliwość prowadzenie efektywnej działalności rolniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo wąski rynek pracy, wpływający na wysoki poziom bezrobocia w gminie, wynikający z ograniczonej liczby przedsiębiorstw oraz ograniczonego zainteresowania inwestowaniem w gminie, • Słabe wykorzystywanie zasobów surowców naturalnych, • Rozdrobniona struktura gruntów utrudniająca prowadzenie efektywnej gospodarki rolnej, • Niedoinwestowana infrastruktura drogowo-mostowa, która wpływa na obniżenie bezpieczeństwa drogowego, oraz ograniczenie dostępności niektórych miejscowości • Braki w infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej utrudniające pełniejsze wykorzystanie potencjału gminy .
DRUGORZĘDNE	
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywni, zaradni, zaangażowani mieszkańcy udzielający się w pracach organizacji pozarządowych. Stosunkowo duża liczba wykwalifikowanych pracowników (do pracy poza rolnictwem), • • Dobrze rozwinięty system opieki nad osobami niepełnosprawnymi, • Bogate zasoby surowców naturalnych (zasoby wody pitnej, wód mineralnych, wody termalne, drewno), • • Posiadanie znanej w całym kraju marki wody mineralnej „Celestynka”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura komunalna, niski stopień zwodociągowania gminy, • Słaby rozwój działalności sportowej, który skutkuje niskim poziomem zaangażowania młodych ludzi w uprawianie sportu, • Nierównomierny rozwój poszczególnych miejscowości w gminie.

Tabela 26 Zewnętrzne szanse i zagrożenia dla Gminy Rymanów

SZANSE	ZAGROŻENIA
PIERWSZORZĘDNE	
<ul style="list-style-type: none"> • Polityka państwa w obszarze lecznictwa uzdrowiskowego w tym zwiększenie nakładów na leczenie sanatoryjne, • Zainteresowanie inwestorów zewnętrznych budową pensjonatów i hoteli, • Zainteresowanie zagospodarowaniem naturalnych zasobów energetycznych w postaci wód geotermalnych oraz rozwojem elektrowni wiatrowych, • Poprawa standardu technicznego infrastruktury drogowej na głównych szlakach komunikacyjnych (drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe), • Dostęp do środków finansowania zewnętrznego w tym szczególnie programów operacyjnych finansowanych z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> • Polityka państwa związana z: <ul style="list-style-type: none"> - uzdrowiskami w tym szczególnie w zakresie ich prywatyzacji oraz stawki VAT na lecnictwo, -prywatyzacja lasów państwowych • Powiększenie obszarów gminy objętych ochroną w ramach programu „Natura 2000”, • Ograniczenie możliwości finansowania inwestycji ze źródeł europejskich (w związku z nową perspektywą finansową UE 2014-2020
DRUGORZĘDNE	
<ul style="list-style-type: none"> • Moda na turystykę uzdrowiskową, • Rosnąca aktywność organów województwa w promowaniu rozwoju regionu Podkarpacia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana priorytetów rozwojowych regionu w następnych latach, • Niskie nakłady na infrastrukturę drogową w odniesieniu do drogi krajowej, dróg powiatowych i wojewódzkich

6. WIZJA ROZWOJU GMINY DO ROKU 2020

Rozwój gminy do roku 2020 koncentrować się będzie wokół dziewięciu pól strategicznych i będą to:

- 1. Lecznictwo uzdrowiskowe,**
- 2. Przedsiębiorczość,**
- 3. Rolnictwo,**
- 4. Infrastruktura drogowa,**
- 5. Gospodarka komunalna,**
- 6. Edukacja i kultura,**
- 7. Opieka zdrowotna i socjalna,**
- 8. Sport i rekreacja,**
- 9. Turystyka.**

7. POŻĄDANE TENDENCJE ROZWOJOWE GMINY

Pożądanymi tendencjami rozwojowymi w gminie w dziedzinie leczenia uzdrowiskowego są:

- Poszerzenie oferty usług uzdrowiskowych,
- Podnoszenie standardu bazy noclegowo-zabiegowej w uzdrowisku,
- Zagospodarowanie nieczynnych budynków uzdrowiskowych,
- Promowanie idei leczenia uzdrowiskowego.

Za pożądane tendencje w zakresie przedsiębiorczości uznaje się w gminie:

- Wyznaczenie i uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą,
- Poszerzanie rynku pracy poprzez wspieranie powstawania nowych zakładów pracy,
- Rozwijanie inicjatyw zrzeczających przedsiębiorców działających na terenie gminy,
- Wykorzystywanie potencjału Specjalnej Strefy Ekonomicznej dla rozwoju przedsiębiorczości,
- Rozwój przedsięwzięć promocyjnych służących pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych.

W obszarze rolnictwa na terenie gminy za pożądane tendencje uznano:

- Ukierunkowanie na produkcję mleka w przypadku gruntów położonych wyżej,
- Uporządkowanie przestrzeni produkcyjnej rolnictwa w tym zmiana użytkowania gruntów, zagospodarowanie odłogów, scalanie gruntów, zalesianie,
- Wspieranie rozwoju opłacalności produkcji rolniczej poprzez prowadzenie profesjonalnego doradztwa w zakresie opłacalności produkcji,
- Zapewnienie lepszej dostępności do pól użytkowanych rolniczo,
- Rozwój rolnictwa ekologicznego,
- Tworzenie infrastruktury skupowej zapewniającej sprawny odbiór produktów rolniczych od producentów,

- Sprzyjanie tworzeniu grup producenckich.

W dziedzinie infrastruktury drogowej w gminie pożądane są takie tendencje jak:

- Poprawa stanu i jakości dróg w celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej miejscowości w gminie,
- Zwiększenie dostępności miejscowości poprzez rozwój infrastruktury mostowej,
- Poprawa stanu bezpieczeństwa drogowego, poprzez rozbudowę infrastruktury przy drogowej (chodniki, oświetlenie, parkingi).

Pożądane tendencje rozwojowe w obszarze gospodarki komunalnej obejmują:

- Poprawę stanu zagospodarowania odpadów,
- Likwidację emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
- Rozbudowę infrastruktury komunalnej służącej lepszej ochronie środowiska oraz zapewnieniu zaopatrzenia w wodę pitną wszystkich mieszkańców,
- Zwiększenie konkurencyjności usług w zakresie gospodarki komunalnej,
- Rozwój proekologicznych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia energetycznego.

W odniesieniu do edukacji i kultury na obszarze gminy pożądane tendencje to:

- Podniesienie stopnia dostępności dzieci do placówek edukacyjnych i opiekuńczych,
- Rewitalizacja substancji materialnej obiektów historycznych zlokalizowanych na terenie gminy,
- Poprawa stanu substancji materialnej oraz wyposażenia szkół,
- Inspirowanie aktywności zmierzających do rozwoju różnych form działalności artystycznej,
- Rozbudowa bazy dla instytucji kultury,
- Rozwijanie ponadstandardowych form edukacji dzieci , młodzieży i osób dorosłych,
- Podniesienie stopnia dostępności do Internetu,

- Stymulowanie działalności twórców ludowych.

Tendencje rozwojowe pożądane w zakresie opieki zdrowotnej i socjalnej to:

- Zwiększenie dostępności mieszkańców do lekarzy specjalistów,
- Podniesienie standardu usług medycznych świadczonych na terenie gminy,
- Poszerzenie zakresu usług medycznych świadczonych na rzecz mieszkańców,
- Utworzenie stacjonarnego domu opieki społecznej,
- Rozbudowa zaplecza dla świadczenia usług medycznych,
- Poszerzenie zasobów budownictwa socjalnego.

W obszarze sport i rekreacja jako pożądane tendencje wskazywane są:

- Podniesienie stopnia dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej,
- Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- Zapewnienie wszechstronnego rozwoju sportowego dzieciom i młodzieży,
- Zapewnienie dostępności mieszkańców do dobrze zorganizowanych miejsc wypoczynku,
- Rozwój zaplecza do uprawiania sportu wyczynowego.

Pożądane tendencje rozwojowe w obszarze turystyki obejmują:

- Podniesienie stopnia zróżnicowania oferty turystycznej ,
- Zwiększenie dostępności bazy noclegowo – gastronomicznej na odpowiednim poziomie dla turystów,
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej podnoszącej atrakcyjność gminy,
- Sukcesywne rozwijanie oferty nowych szlaków turystycznych dla turystyki pieszej rowerowej i konnej.
- Zwiększanie stopnia znajomości atrakcji turystycznych regionu poprzez działalność promocyjną.

8. PRZYSZŁY KSZTAŁT POWIĄZAŃ GMINY Z OTOCZENIEM

Rozwój gminy Rymanów będzie przebiegał w powiązaniu zewnętrznym z:

- gminami sąsiednimi i powiatem,
- Rzeszowem jako stolicą województwa i instytucjami w nim zlokalizowanymi,
- gminami przygranicznymi ze Słowacji i Ukrainy.

W ramach współpracy międzygminnej i powiatu konieczne jest opracowanie wspólnej polityki w zakresie zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych. Innym obszarem powiązań powinna być infrastruktura drogowa. Współdziałanie z gminami sąsiednimi powinno dotyczyć sprzedaży żywności ekologicznej oraz rozwoju oferty turystycznej. Kolejnym obszarem współpracy powinna być organizacja wspólnych wydarzeń kulturalnych zapewniająca właściwe wykorzystanie potencjału występującego w tym zakresie.

Powiązania z Rzeszowem (głównie z Urzędem Marszałkowskim oraz Urzędem Wojewódzkim) dotyczyć powinny utrzymania infrastruktury drogowej, rozwoju przedsiębiorczości, uregulowania problemów gospodarki wodnej. Istotnym aspektem powiązań powinny być również działania promocyjne skutkujące większym zainteresowaniem turystów i kuracjuszy gminą.

Powiązania gminy z przygranicznymi gminami Słowacji i Ukrainy powinny dotyczyć wymiany gospodarczej i kulturalnej oraz rozwoju szlaków turystycznych.

9. PRZYSZŁY WIZERUNEK GMINY

- Gmina Rymanów pozostanie gminą turystyczno- uzdrowiskowo – rolniczą przyjazną dla kuracjuszy i turystów.
- Zasadniczy rozwój gminy będzie ściśle związany z lecznictwem uzdrowiskowym oraz turystyką. Rolnictwo w gminie będzie dostosowane do standardów europejskich.
- Równocześnie tworzone będą miejsca pracy w przemyśle, który nie będzie miał jednak negatywnego wpływu na środowisko naturalne.
- Elementami zachęcającymi do odwiedzenia gminy oraz wykorzystywania jej walorów przyrodniczych oraz lecznictwa uzdrowiskowego będzie bardzo dobrze rozwinięta baza turystyczna oraz bogata oferta kulturalna.
- Gmina Rymanów będzie znana jako miejsce wypoczynku tak w kraju jak i poza jego granicami.
- Społeczność gminy będzie przyciągać swoją gościnnością a sama Gmina estetyką zabudowy.
- Dostępność gminy będzie zapewniona poprzez właściwą, dobrze utrzymaną sieć drogową.
- Gmina będzie zapewniać dobry wypoczynek dla osób ją odwiedzających oraz mieszkańców. Będzie to Gmina dostępna dla osób niepełnosprawnych.
- Gmina Rymanów będzie dobrze zarządzana, bezpieczna z ustabilizowaną sytuacją ekonomiczną, wykorzystująca w sposób racjonalny zasoby naturalne.
- Mieszkańcy gminy poprzez dynamiczny rozwój zaplecza sportowo- kulturalnego będą aktywnie uczestniczyć w organizowanych na jej terenie wydarzeniach. Będzie to Gmina o dużym stopniu zintegrowania mieszkańców, którzy aktywnie uczestniczą w jej życiu. Władze lokalne i mieszkańcy gminy będą podejmować działania na rzecz zapewnienia jej trwałego rozwoju.

10. PRIORYTETY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY RYMANÓW

1. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Lecznictwo uzdrowiskowe

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 1

**Wspieranie rozwoju usług uzdrowiskowych służących wzrostowi
liczby osób korzystających z usług lecznictwa uzdrowiskowego**

CEL STRATEGICZNY 1.1

Poszerzenie liczby profili leczniczych oferowanych przez Uzdrowisko

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Inspirowanie działań w kierunku uzyskania zgody na wprowadzenie nowych profili leczniczych (choroby układu nerwowego, choroby neurologiczne, choroby naczyń obwodowych, choroby układu trawienia, cukrzyca, otyłość, choroby kobiece);
2. Organizowanie szkoleń otwartych dla personelu obsługującego pacjentów w zakresie obecnych i przyszłych profilów leczniczych;
3. Rozwijanie i modernizacja medycznej infrastruktury uzdrowiskowej;
4. Likwidacja barier architektonicznych umożliwiającą osobom niepełnosprawnym pełne korzystanie z oferty uzdrowiskowej;
5. Wprowadzanie alternatywnych rozwiązań w zakresie ulg podatkowych (np. zamiana podatku od nieruchomości na inwestycje).

CEL STRATEGICZNY 1.2

Wykorzystanie zasobów wód geotermalnych zlokalizowanych na terenie gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Przeprowadzenie dokładnych badań geologicznych;
2. Pozyskanie inwestorów, zainteresowanych eksploatacją wód geotermalnych;
3. Organizowanie spółek partnerstwa publiczno – prywatnego do eksploatacji wód geotermalnych;
4. Utworzenie związku międzygminnego, koordynującego eksploatację wód;
5. Promocja lecznictwa uzdrowiskowego.

2. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Przedsiębiorczość

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 2

Tworzenie warunków do napływu inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz poszerzenie rynku pracy

CEL STRATEGICZNY 2.1

Lokalizacja i rozwój w gminie nowych podmiotów gospodarczych umożliwiająca w perspektywie strategicznej wzrost o 15% liczby miejsc pracy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Przygotowanie terenów przeznaczonych na rozwój działalności gospodarczej;
2. Podejmowanie działań służących zagospodarowaniu specjalnej strefy ekonomicznej;
3. Wspieranie inwestorów podejmujących przedsięwzięcia na terenie gminy;
4. Prowadzenie działalności promocyjnej dotyczącej znajomości oferty inwestycyjnej gminy wśród potencjalnych inwestorów;
5. Edukacja w zakresie przedsiębiorczości na różnych poziomach.

3. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Rolnictwo

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 3

Zapewnienie dobrych warunków działania gospodarstw rolnych oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich

CEL STRATEGICZNY 3.1

Poprawa warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych na terenie gminy skutkująca wzrostem dochodów gospodarstw rolnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Przeprowadzenie melioracji gruntów rolnych;
2. Wspieranie procesów modernizacyjnych w gospodarstwach rolnych;
3. Zapewnienie właściwego zaopatrzenie gospodarstw rolnych w wodę;
4. Organizowanie szkoleń dla rolników w zakresie prowadzenia gospodarstwa oraz rynkowych zasad funkcjonowania;
5. Prowadzenie fachowego doradztwa dla producentów rolnych;
6. Likwidacja odłogów znajdujących się na terenie gminy;
7. Budowa polderów zalewowych, zwiększających bezpieczeństwo upraw;
8. Budowa dróg dojazdowych do pól;
9. Scalanie gruntów rolnych;
10. Promocja lokalnych produktów rolnych;
11. Organizacja skupu produktów rolnych ;
12. Tworzenie grup producenckich;
13. Uprawa roślin energetycznych.

CEL STRATEGICZNY 3.2

Tworzenie alternatywnych w stosunku do tradycyjnego rolnictwa źródeł dochodów poprzez różnicowanie działalności na obszarach wiejskich

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Tworzenie gospodarstw ekologicznych;
2. Zalesianie gruntów rolnych V i VI klasy;
3. Tworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej;
4. Wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi przedsiębiorstw związanych z przetwórstwem rolnym;
5. Uprawa roślin energetycznych.

4. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Infrastruktura drogowa

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 4

Poprawa stanu bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz dostępności komunikacyjnej miejscowości gminy

CEL STRATEGICZNY 4.1

Budowa i rozbudowa dróg, chodników, mostów i oświetlenia drogowego

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Regulacja stanu prawnego nieruchomości wykorzystywanych jako ciągi komunikacyjne;
2. Skuteczne pozyskiwanie środków finansowych na realizację inwestycji drogowych;
3. Pozyskanie partnerów do realizacji inwestycji drogowych;
4. Lobbing na rzecz realizacji inwestycji poprzez inne podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie;
5. Budowa obwodnicy Rymanowa celem poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i kuracjuszy.

5. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Gospodarka komunalna

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 5

Utrzymanie satysfakcjonującego poziomu czystości ekologicznej i estetyki gminy.

CEL STRATEGICZNY 5.1

Zapewnienie efektywnego systemu odbioru ścieków i śmieci oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Wprowadzenie systemu planowej segregacja śmieci i ich recykling;
2. Stymulowanie działań służących gospodarczemu wykorzystaniu śmieci;
3. Modernizacja oczyszczalni ścieków;
4. Budowa farm solarnych – w każdej miejscowości gminy;
5. Rozwój oświetlenia ulicznego w kierunku lamp solarnych lub hybrydowych;
6. Modernizacja sieci wodociągowej w Rymanowie.

CEL STRATEGICZNY 5.2

Poprawa estetyki miejscowości gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Rewitalizacja rynku w Rymanowie;
2. Organizowanie konkursu na najładniejszą miejscowość i najładniejszą posesję;
3. Realizowanie działań promocyjnych kreujących Gminę Rymanów jako miejsce przyjazne, zadbane i czyste.

6. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Edukacja i Kultura

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 6

Podniesienie efektywności nauczania, wychowania i opieki poprzez rozwój bazy oświatowej i kulturalnej.

CEL STRATEGICZNY 6.1

Zwiększenie dostępności oraz poziomu usług edukacyjnych na terenie gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy dydaktycznej;
2. Budowa placów zabaw;
3. Tworzenie punktów zapewniających opiekę nad dziećmi w wieku przedszkolnym;
4. Zatrudnianie specjalistów w szkołach (logopeda, pedagog, psycholog);
5. Utworzenie punktów opieki medycznej w szkołach;
6. Zorganizowanie zajęć świetlicowych we wszystkich szkołach podstawowych.

CEL STRATEGICZNY 6.2

Podniesienie poziomu czytelnictwa w perspektywie strategicznej o 30%.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Modernizacja bazy lokalowej bibliotek;
2. Prowadzenie ciągłego monitoringu i zakupu nowości czytelniczych;
3. Zwiększanie prenumeraty czasopism;
4. Zapewnienie większej dostępności do bibliotek poprzez wydłużenie ich czasu pracy;
5. Stymulowanie procesów służących Informatyzacji bibliotek.

CEL STRATEGICZNY 6.3

Rozszerzenie oferty kulturalnej i edukacyjnej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Rozbudowa i modernizacja obiektów kultury i renowacja zabytków;
2. Utworzenie wypożyczalni strojów i rekwizytów na imprezy okolicznościowe w GOK;
3. Stworzenie oferty edukacyjnej i kulturowej dla osób starszych;
4. Stworzenie oferty spędzenia czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
5. Poszerzanie oferty imprez kulturowych organizowanych na terenie gminy;
6. Promocja artystów lokalnych poprzez organizowanie spotkań, wystaw.

7. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Opieka zdrowotna i socjalna

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 7

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i opieki zdrowotnej wszystkim mieszkańcom gminy

CEL STRATEGICZNY 7.1.

Utworzenie systemu kompleksowej opieki nad osobami samotnymi, chorymi, starszymi bezdomnymi i dziećmi

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Zwiększenie dostępności mieszkańców do punktów opieki zdrowotnej i socjalnej;
2. Poszerzenie oferty usług zdrowotnych i socjalnych oferowanych na terenie gminy;
3. Utworzenie domu pomocy społecznej;
4. Wspieranie działań służących wzrostowi liczby mieszkań socjalnych;
5. Budowa obiektu zapewniającego dzienną opiekę dla osób starszych i chorych;
6. Zapewnienie dostępności do poradni specjalistycznych;
7. Zwiększenie dostępności do gabinetów rehabilitacyjnych;
8. Inspirowanie i udzielanie wsparcia organizacyjnego dla rodzinnych domów dziecka;
9. Tworzenie żłobków i przedszkoli zapewniających całodzienną opiekę.

8. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Sport i rekreacja

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 8

Podniesienie poziomu zdrowotnego mieszkańców poprzez wzrost ich aktywności sportowej i rekreacyjnej

CEL STRATEGICZNY 8.1.

Zwiększenie dostępności do bazy sportowo – rekreacyjnej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Budowa sal gimnastycznych przy szkołach;
2. Budowa boisk sportowych;
3. Budowa krytej pływalni;
4. Budowa przystani wodnej nad zalewem;
5. Budowa toru moto-cross;
6. Budowa parku linowego i skate parku.

CEL STRATEGICZNY 8.2

Wzrost aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Organizowanie imprez sportowo – rekreacyjnych (również o charakterze rodzinnym);
2. Powstawanie klubów i sekcji sportowych;
3. Prowadzenie szkoleń instruktorów i animatorów sportu i rekreacji;
4. Promowanie talentów sportowych;
5. Podniesienie poziomu sportowego dzieci i młodzieży;
6. Rozbudzanie zainteresowań dzieci i młodzieży różnymi dyscyplinami sportu;
7. Rozwijanie zainteresowań mieszkańców zdrowym stylem życia.

9. Priorytet, cele i kierunki działań w obszarze Turystyka

PRIORYTET STRATEGICZNY NR 9

Zwiększenie zainteresowania gminą jako miejscem atrakcyjnym turystycznie

CEL STRATEGICZNY 9.1

Zwiększenie liczby turystów odwiedzających gminę (o 30% do 2020)

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Promowanie walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy;
2. Opisanie i oznakowanie zabytków;
3. Lepsze oznakowanie szlaków turystycznych;
4. Wytyczanie nowych szlaków turystyki pieszej i rowerowej;
5. Poprawa stanu i poszerzenie bazy noclegowo – gastronomicznej;
6. Prowadzenie warsztatów edukacyjnych (dla mieszkańców gminy) w zakresie promocji turystyki;
7. Organizowanie warsztatów rękodzieła;
8. Zagospodarowanie terenów nad zalewem w Sieniawie
9. Organizowanie wystaw;
10. Organizacja cyklicznych imprez turystycznych przez GOT „TABOR” i inne organizacje;
11. Renowacja zabytków;
12. Prowadzenie działań promujących atrakcje turystyczne i pozaturystyczne gminy.

11. PRIORYTETOWE PROJEKTY WDRAŻAJĄCE STRATEGIĘ ROZWOJU

Ogólna lista projektów strategicznych gminy

Priorytet strategiczny 1

Wspieranie rozwoju usług uzdrowiskowych służących wzrostowi liczby osób korzystających z usług lecznictwa uzdrowiskowego

Projekt 1

Projekty likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w Gminie Rymanów

Okres realizacji: 2012-2020;

Źródła finansowania: 500 tys. – (250 tys. – środki własne, 250 tys. - środki zewnętrzne)

Projekt 2

Projekt wykorzystania zasobów wód geotermalnych w Rudawce Rymanowskiej.

Okres realizacji: 2012-2018

Źródła finansowania: 40 mln – (20 mln + 20 mln) środki zewnętrzne (prywatny inwestor)

Projekt 3

Projekt budowy pijalni wód mineralnych w Rymanowie Zdroju.

Okres realizacji: 2012-2016

Źródła finansowania: 4 mln – (2 mln + 2 mln) środki zewnętrzne (prywatny inwestor – Uzdrowisko Rymanów S.A.)

Projekt 4

Projekt zagospodarowania istniejących budynków sanatoryjnych.

Okres realizacji: 2012-2016

Źródła finansowania: 16 mln – (8 mln + 8 mln) środki zewnętrzne (prywatny inwestor – Uzdrowisko Rymanów S.A.)

Projekt 5

Projekt budowy domu zdrojowego w Rymanowie Zdroju.

Okres realizacji: 2014-2018

Źródła finansowania: 6 mln – (2 mln + 4 mln) Gmina, środki zewnętrzne UE

Projekt 6

Budowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego na terenie starego basenu w Rymanowie Zdroju.

Okres realizacji: 2012-2013

Źródła finansowania: 40 mln – prywatny inwestor PST – Stomil w Rymanowie Zdroju

Tabela 27 Harmonogram Priorytet strategiczny 1

Priorytet strategiczny 1									
Wspieranie rozwoju usług uzdrowiskowych służących wzrostowi liczby osób korzystających z usług lecznictwa uzdrowiskowego									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Projekt 2									
Projekt 3									
Projekt 4									
Projekt 5									
Projekt 6									

Priorytet strategiczny 2**Tworzenie warunków do napływu inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz poszerzenie rynku pracy****Projekt 1**

Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy.

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: 500 tys. – Gmina

Projekt 2

Projekt budowy nowego budynku Urzędu Gminy.

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: 4 mln – Gmina

Tabela 28 Harmonogram Priorytet strategiczny 2

Priorytet strategiczny 2									
Tworzenie warunków do napływu inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz poszerzenie rynku pracy									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Projekt 2									

Priorytet strategiczny 3**Zapewnienie dobrych warunków działania gospodarstw rolnych oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich****Projekt 1**

Projekt budowy i modernizacji dróg dojazdowych do pól.

Okres realizacji: 2012-2020

Źródła finansowania: 600 tys. (200 tys. + 400 tys.) – Gmina, Samorząd Województwa

Projekt 2

Projekt scalania gruntów w Gminie.

Okres realizacji: 2014-2020

Źródła finansowania: 1 mln (300 tys. + 700 tys.) – Powiat, środki zewnętrzne UE

Projekt 3

Projekt wykonania nowych i remontu istniejących instalacji melioracyjnych.

Okres realizacji: 2014-2020

Źródła finansowania: 600 tys. (300 tys. + 300 tys.) – Spółka Wodna, Samorząd Województwa

Projekt 4

Projekt remontu wałów przeciwpowodziowych.

Okres realizacji: 2014-2020

Źródła finansowania: 6 mln (2 mln + 4 mln) – Samorząd Województwa, środki zewnętrzne UE

Projekt 5

Projekty budowy biogazowni rolniczych na terenie gminy.

Okres realizacji: 2012-2020

Źródła finansowania: 6 mln (1,5 mln + 4,5 mln) – prywatni inwestorzy, środki zewnętrzne UE

Tabela 29 Harmonogram Priorytet strategiczny 3

Priorytet strategiczny 3 Zapewnienie dobrych warunków działania gospodarstw rolnych oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Projekt 2									
Projekt 3									
Projekt 4									
Projekt 5									

Priorytet strategiczny 4

Poprawa stanu bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz dostępności komunikacyjnej miejscowości gminy

Projekt 1

Projekt budowy i modernizacji dróg gminnych

Okres realizacji: 2012-2020

Subprojekt 1.1

Projekt budowy obwodnicy dla Rymanowa

Okres realizacji: 2018-2020

Źródła finansowania: 50 mln – GDDKiA

Subprojekt 1.2

Projekt budowy drogi Królik Polski – Wiśloczek

Okres realizacji: 2014-2016

Źródła finansowania: 1,5 mln (0,5 mln + 1 mln) – Gmina, środki zewnętrzne UE

Subprojekt 1.3

Projekt budowy drogi Bałucianka – Iwonicz Zdrój

Okres realizacji: 2014-2016

Źródła finansowania: 1,5 mln (0,5 mln + 1 mln) – Gmina, środki zewnętrzne UE

Subprojekt 1.4

Projekt dokończenia remontu dróg gminnych w pozostałych miejscowościach Gminy

Okres realizacji: 2012-2020

Źródła finansowania: 8 mln (4 mln + 4 mln) – Gmina, środki zewnętrzne UE

Projekt 2

Projekt budowy mostu na Wiśloku w miejscowości Pastwiska

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: 7 mln (2 mln + 5 mln) – Powiat Sanocki, środki zewnętrzne UE

Projekt 3

Projekt przebudowy mostu na drodze wojewódzkiej w Rymanowie Zdroju

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: 4 mln – Samorząd Województwa

Projekt 4

Projekt budowy mostów łączących ul. Gospodarską i Jasną oraz ul. Grunwaldzką i Parkową w Rymanowie

Okres realizacji: 2014-2016

Źródła finansowania: 1 mln (0,4 mln + 0,6 mln) – Gmina, środki zewnętrzne UE

Projekt 5

Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż drogi krajowej.

Okres realizacji: 2014-2016

Źródła finansowania: 1 mln (0,2 mln + 0,8 mln) – Gmina, GDDKiA

Projekt 6

Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż dróg wojewódzkich.

Okres realizacji: 2012-2020

Źródła finansowania: 8 mln (1 mln + 7 mln) – Gmina i Samorząd Województwa

Projekt 7

Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż dróg powiatowych.

Okres realizacji: 2014-2020

Źródła finansowania: 4 mln – (1 mln + 3 mln) – Gmina, Powiat

Tabela 30 Harmonogram Priorytet strategiczny 4

Priorytet strategiczny 4									
Poprawa stanu bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz dostępności komunikacyjnej miejscowości gminy									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Subprojekt 1.1									
Subprojekt 1.2									
Subprojekt 1.3									
Subprojekt 1.4									
Projekt 2									
Projekt 3									
Projekt 4									
Projekt 5									
Projekt 6									
Projekt 7									

Priorytet strategiczny 5

Utrzymanie satysfakcjonującego poziomu czystości ekologicznej i estetyki gminy

Projekt 1

Projekt budowy i rozbudowy instalacji wodociągowej w Ladzinie, Wróbliku Szlacheckim, Wróbliku Królewskim, Milczy, Bziance

Okres realizacji: 2015-2020

Źródła finansowania: 5 mln (1,5 mln + 3,5 mln) – Gmina, UE

Projekt 2

Projekt budowy i rozbudowy instalacji kanalizacyjnej

Okres realizacji: 2012-2018

Subprojekt 2.1

Projekt przebudowy i rozbudowy instalacji kanalizacyjno – sanitarnej w Rymanowie Zdroju

Okres realizacji: 2012-2015

Źródła finansowania: 500 tys. (150 tys. + 350 tys.) – Gmina, UE

Subprojekt 2.2

Projekt budowy instalacji kanalizacyjnej w Bałuciance

Okres realizacji: 2015-2017

Źródła finansowania: 2 mln (0,5 mln + 1,5 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 2.3

Projekt budowy instalacji kanalizacyjnej w Łazach

Okres realizacji: 2015-2017

Źródła finansowania: 2 mln (0,5 mln + 1,5 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 2.4

Projekt budowy oczyszczalni przydomowych w Rudawce Rymanowskiej, Puławach i Wisłoczku

Okres realizacji: 2012-2018

Źródła finansowania: 2 mln (0,5 mln + 1,5 mln) – Gmina, UE

Projekt 3

Projekt rozbudowy i modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w Rymanowie

Okres realizacji: 2012-2015

Źródła finansowania: 11 mln (3 mln + 8 mln) – Gmina, UE

Projekt 4

Wykonanie odwiertów wody pitnej w Rymanowie i innych miejscowościach Gminy Rymanów, jako alternatywy dla obecnego ujęcia wody w Sieniawie

Okres realizacji: 2011-2015

Źródła finansowania: 0,8 mln - Gmina

Projekt 5

Projekt poprawy jakości wody pitnej w zbiorniku Sieniawa

Okres realizacji: 2012-2013

Źródła finansowania: 45 mln – (15 mln + 30 mln) MPGK Krosno, środki zewnętrzne UE

Projekt 6

Projekt uregulowania cieków wodnych na terenie Gminy

Subprojekt 6.1

Projekt regulacji rzeki Tabor w Króliku Polskim

Okres realizacji: 2015-2017

Źródła finansowania: 1,5 mln (0,5 mln + 1 mln) – Samorząd Województwa, środki zewnętrzne UE

Subprojekt 6.2

Projekt (melioracji) regulacji rzeki Flory

Okres realizacji: 2015-2017

Źródła finansowania: 1 mln (0,25 mln + 0,75 mln) – Samorząd Województwa, środki zewnętrzne UE

Subprojekt 6.3

Regulacja potoku w miejscowości Głębokie

Okres realizacji: 2012-2015

Źródła finansowania: 1 mln (0,25 mln + 0,75 mln) – RZGW Kraków, środki zewnętrzne UE

Projekt 7

Projekt budowy farmy kolektorów słonecznych na terenie Gminy

Okres realizacji: 2011-2020

Źródła finansowania: program obecnie dostępny dla wszystkich chętnych

Tabela 31 Harmonogram Priorytet strategiczny 5

Priorytet strategiczny 5									
Utrzymanie satysfakcjonującego poziomu czystości ekologicznej i estetyki gminy									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Projekt 2									
Subprojekt 2.1									
Subprojekt 2.2									
Subprojekt 2.3									
Subprojekt 2.4									
Projekt 3									
Projekt 4									
Projekt 5									
Projekt 6									
Subprojekt 6.1									
Subprojekt 6.2									
Subprojekt 6.3									
Projekt 7									

Priorytet strategiczny 6

Podniesienie efektywności nauczania, wychowania i opieki poprzez rozwój bazy oświatowej i kulturalnej

Projekt 1

Projekt wykonania infrastruktury zapewniającej powszechną dostępność do Internetu mieszkańców gminy

Okres realizacji: 2012-2013

Projekt 2

Projekt budowy i modernizacji substancji materialnej szkół w gminie

Okres realizacji: 2013-2018

Subprojekt 2.1

Projekt modernizacji szkoły i budowa sali gimnastycznej w Milczy

Okres realizacji: 2013-2014

Źródła finansowania: 1,5 mln (1 mln + 0,5 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 2.2

Projekt budowy szkoły w Sieniawie

Okres realizacji: 2015-2018

– 3 mln (2,5 mln + 0,5 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 2.3

Projekt adaptacji hotelu leśnego w Puławach na szkołę i punkt przedszkolny

Okres realizacji: 2013-2016

Źródła finansowania: 0,7 mln (0,15 mln + 0,55 mln) – Gmina, UE

Projekt 3

Projekt budowy placów zabaw dla dzieci.

Subprojekt 3.1

Projekt budowy placów zabaw dla dzieci w Rymanowie Zdroju.

Okres realizacji: 2011-2013

Źródła finansowania: 40 tys. – Gmina,

Subprojekt 3.2

Projekt budowy placu zabaw przy domu ludowym i szkole w Sieniawie.

Okres realizacji: 2013-2014

Źródła finansowania: 40 tys. – Gmina,

Subprojekt 3.3

Projekt budowy placu zabaw przy domu ludowym i szkole w Posadzie Górnej.

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: 40 tys. – Gmina

Subprojekt 3.4

Projekt budowy placu zabaw na Osiedlu nr. 2 w Rymanowie.

Okres realizacji: 2014-2014

Źródła finansowania: 40 tys. – Gmina

Projekt 4

Projekt rozbudowy parku podworskiego pod kątem dostosowania do organizacji imprez plenerowych

Okres realizacji: 2012-2016

Źródła finansowania: 1 mln (0,25 mln + 0,75 mln) – Gmina, UE

Projekt 5

Projekt modernizacji domów ludowych

Okres realizacji: 2012-2018

Źródła finansowania: 2 mln (0,5 mln + 1,5 mln) – Gmina, UE

Projekt 6

Projekt przebudowy Gminnego Ośrodka Kultury oraz dobudowy segmentu Gminnej Biblioteki Publicznej w Rymanowie

Okres realizacji: 2016-2018

Źródła finansowania: 1,5 mln (0,5 mln + 1 mln) – Gmina, UE

Projekt 7

Projekt ochrony obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy

Okres realizacji: 2012-2020

Źródła finansowania: 400 tys. dotacje Gminy

Projekt 8

Projekt adaptacji budynku pawilonu handlowego w Rymanowie Zdroju na galerię kulturalno – usługową.

Okres realizacji: 2012

Źródła finansowania: 1,3 mln – Gmina

Priorytet strategiczny 6 Podniesienie efektywności nauczania, wychowania i opieki poprzez rozwój bazy oświatowej i kulturalnej									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Projekt 2									
Subprojekt 2.1									
Subprojekt 2.2									
Subprojekt 2.3									
Projekt 3									
Subprojekt 3.1									
Subprojekt 3.2									
Subprojekt 3.3									
Subprojekt 3.4									
Projekt 4									
Projekt 5									
Projekt 6									
Projekt 7									
Projekt 8									

Priorytet strategiczny 7**Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i opieki zdrowotnej wszystkim mieszkańcom gminy****Projekt 1**

Projekt utworzenia punktów lekarskich w miejscowościach gminy

Okres realizacji: 2012-2014

Subprojekt 1.1

Projekt utworzenia punktu lekarskiego w Sieniawie

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: SPG ZOZ w Rymanowie, Gmina

Subprojekt 1.2

Projekt utworzenia punktu lekarskiego w Klimkówce

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: SPG ZOZ w Rymanowie, Gmina

Projekt 2

Projekt uruchomienia gabinetów specjalistycznych w SPG ZOZ w Rymanowie

Okres realizacji: 2012

Źródła finansowania: SPG ZOZ w Rymanowie

Projekt 3

Projekt zatrudnienia higienistek w szkołach samorządowych

Okres realizacji: 2012

Źródła finansowania: SPG ZOZ w Rymanowie

Tabela 33 Harmonogram Priorytet strategiczny 7

Priorytet strategiczny 7									
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i opieki zdrowotnej wszystkim mieszkańcom gminy									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Subprojekt 1.1									
Subprojekt 1.2									
Projekt 2									
Projekt 3									

Priorytet strategiczny 8

Podniesienie poziomu zdrowotnego mieszkańców poprzez wzrost ich aktywności sportowej i rekreacyjnej

Projekt 1

Projekt budowy i modernizacji boisk sportowych

Okres realizacji: 2012-2015

Subprojekt 1.1

Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Sieniawie

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 0,5 mln (0,25 mln + 0,25 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 1.2

Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Głębokiem

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 0,5 mln – (0,25 mln + 0,25 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 1.3

Projekt budowy Boiska Orlik - 2012 w Klimkówce

Okres realizacji: 2012

Źródła finansowania: 1,2 mln – (0,4 mln + 0,5 mln + 0,3 mln) – Gmina, MSiT, UM

Subprojekt 1.4

Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Milczy

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 0,5 mln - (0,25 mln + 0,25 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 1.5

Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Rymanowie Zdroju

Okres realizacji: 2013-2014

Źródła finansowania: 0,3 mln, Gmina

Subprojekt 1.6

Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Bziance

Okres realizacji: 2012

Źródła finansowania: 80 tys. (40 tys. + 40 tys.) – Gmina, UE

Subprojekt 1.7

Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Posadzie Górnej

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 0,5 mln - (0,25 mln + 0,25 mln) – Gmina, UE

Subprojekt 1.8

Projekt budowy boiska sportowego na Osiedlu nr 2 w Rymanowie

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 80 tys. (40 tys. + 40 tys.) – Gmina, UE

Subprojekt 1.9

Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Puławach

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 0,3 mln. (0,1 mln + 0,2 mln) – Gmina, UE

Projekt 2

Projekt budowy hali sportowej i sali gimnastycznej

Okres realizacji: 2011-2018

Subprojekt 2.1

Projekt budowy pełnowymiarowej hali sportowej w Rymanowie

Okres realizacji: 2016-2018

Źródła finansowania: 6 mln (2 mln + 4mln) – Gmina, UE

Subprojekt 2.2

Projekt budowy sali gimnastycznej w Króliku Polskim

Okres realizacji: 2012

Źródła finansowania: 1,2 mln (0,9 mln + 0,3 mln) – Gmina, MSiT

Projekt 3

Projekt budowy rekreacyjnych tras narciarskich w Rymanowie Zdroju i Bałuciance

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 0,2 mln (0,1 mln + 0,1 mln) – Gmina, MSiT

Projekt 4

Projekt budowy toru moto-cross w Głębokiem

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: 100 tys. – inwestor prywatny

Projekt 5

Projekt utworzenia ścieżek rowerowych łączących miejscowości Gminy Rymanów

Okres realizacji: 2012-2016

Źródła finansowania: 200 tys. (50 tys. + 150 tys.) – Gmina, UE

Projekt 6

Projekt budowy wyciągu narciarskiego w Rymanowie Zdroju.

Okres realizacji: 2014-2016

Źródła finansowania: prywatny inwestor

Tabela 34 Harmonogram Priorytet strategiczny 8

Priorytet strategiczny 8 Podniesienie poziomu zdrowotnego mieszkańców poprzez wzrost ich aktywności sportowej i rekreacyjnej									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Subprojekt 1.1									
Subprojekt 1.2									
Subprojekt 1.3									
Subprojekt 1.4									
Subprojekt 1.5									
Subprojekt 1.6									
Subprojekt 1.7									
Subprojekt 1.8									
Subprojekt 1.9									
Projekt 2									
Subprojekt 2.1									
Subprojekt 2.2									
Projekt 3									
Projekt 4									
Projekt 5									
Projekt 6									

Priorytet strategiczny 9**Zwiększenie zainteresowania gminą jako miejscem atrakcyjnym turystycznie****Projekt 1**

Projekt budowy planetarium w Puławach

Okres realizacji: 2012-2014

Źródła finansowania: 400 tys. (100 tys. + 300 tys.) – inwestorzy prywatni BTT „Przełom Wisłoka”, UE

Projekt 2

Projekt zagospodarowania terenów nad zalewem w Sieniawie i Głębokiem

Okres realizacji: 2013-2016

Źródła finansowania: 1,2 mln (0,6 mln + 0,6 mln) – inwestorzy prywatni, UE

Projekt 3

Budowa wieży widokowej w Klimkówce

Okres realizacji: 2015-2016

Źródła finansowania: 100 tys. (25 tys. + 75 tys.) – Gmina, UE

Projekt 4

Budowa kolejki między uzdrowiskami Iwonicz –Zdrój i Rymanów Zdrój

Okres realizacji: 2018-2020

Źródła finansowania: 40 mln – inwestorzy prywatni

Projekt 5

Projekt utworzenia ścieżki spacerowej wzdłuż rzeki Tabor w Rymanowie Zdroju

Okres realizacji: 2013-2015

Źródła finansowania: 200 tys. (50 tys. + 150 tys.) – Gmina, UE

Projekt 6

Projekt systemu promocji turystycznej gminy

Okres realizacji: 2012-2015

Źródła finansowania: 200 tys. (50 tys. + 150 tys.) – Gmina, UE

Tabela 35 Harmonogram Priorytet strategiczny 9

Priorytet strategiczny 9									
Zwiększenie zainteresowania gminą jako miejscem atrakcyjnym turystycznie									
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1									
Projekt 2									
Projekt 3									
Projekt 4									
Projekt 5									
Projekt 6									

Tabela 36 Harmonogram ogółem

Priorytet strategiczny 1										
Wspieranie rozwoju usług uzdrowiskowych służących wzrostowi liczby osób korzystających z usług lecznictwa uzdrowiskowego										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1	Projekty likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w Gminie Rymanów									
Projekt 2	Projekt wykorzystania zasobów wód geotermalnych w Rudawce Rymanowskiej									
Projekt 3	Projekt budowy pijalni wód mineralnych w Rymanowie Zdroju									
Projekt 4	Projekt zagospodarowania istniejących budynków sanatoryjnych									
Projekt 5	Projekt budowy domu zdrojowego w Rymanowie Zdroju									
Projekt 6	Budowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego na terenie starego basenu w Rymanowie Zdroju									
Priorytet strategiczny 2										
Tworzenie warunków do napływu inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz poszerzenie rynku pracy										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1	Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy									
Projekt 2	Projekt budowy nowego budynku Urzędu Gminy									
Priorytet strategiczny 3										
Zapewnienie dobrych warunków działania gospodarstw rolnych oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1	Projekt budowy i modernizacji dróg dojazdowych do pól									
Projekt 2	Projekt scalania gruntów w Gminie									
Projekt 3	Projekt wykonanie nowych i remontu istniejących instalacji melioracyjnych									
Projekt 4	Projekt remontu wałów przeciwpowodziowych									
Projekt 5	Projekty budowy biogazowni rolniczych na terenie gminy									

Priorytet strategiczny 4		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poprawa stanu bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz dostępności komunikacyjnej miejscowości gminy										
Projekt 1	Projekt budowy i modernizacji dróg gminnych									
Subprojekt 1.1	Projekt budowy obwodnicy dla Rymanowa									
Subprojekt 1.2	Projekt budowy drogi Królik Polski – Wisłoczek									
Subprojekt 1.3	Projekt budowy drogi Bałucianka – Iwonicz Zdrój									
Subprojekt 1.4	Projekt dokończenia remontu dróg gminnych w pozostałych miejscowościach Gminy									
Projekt 2	Projekt budowy mostu na Wisłoku w miejscowości Pastwiska									
Projekt 3	Projekt przebudowy mostu na drodze wojewódzkiej w Rymanowie Zdroju									
Projekt 4	Projekt budowy mostów łączących ul. Gospodarską i Jasną oraz ul. Grunwaldzką i Parkową w Rymanowie									
Projekt 5	Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż drogi krajowej									
Projekt 6	Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż dróg wojewódzkich									
Projekt 7	Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż dróg powiatowych									
Priorytet strategiczny 5										
Utrzymanie satysfakcjonującego poziomu czystości ekologicznej i estetyki gminy										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1	Projekt budowy i rozbudowy instalacji wodociągowej w Ładzinie, Wróbliku Szlacheckim, Wróbliku Królewskim, Milczy, Bziance									
Projekt 2	Projekt budowy i rozbudowy instalacji kanalizacyjnej									
Subprojekt 2.1	Projekt przebudowy i rozbudowy instalacji kanalizacyjno – sanitarnej w Rymanowie Zdroju									
Subprojekt 2.2	Projekt budowy instalacji kanalizacyjnej w Bałuciance									
Subprojekt 2.3	Projekt budowy instalacji kanalizacyjnej w Łazach									
Subprojekt 2.4	Projekt budowy oczyszczalni przydomowych w Rudawce Rymanowskiej, Puławach i Wisłoczku									
Projekt 3	Projekt rozbudowy i modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w Rymanowie									
Projekt 4	Wykonanie odwiertów wody pitnej w Rymanowie jako alternatywy dla obecnego ujęcia wody w Sieniawie									
Projekt 5	Projekt poprawy jakości wody pitnej w zbiorniku Sieniawa									
Projekt 6	Projekt uregulowania cieków wodnych na terenie Gminy									
Subprojekt 6.1	Projekt regulacji rzeki Tabor w Króliku Polskim									
Subprojekt 6.2	Projekt (melioracji) regulacji rzeki Flory									
Subprojekt 6.3	Regulacja potoku w miejscowości Głębokie									
Projekt 7	Projekt budowy farmy kolektorów słonecznych na terenie Gminy									
Priorytet strategiczny 6										
Podniesienie efektywności nauczania, wychowania i opieki poprzez rozwój bazy oświatowej i kulturalnej										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1	Projekt wykonania infrastruktury zapewniającej powszechna dostępność do Internetu mieszkańców gminy									

Projekt 2	Projekt budowy i modernizacji substancji materialnej szkół w gminie									
Subprojekt 2.1	Projekt modernizacji szkoły i budowa sali gimnastycznej w Milezy									
Subprojekt 2.2	Projekt budowy szkoły w Sieniawie									
Subprojekt 2.3	Projekt adaptacji hotelu leśnego w Puławach na szkołę i punkt przedszkolny									
Projekt 3	Projekt budowy placów zabaw dla dzieci									
Subprojekt 3.1	Projekt budowy placów zabaw dla dzieci w Rymanowie Zdroju									
Subprojekt 3.2	Projekt budowy placu zabaw przy domu ludowym i szkole w Sieniawie									
Subprojekt 3.3	Projekt budowy placu zabaw przy domu ludowym i szkole w Posadzie Górnej									
Subprojekt 3.4	Projekt budowy placu zabaw na Osiedlu nr. 2 w Rymanowie									
Projekt 4	Projekt rozbudowy Parku podworskiego pod kątem dostosowania do organizacji imprez plenerowych									
Projekt 5	Projekt modernizacji domów ludowych									
Projekt 6	Projekt przebudowy Gminnego Ośrodka Kultury oraz dobudowy segmentu Gminnej Biblioteki Publicznej w Rymanowie									
Projekt 7	Projekt ochrony obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy									
Projekt 8	Projekt adaptacji budynku pawilonu handlowego w Rymanowie Zdroju na galerię kulturalno – usługową									
Priorytet strategiczny 7										
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i opieki zdrowotnej wszystkim mieszkańcom gminy										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1	Projekt utworzenia punktów lekarskich w miejscowościach gminy									
Subprojekt 1.1	Projekt utworzenia punktu lekarskiego w Sieniawie									
Subprojekt 1.2	Projekt utworzenia punktu lekarskiego w Klimkówce									
Projekt 2	Projekt uruchomienia gabinetów specjalistycznych w SPG ZOZ									
Projekt 3	Projekt zatrudnienia higienistek we wszystkich szkołach gminy									

Priorytet strategiczny 8		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podniesienie poziomu zdrowotnego mieszkańców poprzez wzrost ich aktywności sportowej i rekreacyjnej										
Projekt 1	Projekt budowy i modernizacji boisk sportowych									
Subprojekt 1.1	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Sieniawie									
Subprojekt 1.2	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Głębokiem									
Subprojekt 1.3	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Klimkówce									
Subprojekt 1.4	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Miłczy									
Subprojekt 1.5	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Rymanowie Zdroju									
Subprojekt 1.6	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Bziance									
Subprojekt 1.7	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Posadzie Górnej									
Subprojekt 1.8	Projekt budowy boiska sportowego na Osiedlu nr. 2 w Rymanowie									
Subprojekt 1.9	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Puławach									
Projekt 2	Projekt budowy hal i sportowych									
Subprojekt 2.1	Projekt budowy pełnowymiarowej hali sportowej w Rymanowie									
Subprojekt 2.2	Projekt budowy sali gimnastycznej w Króliku Polskim									
Projekt 3	Projekt budowy rekreacyjnych tras narciarskich w Rymanowie Zdroju i Bałuciance									
Projekt 4	Projekt budowy toru moto-cross w Głębokiem									
Projekt 5	Projekt utworzenia ścieżek rowerowych łączących miejscowości Gminy Rymanów									
Projekt 6	Projekt budowy wyciągu narciarskiego w Rymanowie Zdroju.									
Priorytet strategiczny 9										
Zwiększenie zainteresowania gminą jako miejscem atrakcyjnym turystycznie										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Projekt 1	Projekt budowy planetarium w Puławach									
Projekt 2	Projekt zagospodarowania terenów nad zalewem w Sieniawie i Głębokiem									
Projekt 3	Budowa wieży widokowej w Klimkówce									
Projekt 4	Budowa kolejki między uzdrowiskami Iwonicz –Zdrój i Rymanów Zdrój									
Projekt 5	Projekt utworzenia ścieżki spacerowej wzdłuż rzeki Tabor w Rymanowie Zdroju									
Projekt 6	Projekt systemu promocji turystycznej gminy									

Tabela 37 Zestawienie kosztów

		Inwestor												
		Termin Realizacji	Gmina	UE	Powiaty	RZGW Kraków	Inwestorzy prywatni	MSiT	GDDKiA	Samorząd województwa	Spółki Wodne Krosno	MPGK Krosno	inne	RAZEM ZADANIE
Priorytet strategiczny 1														
Wspieranie rozwoju usług uzdrowiskowych służących wzrostowi liczby osób korzystających z usług lecznictwa uzdrowiskowego														
Projekt 1	Projekty likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w Gminie Rymanów	2012-2020	250 000,00										250 000,00	500 000,00
Projekt 2	Projekt wykorzystania zasobów wód geotermalnych w Rudawce Rymanowskiej	2012-2018					20 000 000,00						20 000 000,00	40 000 000,00
Projekt 3	Projekt budowy pijalni wód mineralnych w Rymanowie Zdroju	2012-2016					2 000 000,00						2 000 000,00	4 000 000,00
Projekt 4	Projekt zagospodarowania istniejących budynków sanatoryjnych	2012-2016					8 000 000,00						8 000 000,00	16 000 000,00
Projekt 5	Projekt budowy domu zdrojowego w Rymanowie Zdroju	2014-2018	2 000 000,00	4 000 000,00										6 000 000,00
Projekt 6	Budowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego na terenie starego basenu w Rymanowie Zdroju	2012-2013					40 000 000,00							40 000 000,00

Priorytet strategiczny 2														
Tworzenie warunków do napływu inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych oraz poszerzenie rynku pracy														
Projekt 1	Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy	2012-2014	500 000,00											500 000,00
Projekt 2	Projekt budowy nowego budynku Urzędu Gminy	2012-2014	4 000 000,00											4 000 000,00
Priorytet strategiczny 3														
Zapewnienie dobrych warunków działania gospodarstw rolnych oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich														
Projekt 1	Projekt budowy i modernizacji dróg dojazdowych do pól	2012-2020	200 000,00							400 000,00				600 000,00
Projekt 2	Projekt scalania gruntów w Gminie	2014-2020		700 000,00	300 000,00									1 000 000,00
Projekt 3	Projekt wykonanie nowych i remontu istniejących instalacji melioracyjnych	2014-2020								300 000,00	300 000,00			600 000,00
Projekt 4	Projekt remontu wałów przeciwpowodziowych	2014-2020		4 000 000,00						2 000 000,00				6 000 000,00
Projekt 5	Projekty budowy biogazowni rolniczych na terenie gminy	2012-2020		4 500 000,00				1 500 000,00						6 000 000,00
Priorytet strategiczny 4														
Poprawa stanu bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz dostępności komunikacyjnej miejscowości gminy														
Projekt 1	Projekt budowy i modernizacji dróg gminnych	2010-2020												
Subprojekt 1.1	Projekt budowy obwodnicy dla Rymanowa	2018-2020							50 000 000,00					50 000 000,00
Subprojekt 1.2	Projekt budowy drogi Królik Polski – Wisłoczek	2014-2016	500 000,00	1 000 000,00										1 500 000,00

Subprojekt 1.3	Projekt budowy drogi Bałucianka – Iwonicz Zdrój	2014-2016	500 000,00	1 000 000,00										1 500 000,00
Subprojekt 1.4	Projekt dokończenia remontu dróg gminnych w pozostałych miejscowościach Gminy	2012-2020	4 000 000,00	4 000 000,00										8 000 000,00
Projekt 2	Projekt budowy mostu na Wisłoku w miejscowości Pastwiska	2012-2014		5 000 000,00	2 000 000,00									7 000 000,00
Projekt 3	Projekt przebudowy mostu na drodze wojewódzkiej w Rymanowie Zdroju	2012-2014							4 000 000,00					4 000 000,00
Projekt 4	Projekt budowy mostów łączących ul. Gospodarską i Jasną oraz ul. Grunwaldzką i Parkową w Rymanowie	2014-2016	400 000,00	600 000,00										1 000 000,00
Projekt 5	Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż drogi krajowej	2014-2016	200 000,00					800 000,00						1 000 000,00
Projekt 6	Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż dróg wojewódzkich	2012-2020	1 000 000,00						7 000 000,00					8 000 000,00
Projekt 7	Projekt budowy chodników i oświetlenia wzdłuż dróg powiatowych	2014-2020	1 000 000,00		3 000 000,00									4 000 000,00

Priorytet strategiczny 5

Utrzymanie satysfakcjonującego poziomu czystości ekologicznej i estetyki gminy

Projekt 1	Projekt budowy i rozbudowy instalacji wodociągowej w Ładzinie, Wróbliku Szlacheckim, Wróbliku	2015-2020	1 500 000,00	3 500 000,00										5 000 000,00
------------------	---	-----------	--------------	--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--------------

	Królewskim, Milczy, Bziance													
Projekt 2	Projekt budowy i rozbudowy instalacji kanalizacyjnej	2012-2018												
Subprojekt 2.1	Projekt przebudowy i rozbudowy instalacji kanalizacyjno – sanitarnej w Rymanowie Zdroju	2012-2015	150 000,00	350 000,00										500 000,00
Subprojekt 2.2	Projekt budowy instalacji kanalizacyjnej w Bałuciance	2015-2017	500 000,00	1 500 000,00										2 000 000,00
Subprojekt 2.3	Projekt budowy instalacji kanalizacyjnej w Łazach	2015-2017	500 000,00									1 500 000,00		2 000 000,00
Subprojekt 2.4	Projekt budowy oczyszczalni przydomowych w Rudawce Rymanowskiej, Puławach i Wisłoczku	2012-2018	500 000,00	1 500 000,00										2 000 000,00
Projekt 3	Projekt rozbudowy i modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w Rymanowie	2012-2015	3 000 000,00	8 000 000,00										11 000 000,00
Projekt 4	Wykonanie odwiertów wody pitnej w Rymanowie i innych miejscowościach Gminy, jako alternatywy dla obecnego ujęcia wody w Sieniawie	2011-2015	800 000,00											800 000,00
Projekt 5	Projekt poprawy jakości wody pitnej w zbiorniku Sieniawa	2012-2013		30 000 000,00								15 000 000,00		45 000 000,00

Projekt 6	Projekt uregulowania cieków wodnych na terenie Gminy	2012-2017												0,00
Subprojekt 6.1	Projekt regulacji rzeki Tabor w Króliku Polskim	2015-2017		1 000 000,00						500 000,00				1 500 000,00
Subprojekt 6.2	Projekt (melioracji) regulacji rzeki Flory	2015-2017		750 000,00						250 000,00				1 000 000,00
Subprojekt 6.3	Regulacja potoku w miejscowości Głębokie	2012-2015		750 000,00		250 000,00								1 000 000,00
Projekt 7	Projekt budowy farmy kolektorów słonecznych na terenie Gminy	2011-2020												0,00

Priorytet strategiczny 6

Podniesienie efektywności nauczania, wychowania i opieki poprzez rozwój bazy oświatowej i kulturalnej

Projekt 1	Projekt wykonania infrastruktury zapewniającej powszechną dostępność do Internetu mieszkańców gminy	2012-2013												0,00
Projekt 2	Projekt budowy i modernizacji substancji materialnej szkół w gminie	2013-2018												0,00
Subprojekt 2.1	Projekt modernizacji szkoły i budowa sali gimnastycznej w Milczy	2013-2014	1 000 000,00	500 000,00										1 500 000,00
Subprojekt 2.2	Projekt budowy szkoły w Sienawie	2015-2018	2 500 000,00	500 000,00										3 000 000,00
Subprojekt 2.3	Projekt adaptacji hotelu leśnego w Puławach na szkołę i punkt przedszkolny	2013-2016	150 000,00	550 000,00										700 000,00
Projekt 3	Projekt budowy placów zabaw dla dzieci	2011-2014												0,00

Subprojekt 3.1	Projekt budowy placów zabaw dla dzieci w Rymanowie Zdroju	2011-2013	40 000,00											40 000,00
Subprojekt 3.2	Projekt budowy placu zabaw przy domu ludowym i szkole w Sieniawie	2013-2014	40 000,00											40 000,00
Subprojekt 3.3	Projekt budowy placu zabaw przy domu ludowym i szkole w Posadzie Górnej	2012-2014	40 000,00											40 000,00
Subprojekt 3.4	Projekt budowy placu zabaw na Osiedlu nr. 2 w Rymanowie	2014-2015	40 000,00											40 000,00
Projekt 4	Projekt rozbudowy Parku podworskiego pod kątem dostosowania do organizacji imprez plenerowych	2012-2016	250 000,00	750 000,00										1 000 000,00
Projekt 5	Projekt modernizacji domów ludowych	2012-2018	500 000,00	1 500 000,00										2 000 000,00
Projekt 6	Projekt przebudowy Gminnego Ośrodka Kultury oraz dobudowy segmentu Gminnej Biblioteki Publicznej w Rymanowie	2016-2018	500 000,00	1 000 000,00										1 500 000,00
Projekt 7	Projekt ochrony obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy	2012-2020	400 000,00											400 000,00
Projekt 8	Projekt adaptacji budynku pawilonu handlowego w Rymanowie Zdroju na galerię kulturalno – usługową	2012	1 300 000,00											1 300 000,00

Priorytet strategiczny 7													
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i opieki zdrowotnej wszystkim mieszkańcom gminy													
Projekt 1	Projekt utworzenia punktów lekarskich w miejscowościach gminy	2012-2014											0,00
Subprojekt 1.1	Projekt utworzenia punktu lekarskiego w Sieniawie	2012-2014											0,00
Subprojekt 1.2	Projekt utworzenia punktu lekarskiego w Klimkówce	2012-2014											0,00
Projekt 2	Projekt uruchomienia gabinetów specjalistycznych w SPG ZOZ w Rymanowie	2012											0,00
Projekt 3	Projekt zatrudnienia higienistek we wszystkich szkołach gminy	2012											0,00
Priorytet strategiczny 8													
Podniesienie poziomu zdrowotnego mieszkańców poprzez wzrost ich aktywności sportowej i rekreacyjnej													
Projekt 1	Projekt budowy i modernizacji boisk sportowych	2012-2015											0,00
Subprojekt 1.1	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Sieniawie	2013-2015	250 000,00	250 000,00									500 000,00
Subprojekt 1.2	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Głębokiem	2013-2015	250 000,00	250 000,00									500 000,00
Subprojekt 1.3	Projekt budowy Boiska Orlik 2012 w Klimkówce	2012	400 000,00	300 000,00				500 000,00					1 200 000,00
Subprojekt 1.4	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Milczy	2013-2015	250 000,00	250 000,00									500 000,00
Subprojekt 1.5	Projekt budowy boiska	2013-2015	300 000,00										300 000,00

	wielofunkcyjnego w Rymanowie Zdroju													
Subprojekt 1.6	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Bziance	2012	40 000,00	40 000,00										80 000,00
Subprojekt 1.7.	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Posadzie Górnej	2013-2015	250 000,00	250 000,00										500 000,00
Subprojekt 1.8	Projekt budowy boiska sportowego na Osiedlu nr. 2 w Rymanowie	2013-2015	40 000,00	40 000,00										80 000,00
Subprojekt 1.9	Projekt budowy boiska wielofunkcyjnego w Puławach	2013-2015	100 000,00	200 000,00										300 000,00
Projekt 2	Projekt budowy hal i sportowych	2011-2018												0,00
Subprojekt 2.1	Projekt budowy pełnowymiarowej hali sportowej w Rymanowie	2016-2018	2 000 000,00	4 000 000,00										6 000 000,00
Subprojekt 2.2	Projekt budowy sali gimnastycznej w Króliku Polskim	2012	900 000,00					300 000,00						1 200 000,00
Projekt 3	Projekt budowy rekreacyjnych tras narciarskich w Rymanowie Zdroju i Bałuciance	2013-2015	100 000,00					100 000,00						200 000,00
Projekt 4	Projekt budowy toru moto-cross w Głębokiem	2012-2014					100 000,00							100 000,00
Projekt 5	Projekt utworzenia ścieżek rowerowych łączących miejscowości Gminy Rymanów	2012-2016	50 000,00	150 000,00										200 000,00
Projekt 6	Projekt budowy wyciągu narciarskiego w Rymanowie Zdroju	2014-2016												0,00

Priorytet strategiczny 9													
Zwiększenie zainteresowania gminą jako miejscem atrakcyjnym turystycznie													
Projekt 1	Projekt budowy planetarium w Puławach	2012-2014		300 000,00			100 000,00						400 000,00
Projekt 2	Projekt zagospodarowania terenów nad zalewem w Sieniawie i Głębokiem	2013-2016		600 000,00			600 000,00						1 200 000,00
Projekt 3	Budowa wieży widokowej w Klimkówce	2015-2016		75 000,00			25 000,00						100 000,00
Projekt 4	Budowa kolejki między uzdrowiskami Iwonicz –Zdrój i Rymanów Zdrój	2018-2020					40 000 000,00						40 000 000,00
Projekt 5	Projekt utworzenia ścieżki spacerowej wzdłuż rzeki Tabor w Rymanowie Zdroju	2013-2015	50 000,00	150 000,00									200 000,00
Projekt 6	Projekt systemu promocji turystycznej gminy	2012-2015	50 000,00	150 000,00									200 000,00
												ZADANIA RAZEM	347 620 000,00

INWESTOR	Gmina	UE	Powiat	RZGW	Inwestor prywatny	MSiT	GDDKiA	Samorząd województwa	spółka wodna	MPGK	inne
KWOTA ŁĄCZNIE	33 290 000,00	83 955 000,00	5 300 000,00	250 000,00	112 325 000,00	900 000,00	50 800 000,00	13 750 000,00	300 000,00	15 000 000,00	31 750 000,00

SPIS TABEL

Tabela 1 Skład Konwentu Strategicznego	6
Tabela 2 Powierzchnia Gmin	25
Tabela 3 Ludność gmin na tle powiatu	28
Tabela 4 Przyrost naturalny w odniesieniu do liczby ludności	29
Tabela 5 Gęstość zaludnienia	30
Tabela 6 Ludność w podziale na wiek	36
Tabela 7 Procent ludności powiatu w podziale ze względu na wiek	37
Tabela 8 Zagospodarowanie przestrzenne	43
Tabela 9 Decyzje o lokalizacji celu publicznego i warunkach zabudowy	44
Tabela 10 Ścieki odprowadzane i oczyszczane	45
Tabela 11 Podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności	48
Tabela 12 Klasyfikacja podmiotów gospodarczych ze względu na wielkość	51
Tabela 13 Jednostki gospodarcze w podziale wg sektora PKD 2007 w 2010r	52
Tabela 14 Udzielone noclegi w relacji do ogółu miejsc noclegowych	55
Tabela 15 Liczba obiektów turystycznych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	57
Tabela 16 Liczba ludności na 1 mieszkanie i na 1 izbę w 2009 r.	59
Tabela 17 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	60
Tabela 18 Wyposażenie mieszkań w instalacje	62
Tabela 19 Budynki oddane do użytkowania w 2010r	64
Tabela 20 Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie według stanu z końca maja 2011 r.	68
Tabela 21 Współczynnik skolaryzacji	71
Tabela 22 Informatyzacja szkół	72
Tabela 23 Uczniowie na 1 komputer z dostępem do Internetu	73
Tabela 24 Odsetek uczniów uczących się obowiązkowo języków obcych	74
Tabela 25 Silne i słabe strony Gminy Rymanów	79
Tabela 26 Zewnętrzne szanse i zagrożenia dla Gminy Rymanów	80
Tabela 27 Harmonogram Priorytet strategiczny 1	97
Tabela 28 Harmonogram Priorytet strategiczny 2	98
Tabela 29 Harmonogram Priorytet strategiczny 3	99
Tabela 30 Harmonogram Priorytet strategiczny 4	101
Tabela 31 Harmonogram Priorytet strategiczny 5	104
Tabela 32 Harmonogram Priorytet strategiczny 6	106
Tabela 33 Harmonogram Priorytet strategiczny 7	108
Tabela 34 Harmonogram Priorytet strategiczny 8	111
Tabela 35 Harmonogram Priorytet strategiczny 9	112
Tabela 36 Harmonogram ogółem	113
Tabela 37 Zestawienie kosztów	117

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Miejscowości Gminy Rymanów i najważniejsze szlaki komunikacyjne.	23
Rysunek 2 Podział administracyjny	24
Rysunek 3 Ludność	27
Rysunek 4 Podmioty gospodarcze	47
Rysunek 5 Budownictwo mieszkaniowe	58
Rysunek 6 Rynek pracy	67

SPIS FOTOGRAFII

Foto 1 Panorama Rymanowa.	10
Foto 2 Czarny Potok.....	77

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Powierzchnia gmin	25
Wykres 2 Powierzchnia w %	26
Wykres 3 Gminy wg % ludności powiatu.....	28
Wykres 4 Liczba mieszkańców Gminy Rymanów 2000-2010.....	29
Wykres 5 Gęstość zaludnienia wg gmin	30
Wykres 6 Gęstość zaludnienia - porównanie	31
Wykres 7 Kobiety na 100 mężczyzn.....	31
Wykres 8 Małżeństwa na 1000 ludności.....	32
Wykres 9 Urodzenia żywe na 1000 ludności	33
Wykres 10 Zgony na 1000 ludności.....	33
Wykres 11 Przyrost naturalny	34
Wykres 12 Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	34
Wykres 13 Saldo migracji	35
Wykres 14 Wskaźniki modułu gminnego	35
Wykres 15 Ludność w podziale na wiek.....	37
Wykres 16 Ludność w wieku przedprodukcyjnym.....	37
Wykres 17 Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym	38
Wykres 18 Ludność w wieku produkcyjnym niemobilnym	38
Wykres 19 Ludność w wieku poprodukcyjnym.....	39
Wykres 20 Zmiany odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym	39
Wykres 21 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40
Wykres 22 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	40
Wykres 23 Plany zagospodarowania przestrzennego	42

Wykres 24	Wydane pozytywne decyzje lokalizacyjne	44
Wykres 25	Tereny zieleni w Gminie Rymanów 2009r	46
Wykres 26	Podmioty gospodarcze na 10 tys. Ludności w 2010r	49
Wykres 27	Zmiany liczby podmiotów gospodarczych	49
Wykres 28	Jednostki gospodarcze wg sektora własności w 2010r	50
Wykres 29	jednostki gospodarcze w podziale wg klas wielkości w 2010r	51
Wykres 30	Jednostki gospodarcze w podziale wg sektora PKD 2007 w 2010r	53
Wykres 31	Noclegi udzielone do ogółu miejsc noclegowych w % w 2009r	56
Wykres 32	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania.....	61
Wykres 33	Instalacje w mieszkaniach - miasto	63
Wykres 34	Instalacje w mieszkaniach wieś i obszary wiejskie	63
Wykres 35	Nowe budynki oddane do użytkowania w 2010r.....	65
Wykres 36	Roczne tempo zmian liczby nowych budynków oddanych do użytkowania	65
Wykres 37	roczne tempo zmian liczby bezrobotnych	69
Wykres 38	Zmiany liczby zarejestrowanych bezrobotnych	70
Wykres 39	Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu	73